HACC AMELLERİ

Yazar:

AYETULLAH-UL-UZMA HACI SEYYİD ALİ HÜSEYNİ SİSTANİ

Türkçe

2010-06-24 10:41:55

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

HACC AMELLERİ

Çeviri:

Rahmi Onurşan

Ehet Solhan

HACCIN FARZ OLUŞU

AYETULLAH-UL-UZMA HACI SEYYİD ALİ HÜSEYNİ SİSTANİ

Aşağıdaki şartlara sahip olan her mükellefe hac farzdır. Farz oluşu ise; Kurân ve sünnetle sabit olmuştur. Hac dinin erkânından olup vacip oluşu ise dinin vazgeçilmez emirlerindendir.

Sabit olduğuna inanarak yerine getirmemek, büyük günahlardan sayılır. Şüpheye dayanmadıkça haccın farz oluşunu inkâr etmek küfürdür.

Yüce Allah kendi kitabında şöyle buyuruyor: “Ona bir yol bulup güç yetirenlerin evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Kim de onu inkâr ederse şüphesiz Allah, âlemlere karşı muhtaç olmayandır.”[1]

Allame Kuleyni (r.a) muteber kaynaklardan İmam Sadık’ın Şöyle buyurduğunu nakleder: “ Hastalığı, zaruri ihtiyacı veya hükümetin engellemesi olmadığı halde Haccetu’l-İslam’ı yerine getirmeden ölen Yahudi veya Hıristiyan dünyadan gider.”

Bu ayet ve rivayet haccın önemini ve farz oluşunu açıkça beyan etmek için yeterlidir. Bu konuda birçok rivayet nakledilmiştir. Hepsini burada getirmemiz mümkün olmadığından bununla yetiniyoruz.

Haccetu’l-İslam her mükellefe ömründe bir kez vacip olan hacdır. Başkası tarafından ecir olarak veya bu gibi sebeplerden dolayı bazen ikinci defa veya daha

fazla vacip olması mümkündür.

1- Haccın şartları oluştuktan sonra onu hemen yerine getirmek gerekir. Şu halde müstati olunan ilk yıl yerine getirmek gerekir. İlk yılında yerine getirmeyen ikinci yıl veya diğer yıllarda yerine getirmelidir.

Çabuk yerine getirmenin iki şekli olabilir:

a) Şer-i olması. Meşhur olanda budur.

b) Akl-i olması. Mazereti olmadan haccı yerine getirmezse, cezayı hak eder.

Birinci şık ihtiyata uygun, ikincisi ise daha güçlü görüştür.

Daha sonra yapabileceğine emin olmadan müstati olduğunun birinci yılı yapmayarak haccını geciktirirse, fakat daha sonra yerine getirmeye muvaffak olursa cüret etmiştir. Ama muvaffak olamazsa büyük bir günah işlemiştir.

2- Kendisine hac vacip olan kimse, haccı zamanında yapabilmek için gerekli hazırlıkları yapması vaciptir. Çeşitli kafileler olursa, bu kafilelerin hangisiyle giderse gitsin haccını yerine getirebileceğine eminse istediği kafileyle gidebilir.

Elbette hangi kafileye haccı derk etme konusunda daha fazla güveniyorsa onunla gitmesi dava iyidir.

Hac amellerinin yapabileceğine emin olduğu bir kafile olursa geciktirmesi caiz değildir. Hac amellerini zamanında yapabileceği başka bir kafile olursa geciktirebilir.

Yolculuğun karadan havadan veya denizden olması gibi diğer hazırlıklar konusunda da hüküm aynıdır.

3- Üzerine vacip olduğu istitaet yılında, hac amellerini aynı yılda yapabileceğine emin olan kimse, yolculuğunu geciktirerek hac amellerine zamanında ulaşamazsa haccı geciktirme konusunda mazeretli sayılır. Meşhur görüşe göre boynunda hac yoktur.

Kendisinin taksir ve tembelliği olmaması şartıyla hacca ulaşmaktan aciz olduğu bütün durumlarda hüküm aynıdır.

HACCIN FARZ OLMA ŞARTLARI:

Birinci Şart: Buluğa Ermek

Buluğ çağına yakın olsa bile, baliğ olmayana hac vacip değildir. Meşhur görüşe göre haccı doğru sayılmakla beraber, çocuk haccederse Haccetu’l-İslam’ın yerini

almaz.

4- Baliğ olmayan hacca gider ve mikatta ihram bağlamadan baliğ olursa müstati olması durumunda (o anda müstati olsa bile) haccının sakıncası yoktur ve bu hac Haccetu’l-İslam'ın yerine geçer.

5- Baliğ olmadığı inancıyla müstehap hac yerine getirir; haccı yerine getirdikten sonra veya amelleri yaparken baliğ olduğunu anlarsa, bu hac Haccetu’l-İslam’dır ve bu hacla yetinmelidir.

6-Mümeyyiz çocuğun hac etmesi müstehaptır. Bu haccın doğru olması için babasından izin almasının gerekliliği uzak bir ihtimal de değildir. Fakihler arasında meşhur görüşte budur.

7-Haccın sahih olabilmesi için baliğ birinin anne babasından izin alması mutlak surette gerekmez. Ama müstehap hac yapacaksa ve bu hacda anne babasının veya birinin eziyetine neden olacaksa -örneğin yolda başına gelebilecek tehlikelerden korkuyorlarsa- bu hacca gitmesi caiz değildir.

8- Velinin mümeyyiz olmayan çocuğa -kız veya erkek- hac yaptırması müstehaptır. Yani çocuğa ihram elbiselerini giydirmeli “telbiye” dedirtmeye çalışmalı ve telkin etmelidir.

Eğer kendisine denileni diyebiliyorsa demeli, diyemiyorsa velinin kendisi çocuğun yerine telbiye demelidir. İhramlıya haram olan şeyleri yapmasını engellemelidir. “Fah”ha (tabi o taraftan geçiyorsa) varıncaya kadar dikili elbiselerini çıkarmayı geciktirebilir.

Çocuğun yapabileceği amelleri kendisi yapmalı ve yapamayacağı amelleri de velisi yaptırmaya çalışmalıdır. Tavaf yaptırmalı, Sefa ve Merve arasında sa'yini yerine getirmeli, Arafat ve Müzdelife vakfesini yaptırmalıdır.

Eğer çocuğun yapması mümkünse şeytan taşlamayı yaptırmalı, mümkün değilse onun yerine şeytan taşlamalıdır. Tavaf namazı, kafasını tıraş etmek ve diğer amellerde de hüküm aynıdır.

9- Mümeyyiz olmayan çocuğun velisi ihramlı olmasa da, çocuğa ihram bağlayabilir.

10- İster baba ve annesi olsun ister başka biri zahiren, mümeyyiz olmayan çocuğa hac ettirmesi müstehap olan velisi, aynı zamanda onun koruma ve geçimini de üstlenen kişidir. Bu konu nikâh kitabında genişçe açıklanmıştır.

11-Çocuğun nafakasının dışında hac’da harcanan fazla masraflarını velisi karşılamalıdır. Ama çocuğu korumak ve bakımı için bu yolculuğa götürmek zorunda kalınırsa veya yolculuk onun maslahatına olursa bu durumda sadece

yolculuk masraflarını çocuğun malından karşılanabilir.

Bu, yolculuk masraflarının çocuğun nafakasından fazla olduğu durumdadır.

12- Mümeyyiz olmayan çocuğun kurban kesme parası ve av keffareti velisine aittir. Ama bilerek yapıldığı takdirde sorumluluk getiren diğer durumlar da mümeyyiz dahi olsa, çocuğun keffaret getiren işleri zahiren ne velisinin nede kendisinin malına yansımaz.

İkinci Şart: Akıl

Deliye, delilik durumu daimi olmasa da hac vacip değildir. Ama delilik durumu geçici ise; iyi olduğu zaman hac amellerini yerine getirmeye ve mukaddimesini hazırlamaya yeterli ise ve müstati de olursa diğer zamanlarda delilik hali olsa da hac vaciptir.

Aynı şekilde delilik döneminin hac zamanına denk geldiğini bilse, iyi olduğu zaman, hac döneminde onun yerine hac etmesi için vekil tutmalıdır.

Üçüncü Şart: Özgürlük

Dördüncü Şart: Mali Yeterlilik (İstitaet)

Önemli birkaç şartı vardır:

1-Vaktin yeterli olması:

Yani mukaddes mekânlara gidecek ve farz amelleri yerine getirecek kadar vaktin olması gerekir. Şu halde o yerlere gitmek ve hac amellerini yerine getirmek için mal kazanması veya diğer şartların oluşması için yeterli vakit olmazsa ya da vakit yeterli olsa bile,

tahammül edemeyecek kadar zorluğa neden olursa hac vacip olmayacaktır.

Böyle bir durumda malı korumanın vacip oluşu hükmü 39. meselede de geleceği gibi, bir sonraki yıla kadar belli olacaktır.

2-Sağlıklı ve yeterli güce sahip olmak:

Yani bedenin sağlıklı ve amelleri yerine getirecek kadar güçlü olması. Şu halde hastalık ve yaşlılıktan dolayı mukaddes mekânlara gidemezse veya gitse de farz amelleri yerine getirecek kadar orada kalamazsa

(örneğin aşırı sıcaklardan dolayı) veya amelleri yerine getirecek kadar orada kalmak tahammül edilemeyecek zorluk ve zahmete neden olursa kendisinin bizzat hacca gitmesi vacip değildir. Ama 63. meselede de geleceği gibi yerine vekil

tutmalıdır.

3-Yolun açık ve emniyetli olması:

Yani amel yerine ve mukaddes mekânlara ulaşmayı engelleyecek bir mani olmamalıdır. Aynı şekilde canına, malına ve namusuna bir tehlike olmamalıdır. Aksi takdirde hac vacip olmaz. Bu gitme konusundaki hükümlerdir. Ama dönüş hükümlerinde 22. meselede ki dönüş masraflarında da açıklanacağı üzere değişik hükümleri vardır.

İhram bağladıktan sonra hastalık, düşman vs gibi mukaddes mekânlara ulaşmaya engel olacak bir mani ortaya çıktığı durumlar için özel hükümler vardır. Bunlar mesdud ve mahsur bölümlerinde gelecektir.

13- Eğer hac için biri uzak ve emniyetli diğeri yakın ve tehlikeli iki yol olursa haccın vacip oluşu kalkmaz. Uzak ve tehlikesiz yoldan hacca gitmesi vaciptir. Ama uzak yoldan gitmesi örfi olarak yol açık ve emniyetli değil denilecek kadar birçok şehirleri geçmek zorunda kalınırsa hac vacip olmaz.

14- Hacca gitmesi halinde kendi şehrinde telef olacak bir malı varsa ve telef olması şahsın durumuna büyük zarar verecekse hac vacip olmaz.

Hacca gitmesi, hacdan daha önemli veya aynı seviyede bir farzı terk etmesine sebep olacaksa; birinci durumda haccı bırakarak daha önemli vacibi yerine getirmelidir. İkinci durumda da ikisinden herhangi birini seçebilir.

Aynı şekilde hacca gitmesi terk edilmesi daha önemli veya aynı olan bir haramı yapmaya neden olursa hüküm aynıdır.

15- Hacdan daha önemli bir vacibi veya terk etmesi daha önemli bir haramı yapmayarak hacca giderse, vacibi terk ettiği veya haram işlediği için günah etmiş olsa da zahiren haccı Haccetu’l-İslam için yeterlidir.

Elbette diğer şartlara sahip olması gerekir. Önceki yıllardan boynuna haccın gelmesi veya ilk istitaet yılı olması arasında fark yoktur.

16- Hac yolunda mal vermekten başka defedemeyeceği bir düşman olursa, ödediği mal şahsın durumuna zarar verecekse hac vacip olmaz. Büyük zarara yol açmayacaksa hac vaciptir. Elbette yolu açmaya razı etmek için ona para ödemesi vacip değildir.

17- Hacca gitmek sadece deniz yoluyla mümkünse ve bu yolla yolculuk etmenin boğulma vs. tehlikesi varsa veya tahammülü zor bir endişe ve korkuya neden olursa, bu sorunu halletmesi de mümkün değilse haccın vacip oluşu kalkar. Bütün bunlarla birlikte haccederse zahiren haccı doğrudur.

4- Nafaka

Nafaka yani masraflar. Yol azığı ve bineği de denilir. Azıktan kasıt yol boyunca zaruri ihtiyacı olan yiyecek içecek ve diğer şeyleri kapsar. Binek ise hacca gitmesi için gerekli olan binektir.

Elbette binek şahsın şanına layık olmalıdır. Aynı anda azık ve bineğin olmasına gerek yoktur. Bunları temin edecek mali güce sahip olması yeterlidir. Resmi para veya başka bir şey olması arasında da fark yoktur.

18- Bineğin veya özel bir vesilenin olması ona ihtiyaç duyuluyorsa şarttır. Başka bir şekilde, örneğin zahmetsiz yürüyerek hacca gitme gücüne sahipse, haysiyet ve şanına ters değilse bineğe sahip olmak şart değildir.

19- Azık ve binek şartındaki ölçü fiili halette (hâlihazırda) olmasıdır. Şu halde biri alışveriş (ticaret) veya başka bir yolla temin edebilecek durumda da olsa,

hâlihazırdaki durumu göz önünde bulundurulduğu için hac vacip olmaz. Bineğin olması şartında, ihtiyaç duyulması halinde mukaddes mekânlara olan uzaklığın az veya çok olması arasında fark yoktur.

20- Haccın geçerli olmasında gerekli olan istitaet şartı kendi şehri veya vatanından değil, bulunduğu yerdendir. Bu durumda mükellef, ticaret veya başka bir iş için diğer bir şehre giderse

ve orada da yol azığı, bineği veya hac yapacak kadar parası olursa kendi şehrinde kalmış olsa müstati olmayacak olsaydı da hac ona vaciptir.

21- Mükellefin kendi değerine satamadığı bir mülkü olur ve hacca gitmek için bu mülkünü daha az bir değere satmak zorunda kalırsa, değerinden çok az da olsa o mülkü satması vaciptir.

Fakat genel bir zarara neden olursa satması vacip olmaz. Ama hac masrafları yükselirse örneğin araba ücreti istitaet yılından bir sonraki yıla göre daha pahalıysa sadece bu yüzden haccı bir sonraki yıla geciktirmek caiz değildir. Geçmiş konularda da müstati olanın aynı yılda hacca gitmesi gerektiğini söylemiştik.

22- Geri dönüş masraflarının olması, mükellefin kendi vatanına dönmek istemesi halinde şarttır. Vatanına geri dönmek istemiyorsa, başka bir yere yerleşmek istiyorsa sadece oraya gidecek kadar imkânı olması yeterlidir. Vatanına dönecek imkâna sahip olması gerekmez.

Yerleşmek istediği yerdeki harcamaları vatana dönüş masraflarından fazla olursa, oraya kadar masraflara sahip olması şart olmaz. Haccın vacip olmasında, vatana dönecek masrafları karşılayacak güce sahip olmak yeterlidir. Ama o şehirde

kalmak zorunda ise oraya gidecek imkâna sahip olmalıdır.

5- Döndükten Sonra Yeterlilik

Hacdan döndükten sonra hâlihazırda ve daha sonra başkasından yardım almayacak durumda olmalıdır. Zorluğa ve sıkıntıya düşmemeli, kendisi ve ailesi hakkında yoksullaşma korkusu olmamalıdır.

Şu halde geliri hac dönemine rastlayan ve hacca gittiği takdirde bu gelirini kaybedecek olan ve yılın diğer günlerinde geçimini temin edemeyecek kimseye hac vacip değildir.

Aynı şekilde hacca yetecek kadar malı olan bir kimsenin, bu mal kendisinin ve ailesinin geçimi için kazanç sermayesi ise ve başka bir yoldan şanına layık şekilde geçimini temin etme imkânı yok ise, ona hac vacip olmaz.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılan şudur ki; hacca gitmek için zaruri giderlerini karşılamak için ihtiyacı olan malları satması vacip değildir. Şanına layık olacak şekilde ihtiyacı olan mallarda aynı hükümdedir. Elbette nicelik ve nitelik bakımından uygun olmalıdır. Fazlası değil.

Bu durumda oturduğu evi, ziynet için kullandığı elbiseleri ve ev aletlerini -şanına uygun ise- satması vacip değildir. Geçimini sağladığı iş aletlerini ve

ilim ehlinin tahsili için gerekli olan kitapları da satması vacip değildir. Netice itibariyle birinin, geçimi için ihtiyacından fazla malı yoksa onu da hac için harcaması zorluğa düşmesine sebep olacaksa müstati değildir.

Ziynet elbiseleri, kitap vs. gibi zikredilen mallara fazla ihtiyacı yoksa ve bunlarda haccını karşılamak için yeterli ise veya yeterli olmasa da tamamlayacak başka bir malı varsa böyle bir durumda müstati olmuştur ve hac ona vaciptir.

Bir kimse oturduğu evini satması halinde zorluğa düşmeden ve daha az bir değere başka bir ev satın alabilirse, geri kalan para da hem hac masrafları hem de çocuklarının geçimi için yeterli olursa,

bu işi yaparak hacca gitmelidir. Hatta artan miktar hac için yeterli olmazsa ve bu eksikliği tamamlayacak başka bir malı varsa, eksikliği tamamlayarak hac masraflarını temin edebiliyorsa bu işi yaparak hacca gitmelidir.

23- İhtiyacından dolayı hac için satılması vacip olmayan bir malı olur sonrada ona ihtiyacı kalmazsa hacca gitmesi vacip olur. O malı satıp hac masrafları için kullanması gerekse bile hüküm değişmez.

Örneğin bir kadının ihtiyacı olan ziynet eşyaları olur sonra da ihtiyarlıktan veya

başka bir sebepten dolayı ihtiyacı kalmazsa onları satmak zorunda da olsa hacca gitmesi vaciptir.

24-İnsanın kendine ait bir evi olur diğer taraftan şer'i olarak yaşayabileceği ve kendi yetkisinde olan uygun başka bir vakıf evi bulunursa, orada yaşamak sıkıntıya neden olmayacaksa ve elinden çıkması da söz konusu değilse hac vacip olur. Kendi mülkü olan evini satarak hac masraflarında kullanması gerekse bile hüküm değişmez.

Evin değeri tek başına veya başka bir şey ekleyerek hac masraflarını karşılayabilecek miktarda olmalıdır. Bu hüküm ev dışında diğer kitap ve benzeri ev araç gereçleri için de geçerlidir.

25- Bir insanın hac masraflarına yetecek kadar parası olursa öbür taraftan evlenmeye, ev almaya veya başka bir şeye ihtiyacı varsa, o parayı hac için harcamakla günlük yaşamında zorluklara düşecekse hac ona vacip olmaz. Ama zorluk ve sıkıntıya düşmeyecekse hac vacip olur.

26- Birinin başka birinden alacağı olursa, hac masrafının bir kısmını veya tamamını karşılamak için de ona ihtiyacı varsa aşağıdaki durumlarda hac ona vacip olur.

1- Alacağının vakti gelmiş ve borçlu da onu ödemeye hazır ise.

2- Alacağının vakti gelmiş fakat borçlu ödemek istemiyorsa. Ama mahkemeye başvurmak suretiyle ödemeye mecbur etmesi mümkün ise.

3- Alacağının zamanı gelmiş fakat borçlu inkâr ediyor ama kanıtlamak ve borcu almak mümkünse, ya da kanıtlamak mümkün olmayıp tahsili takas yoluyla mümkün ise hac vacip olur.

4- Alacağının süresi dolmayıp borçlu kendi isteğiyle önceden borcunu öderse. Ama önceden ödemesi alacaklının istemesine bağlı olursa -elbette bu borcun önceden ödenmesi borçlunun yararına olduğu farzı üzerinedir ki genellikle de böyledir- hac vacip olmaz.

Alacaklıya külli bir zarar gelmeden alacağını daha az bir miktara satması mümkün olursa ve eline gelen alacağı hac masraflarını tek başına veya bir miktar para ekleyerek karşılayacaksa hac ona vacip olur.

Aşağıdaki şartlardan biri gerçekleşmezse hac vacip olmaz.

1- Ödeme vakti gelmiş ama borçlunun ödeme gücü yoksa.

2- Ödeme vakti gelmiş ama borçlu borcunu ödemek istemiyorsa ve onu ödemeye zorlamak da mümkün değil veya alacaklıya birçok zorluk ve rahatsızlık

doğuracaksa.

3- Ödeme zamanı gelmiş fakat borçlu borcunu inkâr ediyor, kanıtlamak veya takas yoluyla almak ta mümkün değilse veya alacaklıya zorluk ve sorun yaratacaksa.

4- Ödeme zamanı gelmemiş ve zamanına kadar ertelemek borçlunun faydasına olur ve zamanından önce ödemek istemezse.

27- Demirci, inşaat ustası, marangoz gibi kendilerinin ve ailelerinin geçimi için yeterli olan meslek sahiplerinin eline miras veya başka bir yolla hac masraflarını ve hac müddetince ailesinin masraflarını karşılayacak bir mal geçerse hac vacip olur.

28- Humus, zekât ve benzeri şer'i vücuhat ile geçimini sağlayan biri, bu masraflar zorluğa düşmeden ve kesin olarak ona ulaşıyorsa, diğer taraftan hac ve ailesinin geçimi için yeterli olan bir para eline ulaşırsa haccın ona vacip olması uzak bir ihtimal değildir.

Aynı şekilde geçimi başkası tarafından karşılanan, elinde olanı hac yolunda harcadıktan sonra hacca gitmeden önceki haliyle sonraki hali arasında hiçbir fark olmayan kimse de aynı hükümdedir.

29- Hac masraflarını karşılayacak bir mala sahip olur fakat o malın malikiyeti sarsıntılı olursa, zahiren hac ona vaciptir. Ancak bu malın ulaştığı şahsın malın mülkiyetini feshetme hakkını ortadan kaldırma imkânı olmalıdır.

Geri dönüş imkânı olan bağış ve hibe de aynı hükümdedir. Ama eğer bu fesih hakkını ortadan kaldırma imkânı yoksa istitaet, feshetme hakkı olan kişinin bu hakkından vazgeçmesine bağlıdır.

Eğer feshederse bu durumda hac amelleri tamamlandıktan sonra veya önce müstati olmadığı anlaşılır. Böyle mülkiyetin sarsıntılı olduğu bir durumda hac için yola çıkmak vacip değildir.

Elbette feshedilmeyeceğine kesin olarak emin olursa hac için yola çıkması vacip olur. Feshedilmeyeceğine sadece ihtimal vermek yola çıkması için yeterli değildir.

30- Müstati olanın mutlaka kendi malıyla hacca gitmesi gerekmez. Şu halde herhangi bir harcama yapmadan veya başka birinin malıyla -gasp edilmiş dahi olsa- haccetmesi yeterlidir.

Fakat tavaf ederken ve tavaf namazı kılarken giydiği elbise gasp edilmiş olursa ihtiyat gereği onunla yetinmemelidir. Kurban parası gasp ise haccı sahih değildir. Ama onun değerini üstlenir ve gasp edilmiş parayla öderse haccı sahihtir.

31- Kazanç veya başka bir yolla müstati olmaya çalışmak vacip değildir. Buna göre

bir başkasının mutlak hibesi ile hacca gitmek için müstati olabilecek kimsenin bu hibeyi kabul etmesi gerekli değildir.

Aynı şekilde herhangi birine hizmet etmesi karşılığında müstati olabilecekse o iş, durumuna uygun dahi olsa kabul etmesi gerekmez. Fakat hac yolunda ücret karşılığı hizmet etmeyi kabul ederse bu vesileyle de müstati olursa haccetmesi vacip olur.

32- Biri hac için niyabet alır ve niyabet parasıyla müstati olursa, niyabetin aynı yıl yapılması şart edilmişse önce niyabeti yerine getirmelidir. İstitaet bir sonraki yıla kadar devam ederse haccetmesi vaciptir.

Devam etmezse vacip olmaz. Niyabet haccının o yıl yapılması şartı yoksa kendi haccını önce yerine getirmelidir. Ama sonraki yıllarda kendi haccını yapacağına eminse kendi haccını niyabet haccına mukaddem etmesi vacip değildir.

33- Hac masraflarına yetecek kadar borç edinen kimseye, sonradan ödeme gücü olsa da hac vacip olmaz. Ama borcu ödeme vakti akıl sahiplerinin önemsemediği kadar uzak olursa hac vacip olur.

34- İnsanın hac masraflarını karşılayacak kadar malı varsa ve aynı oranda da borçlu olursa zahiren hac ona vacip olmaz. Aynı şekilde borcu daha az olursa ve borç çıkıldığında geri kalan miktarla hac masraflarını karşılamak mümkün olmazsa yine hac vacip olmaz. Ödeme zamanının gelmesi veya gelmemesi arasında fark yoktur.

Ama ödeme zamanı akıl sahiplerinin 50 yıl gibi itina etmedikleri kadar uzak olursa hac vacip olur. Önce borç alıp sonra o malın eline ulaşmasıyla veya tersi arasında fark yoktur. Fakat mal eline ulaştıktan sonra borçlanma konusunda kusuru olmamalıdır.

35- İnsanın humus veya zekât borcu olur, bu borcu ödediği takdirde geri kalan kısmıyla hac masraflarını karşılaması mümkün olmasa da humus ve zekât borcunu ödemelidir. Humus ve zekât borcunun malın kendisinde veya zimmetinde olması arasında fark yoktur.

36- Kendisine hac vacip olan bir kimsenin humus, zekât veya başka vacip borçları varsa onları vermelidir. Hac için onları geciktirmesi caiz değildir. Tavafta veya tavaf namazı esnasında giydiği elbise veya kurban parası, humustan ya da vacip şer'i haklardan olursa 30. meselede de geçtiği gibi gasp edilmiş mal hükmündedir.

37- İnsanın bir miktar parası olur ve hac için yeterli olup olmadığını bilmezse araştırma yapması ihtiyaten farzdır.

38- İnsanın ulaşamayacağı bir malı olur ve bu mal tek başına veya elindeki parayla

hac masrafları için yeterli olursa; ama öbür taraftan birine vekâlet vererek olduğu yerde sattırması gibi onu kullanma imkânı yoksa hac vacip olmaz. Ama kullanması mümkünse vacip olur.

39- Ne zaman insanın hac masraflarını görecek kadar malı ve hacca gidecek gücü olursa, hac ona vacip olur. Ama o malı kullanmak suretiyle istitaetten çıkarsa ve yerine de koyamazsa, o dönemde hacca gitme gücü olduğu belli olursa, zahiren hac zimmetinde kalır.

Ama gitme gücü kendisine belli olmazsa zimmetinde hac olmaz. Ama onda tasarruf eder, örneğin değerinden daha az bir miktara satar veya karşılıksız bağışlarsa istitaetini yok ettiği için günahkâr olmasıyla birlikte yaptığı bu tasarruf doğrudur. Zorlukla da olsa hacca gitme imkânı yoksa günah işlemiştir.

40- Zahiren yol azığı ve araca sahip olmak yeterli değildir. Şu halde insanın yanında hac masraflarını görecek kadar mal bırakır ve kullanma hakkı da verirlerse, öte taraftan diğer şartlara da sahip olursa hac vacip olur.

Evet, hac için yola çıkma söz konusu iznin sahibi şer-i olarak verdiği izinden dönmezse veya dönmeyeceğine emin olursa hac vacip olur.

41- Hacca giderken vacip olan yol azığı, araç ve diğer masraflar hac amelleri bitinceye kadar şarttır. Buna göre yol azığı ve yolculuk aracı yolculuğa çıkmadan önce veya yolculuk esnasında telef olursa, hac vacip değildir.

Bu telef onun önceden müstati olmadığını gösterir. Zorunlu bir borç ortaya çıkması halinde de hüküm aynıdır. Örneğin hatayla birinin malını telef eder ve onun karşılığını da üstlenirse hüküm aynıdır. Bilerek telef etmek haccın vacip oluşunu yok etmez. Çok zor da olsa haccı yerine getirmelidir.

Ama amelleri yaparken veya tamamladıktan sonra vatana dönme masrafı veya memleketinde geçimi (yaşantısı) için bıraktığı mal telef olursa, bu telef onun önceden müstati olmadığını göstermez. Yaptığı haccı yeterlidir ve boynundan vacip hac kalkar.

42- İnsanın hac masrafını karşılayacak malı olur ama onun varlığından haberdar olmazsa veya haccın vacip olduğunu bilmiyorduysa daha sonra da mal telef olur ve müstati olmaktan çıktıktan sonra olayı anlar veya hatırlarsa,

bu halde zikredilen cehalet ya gaflet konusunda suçu yoksa ve özrü varsa boynunda hac yoktur. Ama özrü olmazsa ve mala sahip olduğu dönemde diğer hac şartlarına da sahip idiyse, zahiren boynunda hac kalmıştır.

43- İstitaet; azık ve yol masraflarının var olmasıyla gerçekleştiği gibi, başka birinin bunları karşılaması veya değerini vermesiyle de gerçekleşir. Bunları verenin bir

veya birkaç kişi olması arasında fark yoktur.

Şu halde eğer biri insanın tüm hac ve ailesinin masraflarını karşılamayı teklif ederse, sözünden dönmeyeceğinden de emin olunursa hac vacip olur. Aynı şekilde hac masraflarını ve ailesinin geçimini karşılayacak kadar mal verilirse, yine hac vacip olur. Burada malın insanın yetkisinde bırakılması ile mülkiyetine verilmesi arasında fark yoktur.

Kullanma iznini şerân geri alma hakkı ve sallantılı mülk edindirme hakkı konusunda hüküm 29. ve 40. meselelerdeki hükümle aynıdır.

Hac masrafının bir miktarına sahip olur, geri kalanını da başka biri verirse hac ona vacip olur. Ama sadece gitme masraflarını verirlerse ve geri dönüş masraflarını karşılayamazsa hac vacip olmaz.

Bu konu 22. meselede detaylı olarak anlatıldı. Aynı şekilde ailesinin masraflarını vermezlerse yine hac vacip olmaz. Ama kendisi ailesinin masraflarını karşılayabilirse

veya hacca gitmeden de ailesinin masraflarını karşılama imkânı yoksa veya ailesi terk ettiği için nafakası yoksa ve ailesinin nafakası vacip olmadığı için sıkıntıya düşmeyecekse hac ona vacip olur.

44- Biri diğer bir insana hac etmesi için vasiyet ederse ve bu mal onun hac masrafları ve ailesinin geçimi için yeterli olursa, vasiyet eden öldükten sonra vasiyet edilene hac vacip olur.

Aynı şekilde bir şahıs hac için birine vakıf, nezir ya vasiyet eder ve vakfın mütevellisi, nezir eden ve vasi söz konusu malı bağışladıktan sonra hac ona vacip olur.

45- Beşinci şartta da açıklandığı gibi "dönüşte yeterli olma" bağış yoluyla kazanılan istitaette şart değildir. Evet, eğer geliri, hac günlerinde olursa ve bu geliriyle yıllık geçimini

veya bir kısmını temin ediyor ve yılın diğer günlerde de geçimini bununla sağlıyorsa, hacca gitmesi halinde yılın diğer günlerinde veya bir kısmında geçimini temin etme gücü yoksa bu surette hac ona vacip olmaz.

Ama yılın diğer günlerindeki giderlerini de verirlerse hac vacip olur. Eğer hac için yeterli olmayan bir malı olur ve geri kalan kısmını ona bağışlarlarsa açıklandığı gibi "dönüşte yeterlilik" şartına da sahipse zahiren hac vacip olur. Ama yeterlilik durumu yoksa vacip olmaz.

46- İnsana hacca gitmesi için bir mal bağışlarlarsa kabul etmesi vaciptir. Ama malı

veren seçeneği insanın kendisine bırakır "istersen bu malla hacca git, istersen gitme" derse veya hac konusunda hiçbir şey demeden mal bağışlarlarsa bu iki surette kabul etmek vacip değildir.

47- Bağış yoluyla oluşan istitaette borçlu olmak istitaete engel değildir. Ama hacca gitmek, ister zamanı gelmiş olsun veya gelmemiş olsun, borcu zamanında ödemeye engel olursa hac vacip olmaz.

48- Eğer bir topluluğa içlerinden birinin hacca gitmesi için mal verirlerse, onlardan kim diğerlerinden önce o malı alırsa hac ona vacip olur ve diğerlerinden sorumluluk kalkar. Ama hepsinin alma imkânı varken hiçbiri malı almazsa zahiren hiçbirinin boynuna hac gelmez.

49- Para verilmekle -müstati olması durumunda- insanın vazifesi olan haccın dışında başka bir hac vacip olmaz. Eğer şahsın vazifesi temettü haccı ise ona Kıran veya İfrad haccı (anlamları daha sonra açıklanacaktır) verilirse kabul etmesi vacip değildir. Aynı şekilde görevi Kıran veya İfrad hacı olan birinin Temettü haccını kabul etmesi vacip değildir.

Yine Haccetu'l-İslam'ı yerine getiren birinin de kabul etmesi vacip değildir. Ama boynuna Haccetu'l-İslam gelen ama maddi imkânı olmayan birine verilir ve onunda bunun dışında hacca gitme imkânı olmazsa kabul etmesi vaciptir. Aynı şekilde nezir veya benzeri yollarla hac vacip olup da gitme imkânı olmayanın, kendisine mal bağışlandığında kabul etmesi gerekir.

50- Birine haccetmesi için bir mal verilir ve o malda yolda telef olursa haccın farz oluşu ondan kalkar. Ama kendi malıyla devam edebilecek durumdaysa,

örneğin malın telef olduğu yerden müstati olursa, yoluna devam etmesi ve haccı yerine getirmesi fazdır. Bu hac kendisine farz olan Haccetu’l-İslam’ın yerine geçer.

Elbette bu şahıs elindeki parayı hac yolunda harcadıktan sonra geri döndüğünde kendisinin ve ailesinin idaresinde sıkıntıya düşmemesi gerekir. Ama sıkıntıya düşeceğini bilirse yolculuğa devam etmesi farz olmaz.

51- İnsan başka birini daha sonra ödemek üzere, kendi adına borç alarak hacca gitmesi için vekil eder ve daha sonra kendisinin ödeyeceğini söylerse, o şahsa borç etmesi vacip değildir. Ama borç aldıktan sonra hac ona farz olur.

52- Kurbanın parası da zahiren malı verene aittir. Biri haccın masraflarını verir ama kurban parasını vermezse vekâlet alana haccın vacip olması sakıncalıdır.

Ama vekâlet alanın kendi malından kurbanlık almaya gücü yeterse farz olur. Elbette kurbanlık parası ödemek zorluklara sebep olacaksa kabul etmesi farz değildir. Keffaret ise zahiren vekâlet verene değil alana farzdır.

53-Bağış haccı (yani başkasının bağışladığı parayla yapılan hac) Haccetu'l-İslam için yeterlidir. Bu hacdan sonra kendisi müstati olsa da üzerine farz hac gelmez.

54- hac için malı bağışlayan bağışından dönebilir. Alan ihrama girmiş olsun veya olmasın fark etmez. İhrama girdikten sonra vazgeçerse, fiili halette müstati olmasa da alanın haccı yerine getirmesi farzdır.

Elbette bu onun için sıkıntı ve zorluğa sebep olmamalıdır. Bağışlayan, haccı tamamlamak ve dönmek için yaptığı harcamaları vermek zorundadır. Aynı şekilde bağışlayan yolun yarısında sözünden dönerse, bağış yapılanın dönüş masraflarını karşılamalıdır.

55- Hac yolunda harcaması için "Allah yolunda harcanan" kısmından zekât verilir ve buda genelin maslahatına olur ve şer'i hâkim de ihtiyatı vacip olarak izin verirse hac o şâhısa farz olur.

Ama seyit hakkından humus veya fakirlerin hakkından zekât verilirse ve hac yolunda harcanması şart edilirse böyle bir şart sahih değildir. Bağış yoluyla müstati olanlardan sayılmaz.

56- İnsana mal verilir ve onunla da haccını yerine getirirse, daha sonra bu malın gasp edilmiş olduğu anlaşılırsa bu hac Haccetu'l-İslam için yeterli değildir. Mal sahibi verene veya alana müracaat ederek malını geri alabilir.

Asıl mal sahibi alandan isterse; alan gasp edilmiş olduğunu bilmiyorduysa kendisine bu malı verenden isteyebilir ama gasp olduğunu bildiği halde hacca gitmişse verenden talep etme hakkına sahip değildir.

57- Müstati olmayan biri müstehap hac yaparsa veya bir başkasının yerine teberrü olarak ya da kirayla haccederse,,haccı Haccetu'l-İslam yerine geçmez. Sonradan müstati olursa haccetmelidir.

58- Müstati olmadığına inanarak müstehap hacca gider ve o anda görevi olan emre itaati niyet ederse daha sonra müstati olduğu anlaşılırsa bu haccı Haccetu'l-İslam için yeterlidir. Boynunda farz hac kalmaz.

59- Kadın müstati olursa hacca gitmek için kocasından izin alması şart değildir. Aynı şekilde kocası diğer farz hacları da engelleyemez. Eğer vakit genişse sadece ilk kafileyle hareket etmesini engelleyebilir. Kocasından ric-i talak alan ve iddesi de dolmayan kadın evli kadın hükmündedir.

60- Kendine güveniyorsa kadının yanında mahreminin olması şart değildir. Ama kendisine güvenemiyorsa ücretle de olsa kendini güvende hissedecek biri yanında olmalıdır. Elbette bu, onun ücretini ödemeye yetecek durumdadır. Ama böyle bir imkânı yoksa o zaman hac ona farz olmaz.

61- Arefe günü Kerbela'da imam Hüseyin'i (a.s) ziyaret etmeyi nezreden biri bu nezirden sonra hac için müsteti olursa nezri geçersiz olur ve hac ona vacip olur. Hacca engel olan bütün nezirler de aynı hükümdedir.

62- Müstati olan birinin hacca gitme gücü varsa bizzat kendisi hacca gitmelidir. Başka biri onun yerine teberru veya ücretli olarak haccetmesi yeterli değildir.

63- Boynunda hac olan biri hastalık, ihtiyarlık veya başka bir engelden dolayı haccı yerine getiremez veya haccetmesi kendisine çok eziyetli olursa, sonradan eziyetsiz haccedeceğine ümidi de yoksa kendisine naip tutması vaciptir.

Aynı şekilde zengin olup da bizzat hac amellerini yapma gücü yoksa veya çok zahmete düşmesine neden olacaksa, hac için olduğu gibi hemen naip tutması gerekir.

64- Hac yapmaya gücü olmayanın yerine, naibi hacca giderse ve yerine hac yapılan da mazereti kalkmadan ölürse, boynunda hac olsa bile naibin haccı yeterlidir. Ama ölmeden önce mazereti kalkarsa,

en iyisi mümkün olduğu zaman şahsen kendisinin haccetmesidir. Naibi ihram bağladıktan sonra şahsın özrü ortadan kalkarsa, naip tutan kimsenin bizzat hac yapması gerekir. Elbette naibin hac amellerini tamamlaması da ihtiyaten vaciptir.

65- Bizzat hac yapmak için mazereti bulunan ve naip tutacak imkânı da olmayanın naip tutma gerekliliği kalkar. Eğer hac boynuna gelmişse ölümünden sonra onun tarafından hac kaza edilmelidir. Ama boynunda hac kalmamışsa vacip değildir. Naip tutacak imkânı olup da naip tutmadan ölmüşse onun tarafından kaza edilmesi vaciptir.

66- Naip tutmak vacip olduktan sonra naip tutmaz ve başka biri onun yerine teberru olarak haccederse bu yeterli olmaz. Kendisine naip tutması ihtiyaten vaciptir.

67- Naibi mikattan tutması yeterlidir. Kendi şehrinden naip tutmasına gerek yoktur.

68- Boynunda hac olan hac ihramından sonra haremde ölürse (yaptığı ameller) Haccetu'l-İslam için yeterlidir. Haccının temettü, ifrat veya kıran haccı olması arasında fark yoktur.

Temettü umresi esnasında da ölürse haccı için yeterlidir. Yeniden onun yerine kaza edilmesi gerekmez. Ama ondan önce ölürse, yerine kazası yapılmalıdır. İhram bağlayıp hareme girmeden önce veya hareme ihramsız girdikten sonra ölmesi hükmü değiştirmez.

Zahiren bu hüküm Haccetu'l-İslam için geçerlidir. Nezir veya bozulmadan dolayı vacip olan hac için geçerli değildir. Aynı şekilde Müfred Umre için de geçerli değildir. Buna göre bunların hiçbirinde yeterliliğe hükmedilmez.

Ama ihramdan sonra ölen ve önceki yıllardan hac boynunda kalmamış olan kimse hareme girdikten sonra ölürse haccı Haccetu'l-İslam için yeterlidir. Ondan önce ölürse zahiren onun tarafından kaza edilmesi vacip değildir.

69- Kâfir olduğu müddetçe haccı sahih olmasa da müstati olan kâfire hac vaciptir. İstitaet durumunu kaybettikten sonra Müslüman olursa hac ona vacip olmaz.

70- Hac mürted olana da vaciptir. Ama mürted olduğu halde haccederse haccı sahih değildir. Tövbe ettikten sonra haccederse haccı sahihtir. Güçlü görüşe göre bu hüküm fıtri mürted için de geçerlidir.

71- Şii olmayan Müslüman hacca gider ve daha sonra da Şii olursa haccı iade etmesi vacip değildir. Elbette bu hüküm haccı kendi mezhebine uygun olarak yaptığı surette geçerlidir. Aynı şekilde Şia mezhebine göre sahih bir şekilde ve kurbet kastıyla yerine getirmişse hüküm aynıdır.

72- Birine hac vacip olduktan sonra haccı erteler ve ihmal ederek yerine getirmez daha sonra da istitaet ortadan kalkarsa zorluklada olsa ne şekilde olursa olsun haccı yerine getirmelidir.

Hacca gitmeden önce ölürse, geride bıraktığı mirasından haccını kaza etmeleri vaciptir. Eğer bir kimse ölümünden sonra onun yerine haccederse sahih ve yeterlidir.

HACCA VASİYET ETMEK

73- Boynunda Haccetu'l-İslam olan birinin ölümü yaklaştığında; hac masraflarına yetecek kadar malı olursa, öldükten sonra onun yerine haccedeceklerine emin olacağı girişimlerde bulunmalıdır.

Bunu şahitlerin huzurunda vasiyet ederek yerine getirebilir. Malı olmadığı surette ise; başka birinin ücretsiz olarak yerine getireceğine ihtimal verirse aynı şekilde vasiyet etmelidir.

Boynunda Haccetu'l-İslam olan biri ölürse, vasiyet etmemiş olsa da asıl malından onun yerine haccı kaza etmelidirler. Eğer vasiyet eder ama malının üçte birinden alınması şartı getirmezse, yine hac masrafları asıl malından ayrılır.

Ama malının üçte birlik kısmından ayrılmasını vasiyet etmişse ve bu miktar da haccı için yeterliyse masrafları üçte birlik kısmından ayırmalıdır. Hac, vasiyet ettiği diğer şeylere mukaddemdir. Ama üçte birlik malı hac masrafları için yeterli

olmazsa geri kalanını asıl malından tamamlamaları gerekir.

74- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin başkasının yanında alacağı veya emaneti olursa, bazı alimler buyurmuşlar ki; emanet elinde olan bu emaneti mirasçılara verdiği taktirde haccı yerine getirmeyeceklerine ihtimal verirse bu surette emanet sahibinin haccının kazasını yerine getirmek için masraf etmelidir.

Bu mal ile mal sahibinin adına kendisi haccedebileceği gibi başkasını ecir de tutabilir. Eğer emanetten bir şey artarsa onu varislerine vermelidir. Elbette bu hüküm sakıncasız değildir.

75- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen bir kimsenin humus ve zekât borcu da olursa, elindeki mal da hepsi için yeterli değilse, humus ve zekâtı olan malın kendisi mevcut ise hacdan önce o malın humus ve zekât borcunu ödemelidir.

Ama malın kendisi olmaz borcu boynunda kalırsa hac o borçlara mukaddem olur. Ölünün boynunda herhangi bir borç kalmışsa hacdan önce ödenmesi uzak bir ihtimal değildir.

76- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin varisleri, ölenin boynunda hac olduğu müddetçe haccın kazasını yerine getirmeye ters düşecek şekilde mirası kullanmaları caiz değildir.

Hac masrafının mirasla aynı veya daha az olması fark etmez. Evet, eğer hac masrafları mirastan az olursa, varisin hac masraflarından fazla olan kısmını kullanmasının sakıncası yoktur.

77- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin mirası hac masraflarını görecek kadar olmazsa, bu durumda onun humus ya zekât borçları varsa onlar ödenmelidir. Ama borcu yoksa miras varislerindir. Varislerin hac masraflarının eksikliğini kendi mallarından tamamlamaları vacip değildir.

78- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin, haccını yaptırmak için vatanından naip tutulmasına gerek yoktur. Mekke'ye en yakın mikattan tutulması da yeterlidir.

Elbette en iyisi vatanından naip tutulmasıdır. Ölünün mirası hac masraflarına yetecek kadar olursa, herhangi bir mikattan hatta en ucuza mal olacak mikattan dahi olsa yeterlidir.

Ama en iyisi ve en evlası, ölenin mirasının yeterli olması durumunda vatanından naip tutmasıdır. Ama mikat ücretinden daha fazlası, yaşı küçük olan varislerin payından alınmamalıdır. Baliğ olan varislerin payından razı olmaları halinde alınmalıdır.

79- Ölen birinin Haccetu'l-İslam boynunda varsa, mirası hac masraflarına yetecek miktarda olursa, naip tutmaları da gerekse ölenin boynundan kalkması için biran önce girişimde bulunmaları daha iyidir.

Eğer ilk yıl mikattan ecir veya naip tutmaları mümkün değilse, vatanından naip tutarak; mikattan naip tutmalarının mümkün olacağını bilseler de bir sonraki yıla ertelememeleri daha iyidir. Fakat mikattan naip tutulmasından dolayı gelen fazla ücret baliğ olmayan çocukların mirasından kesilmemelidir.

80- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin mirası haccı için yeterliyse, öbür taraftan sadece normal miktardan fazlasına ecir tutmak mümkün olursa, ihtiyat naip tutulmasında ve varislerin malından tasarruf etmek için bir sonraki yıla haccın ertelenmemesindedir.

Bir sonraki yıl mikattan (daha ucuza) naip tutma imkânı olduğunu bilseler de beklemeden naip tutmaları ihtiyat gereğidir. Normal fiyattan fazlası baliğ olmayan varislerin malından hesaplanmamalıdır.

81- Ölen birinin varislerinin bir kısmı ölenin boynunda hac olduğunu söyler diğer bir kısmı inkâr ederlerse, haccın olduğunu söyleyene sadece mirastan aldığı pay oranında hac masrafını ödemesi vaciptir.

Örneğin mirasın yarısı ona ulaşmışsa hac masraflarının yarısını ödemelidir. Eğer ödediği miktar hac masrafları için yeterli olursa -eksik olan kısmı bir başkasının tamamlamasıyla da olsa- ecir tutması vacip olur. Yeterli olmazsa vacip olmaz. İkrar edene eksik kalan kısmı, irsin kendisine ulaşan miktarından veya şahsi parasından tamamlaması vacip değildir.

82- Boynunda Haccetu'l-İslam olduğu halde ölen birinin yerine herhangi bir şahıs ücretsiz olarak hac yaparsa bu yeterlidir ve mirasından naip tutmalarına gerek kalmaz.

Aynı şekilde mirasın üçte birlik kısmından hac yapılmasını vasiyet eder ve başka biri onun yerine ücretsiz haccederse, bu hac da yeterlidir ve vasiyet ettiği maldan naip tutmaları vacip olmaz.

Ama üçte birlik miktardan hac için vasiyet edilen kısım (başkası ücretsiz onun yerine hac yaptı diye) varislerin malı olmaz. Bu miktar ölünün düşüncesine yakın hayırlı bir işte kullanılmalıdır.

83- Boynunda Haccetu'l-İslam varken ölen biri, vatanından naip tutulmasını vasiyet etmişse vatanından naip tutulması vaciptir. Mikat ücretlerinden fazla olan miktar, mirasın üçte birlik kısmından karşılanmalıdır.

Sadece hac için vasiyet eder ve bir şey tayin etmezse mikattan naip tutmak

yeterlidir. Ama vatanından naip tutulmasını istediğine dair bir alamet varsa, örneğin ayırdığı para vatanından naip tutmaya yetecek kadarsa, bu durumda vatanından naip tutulmalıdır.

84- Vatanından hac edilmesini vasiyet edenin varisi veya vasisi mikattan ecir tutarsa, ödediği para da ölünün malından olursa ecir tutma işlemi batıldır. Fakat ecirin haccı yerine getirmesiyle ölünün üzerinden hac kalkar.

85- Vatanı olmayan bir yerden örneğin, Meşhetli birinin Necef'ten naip tutulmasını vasiyet etmesi halinde, bu vasiyeti yerine getirmek gerekir. Mikattan yapılan haccın ücretinden fazla olan miktar, malının üçte birlik kısmından ayrılır.

86- Eğer Haccetu'l-İslam için onun tarafından naip tutulmasını vasiyet eder ve ücrette tayin ederse, bu vasiyete amel etmek vaciptir. Masrafları da asli mirastan karşılanır. Elbette bu normal ücretten fazla olmadığı durumdadır. Ama eğer fazla olursa farkı malın üçte birlik kısmından alınır.

87- Belirli bir maldan kendisinden taraf haccetmelerini vasiyet ederse, vasisi de malın humus veya zekâtının ödenmediğini bilirse, önce humus veya zekât ödenmeli geri kalan mal ise hac masrafları için kullanılmalıdır. Hac masraflarını karşılamazsa mirasın aslından eksiklik tamamlanmalıdır. Bu, vasiyet ettiği haccın Haccetu'l-İslam olduğu durumdadır.

Eğer Haccetu'l-İslam değilse, ölünün isteğine yakın bir hayratta harcanmalıdır. Elbette vasiyetin Haccetu'l-İslam olmadığı bu durumda ölünün hac vasiyetinden amacının birden fazla hayırlı iş olduğu,

örneğin biri hayırlı iş diğeri ise bu hayırlı işin hac olması anlaşıldığı durumdadır. Ama böyle bir şey anlaşılmıyorsa geri kalan mal mirastan sayılır ve varislere aittir.

88-Ölü tarafından hac için naip tutmak -vasiyet veya vasiyet dışında başka bir yolla- vacip olduktan sonra naip tutması gereken kimse, tembellik ve ihmalkârlık yapar ve hac için ayrılan mal telef olursa, bundan kendisi sorumludur. Kendi malından ona naip tutması gerekir.

89- Ölünün boynunda hac olduğu kesin olarak bilinir ama yerine getirdiği şüpheli olursa, onun tarafından yerine getirilmeli ve hac giderleri de mirastan karşılanmalıdır.

90- Sırf ecir tutmakla ölünün boynundan hac sorumluluğu kalkmaz. Şu halde; ecirin mazeretli olduğundan veya mazeretsiz haccı yerine getirmediği anlaşılırsa yeniden ecir tutulmalıdır. Ecir tutma masrafı ikinci kez mirasın aslından ayrılır. Birinci ücret ölünün malından ödenmişse ve geri almakta mümkünse geri alınması gerekir.

91- Birden fazla ecir olursa zahiren tutulacak ecir fazilet ve şeref bakımından ölenin şanına uygun olmalıdır. Başkasının ücreti daha az olsa veya ecir ücreti mirasın üçte bir kısmından değil de aslından alınsa ya da, baliğ varislerden bazıları buna razı olmasalar da hüküm aynıdır.

Evet, yukarıdaki şekilde ecir tutmak, ölünün ödemesi gereken borç veya zekât gibi mali yükümlülüklerin ödenmesine engel olursa sakıncalıdır. Aynı şekilde mali vecibe dışında ölünün vasiyet ettiği şeylerin yerine getirilmesine de engel olmamalıdır.

92- Ecir tutmanın vatandan mı yoksa mikattan mı vacip olduğu konusunda ölünün değil, varisin taklit ve içtihadı dikkate alınır. Şu halde eğer ölünün inancı haccın vatandan vacip olduğu yönünde ise ve varisin de inancı mikattan ecir tutmanın caiz olduğu yönünde ise varise vatandan ecir tutması farz değildir.

93- Ölünün boynunda Haccetu'l-İslam olur ve mirası da olmazsa, varise onun yerine ecir tutması vacip değildir. Evet, müminlere özellikle de yakınlarına ölünün üzerindeki hac yükümlülüğünü kaldırmaları müstehaptır.

94- Ölen kendi yerine hac yapılmasını vasiyet ederse ve haccında Haccetu'l-İslam olduğu bilinirse hac giderleri mirasın aslından alınmalıdır. Ama kendisi mirasın üçte birlik kısmından alınmasını vasiyet etmişse ondan alınır. Vasiyet ettiği haccın Haccetu'l-İslam olmadığı bilinirse veya olup olmadığında şüphe oluşursa, haccın masrafları mirasın üçte birlik kısmından alınır.

95- Kendisinden taraf hac yapılmasını vasiyet etmiş, belirli bir şâhısı da yerine getirmesi için belirlemişse vasiyeti yerine getirilmelidir. Ancak o şahıs normal ücretten fazla bir ücret isterse,

fazlalık mirasın üçte birlik kısmından alınır. Vasiyet ettiği hac Haccetu'l-İslam ise ve bu iş de mümkün değilse başka birini normal ücrete ecir tutabilirler.

Vasiyetinin Haccetu'l-İslam olduğu bilinir, ölünün hacca vasiyet edip hac için şahıs belirlemekten amacı iki şey olursa; biri haccın yapılması diğeri haccın belirli bir kişi tarafından yapılması ise, yukarıdaki şekilde davranılmalıdır.

96- Hacca vasiyet eder ve hiç kimsenin rağbet etmediği bir ücret tayin ederse yani normal bir ücretten az olursa, vasiyet ettiği hac Haccetu'l-İslam olursa eksikliği asıl mirastan karşılamaları gerekir.

Eğer Haccetu'l-İslam değilse tayin ettiği ücret ölenin arzusuna uygun hayratta harcanmalıdır. Vasiyetten çeşitlilik kastı varsa, yani ölenin hacı vasiyet etmesinin iki amacı olursa biri hayırlı bir iş yapılması diğeri ise bu hayırlı işin hac olması ise böyle yapılır. Ama çeşitlilik kasıt değilse vasiyet batıldır ve belirlenen ücret mirastan sayılır.

97- Biri evini belirli bir fiyata satar ve müşteriye bu parayı ölümünden sonra hac için harcamasını vasiyet ederse, bu surette evin değeri mirasın bir parçasıdır.

Şu halde söz konusu hac Haccetu'l-İslam ise şart gereklidir ve evin parası hac için harcanmalıdır. Hac masrafı normal ücretten fazla olursa normal ücret mirasın aslından ve fazlalık üçte birlik kısmından alınır.

Hac Haccetu'l-İslam değilse yine şart geçerlidir ve evin değeri olan hac ücreti mirasın üçte birlik kısmından hesap olunur. Üçte birlik kısım ücretten az olursa söz konusu şart üçte birden fazlası için geçerli olmayacaktır.

98- Eğer bir şahıs öldükten sonra evine karşılık onun yerine haccetmesi için başka biriyle anlaşırsa, böyle bir şart doğrudur ve yerine getirilmelidir.

Buna göre; o ev şart edenin mülkiyetinden çıkar ve mirastan sayılmaz. Bu hac müstehap olsa da, ev vasiyet hükmünün dışındadır. Aynı şekilde evini bir başkasına, öldükten sonra satarak parasıyla adına hac yaptırması şartıyla temlik ettiğinde de hüküm aynıdır. Şu halde bunların hepsi sahihtir ve uygulanması gerekmektedir.

Şart edilen şey müstehap bir amel olsa da varislerin o evde hiçbir hakkı yoktur. Eğer karşı taraf şarta uymazsa, varislerin muameleyi bozma hakkı yoktur. Ölünün velisi ister vasisi olsun veya şer'i hâkim, anlaşmayı feshedebilir. Feshederse o mülk meyyitin malı olur, sonra da mirastan sayılıp varislere intikal eder.

99- Vasi ölür ve ölmeden önce vasiyet edenin haccı için ecir tutup tutmadığı bilinmezse ve vasiyeti de Haccetu'l-İslam olursa, asıl mirastan ecir tutulması vaciptir.

Haccetu'l-İslam olmazsa mirasın üçte birlik kısmından ecir tutulur. Hac için ayrılan mala vasi el koymuşsa, mal mevcut olduğu takdirde, vasinin kendi malından ecir tuttuğu ve

vasiyet edenin malını onun yerine aldığı ihtimali olsa bile, geri alınır. Eğer mevcut değilse vasi sorumlu değildir. Çünkü herhangi bir ihmal olmadan malın telef olma ihtimali vardır.

100- Hac için ayrılan malı korumada herhangi bir ihmal olmadan vasinin elinde telef olursa, vasi sorumlu olmaz. Mirasın geri kalan kısmından ecir tutulmalıdır.

Bu haccın, Haccetu'l-İslam olması durumundadır. Haccetu'l-İslam olmazsa, mirasın üçte birlik kısmından ecir tutulmalıdır. Eğer miras varisler arasında paylaştırılmışsa, aldıkları mirasın oranında geri alınmalıdır.

Örneğin mirasın yarısını alan ücretin yarısını ödemelidir. Aynı şekilde hac için ecir

olan haccı yerine getirmeden ölür ve mirası olmaz veya olsa da ondan alınması mümkün olmazsa hüküm aynıdır.

101- Ecir tutmadan önce vasinin elinde mal telef olur ve bu telefin ihmalkârlık yüzünden olduğu bilinmezse, bedelinin vasiden alınması caiz değildir.

102- Eğer biri malından belli bir miktarın Haccetu'l-İslam'ın dışında bir yerde kullanılmasını vasiyet ederse ve o miktarın mirasın üçte birlik kısmından çok olması muhtemel olursa, varislerin izni olmadan tamamının kullanılması caiz değildir.

NİYABET HÜKÜMLERİ

103- Niyabetin birkaç şartı vardır:

1.Buluğ

Baliğ olmayan çocuğun Haccetu'l-İslam olsun veya başka vacip bir hac, başkasının yerine haccetmesi yeterli değildir. Çocuk mümeyyiz olup iyi ile kötüyü ayırt etse de ihtiyat gereği hüküm aynıdır.

Evet, müstehap bir hac için çocuğun, velisinin iznini aldıktan sonra naip olmasının sahih oluşu uzak bir ihtimal değildir.

2.Akıl

Şu halde, delinin başkasından taraf naip olması yeterli değildir. İster bu delilik devamlı olsun veya aralıklarla fark etmez. Sefih birinin naip olmasının ise sakıncası yoktur.

3.İman

Yani, naip Allah'a, Peygamber'e (s.a.a) ve on iki İmam'a (a.s) inanan mümin biri olmalıdır. Şu halde mümin olmayan birinin naip olması yeterli değildir. Hac amelini bizim mezhebimize uygun olarak yerine getirse de ihtiyat gereği yeterli değildir.

4.Naibin boynunda niyabet yılında kendi vacip haccı olmamalıdır.

Ama boynunda vacip hac olduğunu bilmezse, yani haccın kendisine vacip olduğunu bilmezse bu naipliğin sakıncası yoktur. Farz olan hacdan gafil ise, yani boynunda vacip hac olduğunu bilir fakat ondan gafil olursa yine hüküm aynıdır.

Bu şart ecir tutmanın sahih olmasının şartıdır, naibin haccının doğruluk haccı değil. Buna göre; boynunda vacip hac olduğu halde naip olup haccederse naip tutanın boynundan hac kalkar. Ama naip olan kararlaştırılan ücreti değil normal ücreti hak eder.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

104- Naipte adalet şart değildir. Ama naip tutanın yerine hac amellerini yapacak kişinin, bu ameli yapacağına emin olunmalıdır. Naip tutan tarafından haccı yaptığını söyler ama sözüne güvenilmezse, bu surette onun haberine inanmanın sakıncası vardır.

105- Naib, amelleri sahih bir şekilde yerine getirdikten sonra, naip tutanın boynundan sorumluluk kalkar. Şu halde naib, hac amellerini ve kurallarını her ameli yaparken başka birinden öğrenmesi gerekse de, bilmek zorundadır.

Amellerin doğru bir şekilde yapıldığında şek edilirse, bu şek hac kuralları konusunda da olsa haccın sahih olması uzak bir ihtimal değildir.

106- Baliğ ve akıllı birinin buluğa ermeyen mümeyyiz çocuktan veya deliden taraf haccetmesinin sakıncası yoktur. Delilik dönemi aralıklarla geliyorsa ve hac dönemine rastlıyorsa iyi olduğu dönemde naip tutmalıdır. Aynı şekilde delilik döneminde ölmüş olsa bile, iyi olduğu zaman boynuna hac gelmişse yerine ecir tutulması vaciptir.

107- Naip tutan ve tutulanın her ikisinin de erkek veya kadın olması gerekmez. Kadın erkeğe erkekte kadına naip olabilir.

108- Hacca giden veya gitmeyen birinin, hacca gitmemiş birini naip tutmasının sakıncası yoktur. Naibin veya naip tutanın kadın veya erkek olmasının sakıncası yoktur.

Hacca gitmeyenin naip tutulmasının mekruh olduğu söylense de bu söz kanıtlanmamıştır. Öte taraftan acizliği yüzünden Haccetu'l-İslam'ı yerine getiremeyecek durumda olan ama maddi imkânı olan birinin,

hacca gitmemiş birini naip tutmasının daha iyi oluşu, uzak bir ihtimal değildir. Aynı şekilde boynunda hac olduğu halde ölen biri için de en iyisi budur.

109- Naip olunan kimse Müslüman olmalıdır. Kâfire naip olmak sahih değildir. Şu halde müstati olan kâfir ölür ve varisi de Müslüman olursa, onun için naip tutmak vacip değildir.

Ancak nasibi (Ehl-i Beyt ve İmamlara düşman olan) birine naip olmak caiz değildir. Babası olması durumunda sakıncası yoktur. Baba dışındaki öteki nasibi akrabalara naip olmak sakıncalıdır. Evet, bir hac edilerek sevabının ona hediye edilmesi sakıncasızdır.

110- Yaşayan biri tarafından müstehap bir hac için naip olmanın sakıncası yoktur. Bu haccın, karşılıksız veya ecir haccı olması arasında fark yoktur. Aynı şekilde eğer

mükellefin bizzat amelleri yerine getirmesi mümkün değilse,

vacip hac için ona naip olmanın sakıncası yoktur. Denilen yerlerin dışında yaşayan birine naip olmak caiz değildir.

Ama ölünün yerine her durumda ve her şekilde naip olmak caizdir. İster teberru olarak ücretsiz olsun ister ücretli; ister vacip hac olsun veya müstehap fark etmez.

111- Niyabetin doğru olması için; niyabet niyeti ve kendisinden taraf niyabet alınan kimsenin belli olması gerekir. Ameller yapılırken her yerde ve duraklarda isminin söylenmesi müstehap olmakla birlikte, açıkça zikretmek gerekmez.

112- Ücret karşılığında veya ücretsiz naip olmak caiz olduğu gibi, şartlı akit ile de sahihtir.

Cuale: Bir şahısın "Kim benim yerime veya falancanın yerine haccederse şu kadar ücret ona vereceğim" demesiyle oluşan antlaşmadır.

Şartlı Akit: Anlaşmanın içeriğine şart konulmasıdır. Örneğin, bir ev veya mağazayı satarken kendisinin veya falancanın yerine haccetmeyi şart etmesi gibi.

113- Eğer sonradan oluşan bir durumdan dolayı naip, haccın bazı amellerini tamamen veya şeriatta belirtildiği gibi yerine getiremeyecek olursa, kendi yerine hacceden hükmündedir.

Şu halde bazı yerlerde haccı sahihtir ve naip tutan için yeterli olacaktır. Bazı yerlerde de batıldır. Örneğin, Arafat'ta ihtiyari vakfeye gücü olmazsa zaruri vakfeye iktifa edebilir.

Bu durumda haccı sahihtir ve naip tutandan sorumluluk kalkar. Ama iki vukufu da yerine getiremezse haccı batıl olur. Önceden haccın bazı ihtiyari amellerini yapamayacağı belli olan şâhısı ecir tutmak ihtiyat gereği caiz değildir. Hatta böyle bir şahıs ücretsiz olarak başkasının yerine haccederse onun bu ameline yetinmek sakıncalıdır.

Evet, ecir tutulan kişinin gölgeye gitme gibi ihramlıya haram olan şeyleri, mazeretli veya mazeretsiz yapacağı önceden bilinen; aynı şekilde nisa tavafı ve 11. , 12. geceleri Mina'da kalmak gibi haccın doğruluğuna zarar vermeyen amellerden birini yerine getirmeyeceği bilinen bir kişiyi, ecir tutmanın sakıncası yoktur.

114- Naip ihram bağlamadan önce ölürse, kendisinden taraf naip olunanın boynundan sorumluluk kalkmaz. Naip tutulması vacip olan konularda, ikinci kez naip tutulması gerekir.

İhram bağladıktan ve hareme girdikten sonra ölürse naip olunanın boynundan hac

kalkar. Bu konuda Haccetu'l-İslam ile diğer hacların arasında fark yoktur. Yeterlilik konusunda verilen hüküm, niyabetin ücretli olması durumundadır. Ama ücretsiz olursa yeterliliğe hükmetmek sakıncasız değildir.

115- Ecir ihram bağlayıp hareme girdikten sonra ölürse; ölenin boynundan sorumluluğu kaldırmak için ecir olmuşsa, ücretin tamamını hak eder. Ama amelleri yerine getirmek için ecir tutulmuşsa yani iki şey için; biri naip tutanın boynundan sorumluluğu kaldırmak ikincisi ise amelleri yerine getirmek için ecir tutulmuşsa,

amelleri yerine getirdiği ölçüde ücreti hak eder. Şu halde amellerin üçte birini yerine getirmişse ücretin üçte birini hak eder. İhram bağlamadan ölürse hiçbir ücret hak etmez.

Ama eğer amellere hazırlık yapmak ücrete dahil ise, yani ecir tutulurken hem hac amellerini yapmak, hem de onlara ait hazırlıkları yapmak kastedilmiş ise, ön hazırlıklardan yaptığı kadarının ücretini alır. Örneğin yaptığı ön hazırlıklar bütün amellerin üçte biri kadar olursa, ücretin üçte birini hak eder.

116- Vatandan ecir olunmuşsa ve belirli bir yolda kararlaştırılmamışsa, ecir istediği yoldan gidebilir. Ama belirli bir yol tayin edilmişse, başka bir yoldan gitmesi caiz değildir.

Başka bir yoldan gider ve amelleri yerine getirirse, daha önce icarede (hac ameli için yapılan anlaşmada) yol şart olarak koşulmuş ama icarenin bir parçası olduğu söylenmemiş ise, ecir ücretin tamamını hak eder ve ecir tutan da feshetme hakkına sahiptir.

Anlaşmayı bozarsa, ecir halk arasında olan normal ücreti hak eder. Eğer belirlenen yol, amellerin bir parçası olarak öngörülür ise, yine ecir tutan anlaşmayı bozma hakkına sahiptir.

Eğer feshederse; ecir yaptığı amellerin normal ücretini alır, ama kat ettiği yol için bir şey hak etmez. Feshetmezse; ecir kararlaştırılan bütün ücreti alır. Ama ecir tutanın belirlediği fakat ecir tarafından kat edilmeyen yolun ücretini isteme hakkına sahiptir.

117- Birinin yerine belirli bir yılda haccetmesi için ecir olan kimse, başka birinin yerine aynı yıl ecir olamaz. Ama iki ayrı yıl için veya şahsen yapılması şartı olmadan ecir tutulursa her iki icare de doğrudur.

118- Belirli bir yıl için birinden taraf ecir olanın, ecir tutanın rızası olmadan haccı öne alması veya geciktirmesi caiz değildir. Geciktirdiği durumda, ecir tutanın antlaşmayı feshetme hakkı vardır. Elbette ecir olunanın üzerinden sorumluluk kalkar. Feshedildikten sonra eğer hac anlaşmada bizzat o yıl için şart olarak konulmuş ise,

ecirin hiçbir hakkı olmaz. Ama şartlı olursa, ecir yapılan amelin normal ücretini hak eder. Şartlı olmadan kasıt; yani icarenin hac üzerinde olması ve belirli bir yılda yapılmasının da şart edilmesidir.

Eğer feshetmezse, ecir kararlaştırılan ücretin tamamını alır. Ama yıl şartı varsa ecir tutan, belirlenen yıl ile ecirin haccettiği yıl arasındaki ücret farkını isteyip alabilir.

Ecir haccı, belirlenenden daha önce yaparsa; hac Haccetu'l-İslam ise ve ölen tarafından ecir tutulmuşsa, amel yapıldıktan sonra kendisinden taraf naip olunanın boynundan sorumluluk kalkar.

Bir sonraki yıl, yerine hac edilenin boynundan sorumluluk kalktığı için icare edilen amelin yapılması mümkün olmazsa, bu surette hüküm geciktirilme halindeki hükümle aynıdır.

Ama bunların dışında örneğin, müstehap bir hac için gelecek yıllarda yapılmak üzere ecir tutulur, ecirde aynı yıl yerine getirirse, hacın belirlenen yılda yapılması özellikle şart edilmişse, ecirin yaptığı amelden dolayı hiçbir hakkı olmaz.

İcare edilen şahısın, ameli belirtilen zamanda yapması vaciptir. Şartlı yapılması halinde ve ecir tutanın bu şartı kaldırmaması durumunda da hüküm aynıdır. Ama şartı kaldırırsa, ecir belirlenen ücretin tamamını hak eder.

119- Düşmanın engellemesi veya hastalık ve benzeri engellerden dolayı ecir hacca gidemiyorsa bu durumda kendi adına haccedenin hükmündedir. Bu hüküm de ileride açıklanacaktır. Bu durumda eğer icare aynı yıl için şart edilmişse anlaşma bozulur. Şart edilmese ecirin boynunda kalır. Elbette eğer şartlı ecir tutulmuşsa, ecir tutanın şatı kaldırma yetkisi vardır.

120- Naip ihramlı iken, gölgede gitmek veya aynaya bakmak gibi keffarete neden olan bir amel yaparsa kendi malından ödemelidir. İster ücretli naip olsun veya ücretsiz fark etmez.

121- Birini belirli bir ücret karşılığında ecir tutar ve o miktarda hac masrafları için yeterli olmazsa, ecir tutanın eksikliği tamamlaması vacip değildir. Aynı şekilde fazla olduğunda da fazlalığı alamaz.

122- Birini vacip veya müstehap bir hac için ecir tutarlarsa ve ecir Meşâr'dan önce cima ederek haccını bozarsa (yani temettü ihramından çıkıp hac için ihram bağladıktan sonra ve

Meşâr'da durmadan önce kendi eşiyle cima yapması durumunda) haccı tamamlaması vaciptir. Bu hac naip olunan için yeterlidir. Naip ise gelecek yıl hac etmeli ve bir deve de keffaret vermelidir.

Bir sonraki yıl mazereti olmadan veya mazeretli hac etmese de, zahiren ücreti hak eder.

Zikredilen hükümler başkası tarafından ücretsiz hacceden için de geçerlidir. Sadece ücret alma hakkı yoktur.

123- Ecir akitten sonra ücrete sahip olsa da, amel tamamlanmadan ücreti ödemek vacip değildir. Ama ücretin önceden ödenmesi şartıyla ecir olmuşsa, amelden önce ücret ödenmelidir.

Zahiren ecir olan kimse açıkça şart koşmasa bile amelden önce ücreti isteyebilir. Bunun sebebi böyle bir şartın akitten anlaşılmasıdır. Zira halk arasında yaygın olan hacın çabuk yapılması ve önceden ücretinin alınmasıdır. Zaten genellikle ücret alınmadan hacca gidip amelleri yerine getirmek mümkün olmamaktadır.

124- Bir kimse şahsen haccetmek için ecir olursa ecir tutanın izni olmadan o hac için başkasını ecir tutamaz. Ama bizzat haccı kendisinin yapması şart edilmemişse başka birini ecir tutabilir.

125- Bir şâhısı temettü haccı için ecir tutarlar ve vakitte müsait iken tesadüfen daralırsa, ecir temettü umresinden ifrad haccına geçerek ve ifrad haccı yaptıktan sonra,

müfrede umresi yerine getirirse, naip olunanın boynundan yükümlülük kalkar. Ama temettü umresi ve temettü haccı amelleri için ecir tutulmuşsa ecir herhangi bir ücret hak etmez.

Evet, eğer icare meyyitin boynundan haccı kaldırmak için yapılmışsa ücreti hak eder. Örneğin, birinin boynunda hac olur ve bu sorumluluğu kaldırması için birini ecir tutarlarsa, bu durumda ecir şer-i vazifesine göre haccederse adamın boynundan hac kalkar.

Ecir de ücreti hak eder. Ama özel bir şekilde haccetmesi için ecir olur ve başka bir şekilde yaparsa, bu durumda hac naip olunanın boynundan kalkar ama ecir ücreti hak etmez.

126- Müstehap hacda bir kişi birkaç kişinin yerine haccedebilir. Ama vacip hacda bir kişinin iki veya daha fazla insanın yerine haccetmesi caiz değildir. Bir kişi tarafından ancak naip olabilir.

Ama iki veya daha fazla kişiye ortak olarak vacip olursa bir kişi ecir olabilir. Örneğin, iki kişi ortak olarak bir kişiyi hac için ecir tutmayı nezrederlerse, bu surette kendilerinden taraf haccetmesi için bir kişiyi ecir tutabilirler.

127- Aynı yılda bir kişiden taraf birkaç kişi müstehap hac yerine getirebilir. Hayatta

olsun veya ölü, ücretli olsun veya ücretsiz fark etmez. Aynı şekilde birden fazla vacip hac olduğunda da hüküm aynıdır.

Mesela, yaşayan veya ölen birine nezretmek suretiyle iki hac vacip olursa veya biri Haccetu'l-İslam diğeri nezir haccı ise bu surette her biri bir hac için, iki ayrı ecir tutulabilir.

Aynı şekilde iki kişiyi bir kişiden taraf, biri vacip diğeri müstehap olmak üzere iki ayrı hac yerine getirmeleri caizdir. İki kişiyi bir vacip hac için ecir tutmanın caiz olması uzak bir ihtimal değildir. Birisinin haccı eksik yapması ihtimaline karşı, Haccetu'l-İslam için ihtiyaten iki kişi ecir tutulması gibi.

128- Tavaf kendi zatında müstehap bir ameldir. Şu halde ölü ya da diri, Mekke'de olmayan için veya Mekke'de olup da tavaf yapamayanların yerine naip olmak caizdir.

129- Naip hac amellerini tamamladıktan sonra kendisi veya bir başkası için müfrede umresi yerine getirebilir veya tavaf edebilir.

MUSTAHAP HAC

130- Hac yapabilecek durumda olan birinin müstati olmasa da haccetmesi müstehaptır. Müstati olup Haccetu'l-İslam'ı yerine getirmişse, imkânı ve gücü olması halinde her yıl hacca gitmesi müstehaptır.

131- Mekke'den ayrılanın yeniden hacca dönmeyi niyeti etmesi uygundur. Geri dönmemeyi niyet etmenin ölümü yaklaştırdığı bazı rivayetlerde gelmiştir.

132- Hacca gidecek imkânı olmayanı hacca göndermek müstehaptır. Aynı şekilde borç alıp hacca gittikten sonra borcunu ödeyebileceğine emin olan birinin, hacca gitmek için borç alması müstehaptır. Yine hacda fazla para harcamak da müstehaptır.

133- Fakirin, fakir hakkından verilen zekâtı müstehap hacda harcaması caizdir.

134- Evli veya rici boşanma iddesinde olan kadının müstehap hac için, kocasından izin alması gerekir. Fakat bain talakla boşanıp idde bekleyen kadının hac için kocasından izin almasına gerek yoktur. Kocası ölen kadının vefat iddesinde haccetmesi caizdir.

UMRE ÇEŞİTLERİ

135- Umre, hac gibi; vacip, müstehap, müfrede ve temettü olabilir.

136- Hac şartlarına sahip herkese umre vacip olur. Hac ameli gibi acil yerine

getirilmesi gereken vaciplerdendir. Şu halde, biri hac için mustati olmasa da umre için mustati olmuşsa, umreyi yerine getirmesi vaciptir.

Evet, zahiren vazifesi temettü haccı olup da sadece müfrede umreye mustati olan birine müfrede umreyi yapmak vacip değildir.

Buna göre, mustati olan biri hac döneminden önce ölürse, onun adına müfrede umre yapılması için malından ecir tutulması vacip değildir. Aynı şekilde hac için ecir olan birinin niyabet haccını yerine getirdikten sonra umre haccı yapması,

o anda umre yapma imkânı olsa bile vacip değildir. Elbette en iyisi zikredilen yerlerde ihtiyata riayet edilmesidir. Fakat temettü haccını yerine getiren birsine müfrede umre yapması vacip değildir.

137- Yılın her ayında müfrede umre yapmak müstehaptır. İki umre arasında 30 gün geçmesine de gerek yoktur. Şu halde umrenin birini ayın sonunda, diğerini ise öteki ayın başında yapması mümkündür.

Umrenin ikisi de bir şahıs için olursa, ister kendisi olsun veya başka biri, bir ay içerisinde iki umre yapılmaz. İkinci umreyi reca (Allah'a yakınlaşma) niyetiyle yaparsa sakıncası yoktur.

Bir umre kendisi için bir umre de başkası için yaparsa, bir ayda iki umre caizdir. İki ayrı şahıs için de aynı ayda iki umre yapabilir. Müfrede umresi ile temettü umresi arasında zikredilen aralığın gerekliliği sakıncalıdır.

Şu halde Zilhicce ayında temettü umresi yapan biri müfrede umre yapmak istiyorsa, müfrede umreyi muharrem ayına kadar geciktirmesi en iyisidir. Müfrede umreyi şevval ayında yapan biri temettü umresi de yapmak istiyorsa, aynı ayda temettü umresi yapmaması daha iyidir.

Ama temettü umresi ve hac arasında müfrede umre yapmak zahiren temettü umresini bozar ve yenilenmesi gerekir. Evet, Mekke'de terviye gününe kadar (Zilhicce ayının 8. günü) hac yapmak için kalırsa daha önce yaptığı müfrede umre temettü umresi sayılır. Ondan sonra temettü haccı yerine getirilmelidir.

138- Mufrede umre istitaet ile vacip olduğu gibi nezir, yemin, ahit ve benzeri şeylerle de vacip olur.

139- Müfrede umre ile temettü umresinin amelleri birdir. Temettü umresi ileride açıklanacaktır. Müfrede umre ile temettü umresi arasından birkaç fark vardır.

1- Müfrede umresinde nisa tavafı vaciptir. Ama Temettü umresinde nisa tavafı vacip değildir.

2- Temettü umresi hac ayları dışında (Şevval, zilkade, Zilhicce) dışında sahih değildir. ama Müfrede umre bütün aylarda sahihtir. En faziletlisi de recep ayında yapılandır.

3- - Temettü umresinde ancak taksir edilerek ihramdan çıkılır. Ama müfrede umresinde hem taksirle hem de kafayı tıraş ederek ihramdan çıkılabilir. Kafayı tıraş etmek daha iyidir.

Bu erkekleri için olan kurallardır. Ama kadınlar iki umrede de taksir etmelidirler.

4- Daha sonra da açıklayacağımız gibi - temettü umresi ile hac bir yılda olmalıdır. Ama müfrede umre böyle değildir. Kendisine hem ifrad haccı hemde müfrede umre vacip olan kimse, haccı bir yılda ve umreyi de başka bir yılda yerine getirebilir.

5- Müfrede umresinde sa'y bitmeden bilerek cinsel ilişkide bulunursa, umresi batıl olur ve yeniden yerine getirmelidir. Yani bir sonraki aya kadar Mekke'de kalmalı ve yeniden umre yapmalıdır. Ama biri temettü umresi esnasında cima yaparsa 220. meselede de geleceği gibi başka hükmü vardır.

140- Müfrede umresinin ihramı, temettü umresi için ihram bağlanan mikatlardan birinden bağlanmalıdır. İleride bunların açıklaması yapılacaktır.

Evet, Mekke'de olup da müfrede umre yapmak isteyen biri, haremin dışından hareme en yakın yerlerden birinden örneğin Hudeybiye'den, Co'rane'den veya Tan'im'den ihram bağlayabilir.

Mikatlardan birine giderek ihrama girmesine gerek yoktur. Ama sa'y amelinden önce müfrede umresini cinsel ilişki yaptığı için bozan biri, ikinci bir kez müfrede umresi için mikatlardan birinden ihram bağlamalıdır. 223. meselede de geleceği gibi, ihtiyat gereği haremin dışındaki ilk noktada ihram bağlamak yeterli değildir.

141- Mekke'ye, hatta hareme ihramsız girmek caiz değildir. Buna göre hac ayları dışında (şevval, zilkade, Zilhicce) onlara girmek isterse, müfrede umresi için ihram bağlamalıdır.

Ama oduncu ve hayvan yemi taşıyan gibi, devamlı iş icabı girip çıkanların ihram bağlamasına gerek yoktur. Aynı şekilde temettü umresi ve haccının amellerini tamamladıktan sonra

veya müfrede umresini tamamlayıp Mekke'den çıktıktan sonra ihramını tamamladığı ay geçmeden ihramsız Mekke'ye girebilir. Umre-i temettüden sonra ve hac amellerinden önce Mekke'den çıkanın hükmü 154. meselede gelecektir.

142- Müfrede umreyi hac aylarında yerine getirdikten sonra terviye günlerine kadar (Zilhicce ayının 8. günü) Mekke'de kalarak haccetmek isterse yaptığı

müfrede umre temettü umresi hesap olur. Ondan sonra temettü haccını yerine getirmesi yeterlidir. bu konuda vacip hacla müstehap hac arasında fark yoktur.

HACCIN KISIMLARI

143- Hac üç kısımdır:

1- Temettü haccı

2- İfrad haccı

3- Kıran Haccı

Temettü haccı; Mekke ile vatanı arasında 16 fersah (takriben 88 km.) uzaklık olanların yapması gereken hacdır.

İfrad ve kıran hacları; Mekke halkının ve Mekke ile vatanları arasında 16 fersahtan daha az uzaklık olanların vazifesi olan hacdır.

144- Vazifesi ifrad veya kıran haccı olan birinin temettü haccı yerine getirmesi yeterli değildir ve hac vazifesi boynundan kalkmış olmaz. Aynı şekilde vazifesi temettü haccı olan birinin kıran veya ifrad haccı yapması yeterli olmayacaktır.

Evet, bazı durumlarda vazifesi temettü haccı olanın vazifesi ifrad haccına dönüşebilmektedir. Bu konu gelecek bölümlerde açıklanacaktır.

Bu Haccetu'l-İslam'ın hükümleri idi. Ama müstehap hacda, türü belirlenmeyen nezir ve vasiyet haccında bir şahıs, Mekke'ye yakın olsun veya uzak zikredilen hac kısımlarından hangisini isterse yerine getirebilir. Elbette en faziletli olanı temettü haccıdır.

145- Vatanı, Mekke'den 16 fersah uzakta olan fakat hâlihazırda Mekke'de oturan üçüncü yılı dolduktan sonra vazifesi ifrad veya kıran haccıdır. Üç yıl dolmadan vazifesi temettü haccıdır.

Bahsettiğimiz durumda Mekke'de oturmadan önce veya Mekke'ye kaldığı dönemde müstati olması arasında fark yoktur. Aynı şekilde Mekke'de orayı vatan edinmek için veya başka bir nedenle kalması arasında da fark yoktur. Mekke'ye 16 fersahtan daha az uzaklıkta olan yerlerde yaşayanlar için de hüküm aynıdır.

146- Mekke'de oturan bir şahıs, vazifesi ifrad veya kıran haccına dönüşmeden önce temettü haccı yapmak isterse; temettü umresi için haremin dışında ilk noktadan ihrama girmesinin caiz olduğunu söylemişlerdir.

Fakat bu hüküm sakıncasız değildir. En iyisi mikatlardan birinden temettü umresi

için ihrama girmesidir. Hatta en iyisi kendi vatanının mikatına gitmesidir. Zahiren Mekke'de olan herkes, müstehap dahi olsa temettü haccı etmek isterlerse bu hükme tabidirler.

1- Temettü Haccı

147- Temettü haccı iki ibadetten ibarettir. Birinci ibadet umre, ikinci ibadet hacdır. Bazen sadece ikinci ibadete temettü haccı denir. Temettü haccında umreyi, hacdan önce yerine getirmek vaciptir.

Temettü Umresinin Vacip Amelleri

148- Temettü umresinde 5 şey vaciptir.

1) Mikatlardan birinden ihram bağlanması. Geniş açıklama ileride yapılacaktır.

2) Kâbe'nin etrafının tavaf edilmesi.

3) Tavaf namazının kılınması.

4) Mescidu'l-Harama yakın olan Safa ve Merve arasında Sa'y yapmak.

5) Taksir. Yani saç, sakal veya bıyıktan bir miktar kesmek.

İnsan taksir edip ihramdan çıktıktan sonra, ihram sebebiyle haram olan şeyler helal olur.

149- Mükellefin Zilhicce 9. günü yakınlaşınca kendisini hac amelleri için hazırlamalıdır.

Haccın Vacipleri

Haccın vacipleri 13 şeydir:

1) Mekke'den ihram bağlamak. Açıklaması gelecek.

2) Zilhicce ayının 9. günü Arafat'ta bulunmak. Gusledip öğle ve ilkindi namazını arka arkaya kıldıktan sonra zevalden gün batımına kadar orada bulunmak. Arafat Mekke'ye dört fersah uzaklıkta yer adıdır.

3) Mekke ve Arafat arasında bulunan Müzdelife’de (Meş’ar'de) kurban bayramı gecesi (Zilhiccenin 10. günü) güneş doğmadan bir miktar öncesine kadar bulunmak.

4) Kurban bayramı günü Mina'da Cemer-i Akebe'yi taşlamak. Mina Mekke'ye bir fersah uzaklıktadır.

5) Bayram günü veya teşrik günleri olan 11. 12. 13. günleri Mina'da inek, koyun veya deve kurban etmek.

6) Mina'da başı tıraş etmek veya saçtan ya sakaldan ya da bıyıktan bir miktar kesmek. Bu amelle de ihramlı iken kendisine haram olan kadın, güzel koku ve ihtiyaten av dışındaki şeyler helal olur.

7) Mekke'ye döndükten sonra Kâbe'yi tavaf etmek.

8) Tavaf namazını kılmak.

9) Sefa Merve arasında sa'y yapmak. Bu amelle birlikte güzel koku da helal olur.

10) Nisa tavafı.

11) Nisa tavafı namazı. Bu amelle birlikte kadın da helal olur.

12) On birinci, on ikinci ve açıklaması geleceği gibi bazı durumlarda on üçüncü gecesi Mina'da kalmak.

13) On birinci, on ikinci ve Mina'da kalması durumunda on üçüncü günü üç Cemereyi (Evla, Vusta ve Akabe'yi) taşlamak.

Temettü Haccı'nın Şartları

150- Temettü haccında birkaç şey şarttır.

1) Niyet: Temettü haccını yerine getirdiğini niyet etmelidir. Başka bir haccı niyet eder veya temettü haccı niyetinde kararsız olursa haccı doğru değildir.

2) Umre ve Haccın her ikisi hac aylarında (Şevval, Zilkade, Zilhicce) olmalıdır. Şu halde umrenin bir kısmını Şevval ayından önce yaparsa umresi sahih olmaz.

3) Umre ve hac aynı yılda yerine getirilmelidir. Umreyi bu yıl yapar, haccı da gelecek yıla ertelerse temettü haccı doğru olmaz. Burada gelecek yıla kadar Mekke'de kalması

veya vatanına dönerek gelecek yıl yeniden Mekke'ye gelmesi arasında hiçbir fark yoktur. Aynı şekilde taksir yaparak ihramdan çıkmasıyla, gelecek yıla kadar ihramında baki kalması arasında da fark yoktur.

4) Serbest halde hac ihramı Mekke'den olursa en iyi yer Mescidu'l-Haram'dır. Herhangi bir mazeretten dolayı Mekke'den ihram bağlama imkânı yoksa mümkün olan bir yerden ihram bağlamalıdır.

5) Bir kişinin yerine bütün umre ve hac amellerini bir kişi yerine getirmelidir. Şu

halde ölen veya yaşayan birinin yerine temettü haccı için, biri umreyi diğeri haccı yerine getirmek üzere iki kişi ecir olurlarsa bu hac doğru olmaz.

Aynı şekilde bir kişi hacceder, umreyi birinin haccı ise başka bir kişinin adına yerine getirirse bu da sahih değildir.

151- Temettü umresini yapan birinin güçlü görüşe göre hac amellerinin dışında bir iş için Mekke'den çıkması caiz değildir. Zaruri olmasa da haccının amellerini zayi edecek durumda olmayan bir iş için çıkarsa,

Mekke'ye döneceğini ve hac için ihram bağlayabileceğini bilirse, zahiren ihramsız olarak Mekke'den çıkması caizdir. Ama bilmezse ve ihram bağladıktan sonra işinden dolayı Mekke'den çıkarsa, zahiren Mekke'ye dönerek Arafat'a gitmesi gerekmez. Olduğu yerden Arafat'a gidebilir.

Temettü umresini yerine getiren birinin bilerek müstehap dahi olsa haccı terk etmesi caiz değildir. Evet, eğer haccı yapacak gücü olmazsa en iyisi; yapmış olduğu temettü umresini müfrede karar vererek nisa tavafını yerine getirmesidir.

152- Temettü umresinin amellerini yapmaya başlayan biri Mekke'ye dönmeye gücü varsa zahiren ameller tamamlanmadan Mekke'den çıkabilir. Elbette en iyisi Mekke'den çıkmamasıdır.

153- Umre amellerinden sonra Mekke’den dışarı çıkmanın haram oluşundan kasıt, başkasının yerine dışarı çıkmaktır. Mekke'ye sonradan eklenen ve şu anda da Mekke şehrinden sayılan yeni kısımlar,

Mekke'nin eski bölümünden sayılır. Hacı'nın umre amellerini tamamladıktan sonra, bir iş için olsun veya olmasın oralara gitmesinde bir mani yoktur.

154- Umre amellerinden sonra ihramsız Mekke'den çıkan biri için iki durum söz konusudur:

1) Umre yaptığı ay içerisinde Mekke'ye dönerse, ihramsız olarak dönmeli ve Mekke'den hac için ihram bağlamalı ve Arafat'a gitmelidir.

2) Umre yaptığı aydan sonra Mekke'ye dönmek isterse, umre için ihram bağlamalıdır.

155- Vazifesi temettü haccı olan biri, ifrad veya kıran haccı yapmakla görevini yapmış olmaz. Ama temettü umresine başladıktan sonra umreyi bitirerek hacca yetişecek kadar vakti olmazsa,

bu surette ifrad haccını niyet ederek umreyi bırakmalı hacca gitmelidir. Hac amellerinden sonra da müfrede umresini yerine getirmelidir. Temettü haccından

ifrad haccına dönmeyi gerektiren, vaktin darlığının ölçüsü konusunda fakihler arasında ihtilaf vardır.

Güçlü görüşe göre Arefe günü, gün dönümünden önce umre amellerini yapamazsa ifrad haccına dönmesi vacip olur. Ama ondan önce tamamlarsa, ister terviye gününde (Zilhicce'nin 8. günü) olsun isterse ondan sonra olsun, ifrad haccına dönmesi sakıncasız değildir.

156- Vazifesi temettü haccı olan biri, umre için ihram bağlamadan Arefe günü güneşin zevalinden önce umre amellerini tamamlayamayacağını bilirse, ifrad veya kıran haccına dönmesi yeterli değildir. Bu durumda; boynunda temettü haccı var idiyse, temettü haccını sonradan yerine getirmelidir.

157- Geniş vakitte temettü umresi için ihram bağlayıp, Arefe günü güneşin zevaline kadar tavaf ve sa'yini geciktirenin umresi batıldır. Güçlü görüşe göre; İfrad haccını reca niyetiyle yapması mümkün olsa da,

zahiren ifrad haccına geçemez. Hatta güçlü görüş umresinin tavaf, tavaf namazı, sa'y, tıraş ya taksir amellerinin niyetini ifrad haccını ve umresini de kapsayacak şekilde geniş tutmalıdır.

2- İfrad Haccı

Geçmiş konularda temettü haccının iki kısımdan oluştuğunu söylemiştik. Bunlar temettü umresi ve temettü haccıdır. Birinci kısım ikinci kısma bağlıdır. Umre hacdan öncedir.

İfrad ve kıran haccı ise belirttiğimiz gibi, vatanları Mekke'den 16 fersahtan daha az uzaklıkta olanların yapması gereken hacdır. İfrad veya kıran haccına ilave olarak, müfrede umresini yerine getirmeleri gerekir. Müfrede umresi de ayrıca bu hacları yapana vacip olacaktır.

Şu halde, bunlardan birini yapabilme gücüne sahip olan, hangisini yerine getirebiliyorsa o kendisine vacip olur. Birini bir zamanda diğerini de başka bir zamanda yapabilme imkânı varsa,

ne zaman vazifesi neyi gerektiriyorsa onu yapmalıdır. Bir zamanda her ikisini de yapması mümkün olursa, her ikisini de yapması vacip olur. Fakihler arasında böyle bir durumda haccın müfrede umreden önce yerine getirilmesi meşhurdur. En iyisi de budur.

188- İfrad haccının amelleri temettü haccının amelleriyle aynıdır. Ama aralarında birkaç fark vardır. Bu farklar şunlardan ibarettir:

1-Temettü haccında; umre ve hac amelleri, hac aylarında (Şevval, Zilkade,

Zilhicce) ve aynı yılda yapılmalıdır. Ama ifrad haccında umre ve haccın aynı yılda yapılması gerekli değildir.

2- Temettü haccında deve, sığır veya koyun kurban etmek gerekir. Ama ifrad haccında kurban vacip değildir.

3- Güçlü görüşe göre, zaruret olmadıkça temettü haccında tavaf ve sa'y vukuflardan önce yapılmamalıdır. Ama ifrad haccında caizdir.

4- Temettü haccının ihramı Mekke'den bağlanmalıdır. Ama ifrad haccının ihramında Mekke halkıyla diğerlerinin hükmü farklıdır. Geniş açıklama mikatlar kısmında gelecektir.

5- Temettü umresini temettü haccında önce yapmak gerekir. Ama bu ifrad haccında şart değildir.

6- Temettü haccı ihramından sonra müstehap tavaf yapılmaması ihtiyaten vaciptir. Ama ifrad haccında caizdir.

159- Müstehap bir ifrad haccı için ihrama giren, temettü umresine geçip taksir ederek ihramdan çıkabilir. Ama sa'yden sonra telbiye demişse temettü umresine geçemez.

160- Bir şahıs ifrad haccı için ihram bağlayıp Mekke'ye girerse, müstehap tavaf yapması caizdir. Bu durumda en iyisi tavaf namazından sonra telbiye demesidir. Elbette udulun (bir amelden başka bir amele geçmenin) caiz olduğu yer, temettüe udul etme niyeti olmadığı durumdadır. Bu ihtiyat, vacip tavafta da geçerlidir.

3- Kıran Haccı

161- Kıran haccı ifrad haccıyla bütün yönleriyle birdir. Sadece kıran haccında ihram anında mükellefin kurbanı yanında olmalıdır. Bu yolla kurban kesmek ona vacip olur.

Haccın bu kısmında ihram, telbiye demekle gerçekleştiği gibi işar (alamet bırakmak) veya taklid (hayvanın boynuna bir şey bağlamakla) da gerçekleşir. 182. meselede işar ve taklidin anlamları gelecektir. Kıran haccı için ihram bağlayanın temettü haccına geçmesi caiz değildir.

İHRAM MİKATLARI

Mukaddes İslam şeriatında ihrama girme yerleri tayin edilmiştir. Bunlara mikat denir. İhramın buralardan bağlanması vaciptir. Bunlar dokuz yerdir.

1- Zulhuleyfe: Medine şehrinin yakınlarındadır. Medine halkının ve Medine yoluyla

hacca gitmek isteyenlerin mikatıdır. Bu mikatın Mescid-i Şecere diye meşhur olan mescidinde ihram bağlamak en iyisidir. Aylık adet görmeyen veya bu hükümde olmayan kadının aynı hizada olsa da bu mescidin dışında ihram bağlaması yeterli değildir.

162- Medine yolundan hacca giden biri Zulhuleyfe mikatına ulaşırsa ve yol üzerinde Cuhfe denilen başka bir mikat olursa, Zulhuleyfe'den ihramsız geçerek Cuhfe'de ihram bağlayamaz. Sadece hastalık, zayıflık ve zaruret arz eden diğer mazeret durumları hariçtir.

2- Akik Vadisi: Bu mikat Irak, Necd ve oradan geçen herkesin ihram bağladığı mikattır ve üç bölümden oluşmaktadır.

a) Maslah: İlk bölümünün adıdır.

b) Qumre: Orta bölümünün adıdır.

c) Zat'ı Arak: Son bölümünün adıdır.

Hastalık, takiye gibi engeller olmadıkça mükellefin Zat'ı Arak'a ulaşmadan ihram bağlaması en iyi olandır.

163- Takiye durumunda Zat'ı Arak'a ulaşmadan gizlice ve elbiselerini çıkarmadan ihrama girip, Zat'ı Arak'a ulaştığında da elbiselerini çıkararak iki ihram elbisesini bağlamasının caiz olduğu ve keffareti de olmadığı söylenmiştir. Fakat bu görüş sakıncasız değildir.

3- Cuhfe: Bu mikat Şam, Mısır, Mağrib ve bu yoldan geçenlerin mikatıdır. Hatta zahiren, mazeretli veya mazeretsiz Zu'l-Huleyfe'den geçerek orada ihram bağlamayanların da mikatıdır.

4- Yelemlem: Bir dağın adıdır. Yemen ahalisi ve o güzergâhı kullananların mikatıdır.

5- Karnu'l-Menazil: Taif halkının ve bu güzergâhtan yolu geçenlerin mikatıdır.

Son dört tanesinde mikat orada bulunan camilere mahsus değildir. Bu isimlerin kapsadığı bütün yerlerde ihram bağlanabilir. Ama bu yerlerin kapsadığı alanı mükellef bilmezse, bu yerlerden önce nezrederek ihram bağlayabilir. Sonrada nezrine göre amel etmelidir. Aynı şekilde bu amel, teşhis etme gücüne sahip olunsa da caizdir.

6- Zikredilen mikatlardan birinin hizası: Bu da; mikatlardan hiçbirine uğramayan bir yoldan gidenin hükmüdür. Bu surette mikatlardan herhangi birinin hizasına geldiğinde ihram bağlayabilir.

Mikat hizasından kasıt; insanın Kâbe'ye doğru durduğunda mikatın sağında veya solunda kalması, oradan geçtiği taktirde mikatın arkasında kalmaya başlamasıdır. Bunu belirlemede örfün görüşü yeterlidir. Akli dikkat gerekli değildir.

Eğer insan iki mikat hizasından geçerse, birinci mikatın hizasından ihram bağlaması en iyi olandır.

7- Mekke: Mekke, temettü haccının mikatıdır. Aynı şekilde Mekke halkının ve teklifleri Mekke halkı gibi olmuş olsun veya olmasın orada ikamet edenlerin, ayrıca İfrad ve Kıran haccının mikatıdır.

Mekke halkının veya orada ikamet edenlerin Kıran veya İfrad haccı için mikatlardan birine gitmeleri gerekli değildir. Ama erkeklerin Co'rane gibi mikatlardan birine giderek ihram bağlamaları daha iyidir.

Şehrin yeni bölgelerinde ihram bağlamak caiz olmakla birlikte, Resulullah'ın (s.a.a) zamanında olduğu gibi en iyisi eski Mekke'den ihram bağlanmasıdır. Harem'in dışında kalan bölümler bu hükmün dışındadır.

8- Mükellefin sakin olduğu ev: Bu, evi Mekke'ye mikattan daha yakın olanların mikatıdır. Böyle bir şahıs evinden ihram bağlayabilir. İhram bağlamak için mikatlardan birine gitmesine gerek yoktur.

9- Edne'l-Hill: Buradan kasıt Hudeybiye, Co'rane ve Tan'im gibi harem dışındaki ilk yerlerdir. Kıran ve ifrad haccından sonra müfred umre yapmak isteyenlerin mikatıdır. Mekke'de olup da müfred umre yapmak isteyenlerin de mikatıdır. Bundan 140. meselede zikredilen bir durum istisna edilmiştir.

Hudeybiye, Co'rane ve Tan'im Mekke halkı arasında meşhur üç yerin adıdır.

Mikatlara Ait Hükümler

164- Mikattan önce ihram bağlamak caiz değildir. İhramlı iken mikattan geçmek yeterli değildir. Mutlaka mikattan ihram bağlanmalıdır. Bu hükümden iki yer istisna edilmiştir.

1) Mikata ulaşmadan ihram bağlamayı nezrederse bu surette mikattan önce ihram bağlaması doğrudur. Mikatta yeniden ihram bağlamasına veya mikattan geçmesine gerek yoktur. Hatta hiçbir mikata uğramayan bir yoldan Mekke'ye girebilir. Bu hükümde vacip ya müstehap hacla müfred umre arasında fark yoktur.

Evet, fark sadece şuradadır ki; ihram temettü haccı veya umresi için olursa hac aylarında (Şevval, Zilkade, Zilhicce) olmalıdır.

2) Recep ayında müfrede umre yapmak isteyen biri, mikata kadar ihramı

geciktirirse Recep ayı umresini yapmaya muvaffak olamayacağından korkarsa, mikattan önce ihram bağlaması caizdir ve geri kalan amelleri Şaban ayında yapsa da bu Recep ayı umresi sayılır. Bu hükümde vacip umre ile müstahap umre arasında fark yoktur.

165- Mükellefin mikata ulaşacağına emin olduktan sonra ihram bağlaması gerekir. Eğer mikata ulaşacağından şüphe ederse ihram bağlaması caiz değildir.

166- Eğer mikattan önce ihram bağlamayı nezreder ve nezrinin tersine mikattan ihram bağlarsa ihramı batıl olmaz. Ama bilerek bunu yapmışsa, nezrine muhalefet ettiği için keffaret vermesi gerekir.

167- Mikattan önce ihram bağlamak caiz olmadığı gibi mikattan sonra ihram bağlamak da caiz değildir. Şu halde hac ya umre niyeti olan, hareme veya Mekke'ye girmek isteyen için bilerek mikattan ihram bağlamadan geçmesi caiz değildir.

Başka bir mikatın daha ileride olduğunu bilse dahi hüküm aynıdır. İhramsız mikattan geçerse imkânı varsa geri dönmesi gerekir. Ama mazereti olmadan Zulhuleyfe den geçerek Cohfe'ye ulaşan kimsenin günahkâr olmakla beraber, zahiren Cohfe'den ihram bağlaması yeterli olacaktır.

En iyi olan mükellefin mikatın hizasından ihramsız geçmemesidir. Elbette mükellefin önünde mikat veya mikat hizasında bir yer olması durumunda, oradan ihramsız geçmesinin caiz olması da uzak bir ihtimal değildir.

Eğer mükellefin hac amellerini yerine getirme, hareme veya Mekke'ye girme niyeti yoksa -haremin dışında işi olan yolcu gibi- mikattan geçtikten sonra hareme girmek isterse bu surette, haremin dışında hareme yakın ilk noktadan müfrede umre için ihram bağlayabilir.

168- Zikredilen durumun dışında mükellef bilerek mikattan ihram bağlamadan geçerse iki durum söz konusu olur.

1- Eğer mikata dönmesi mümkünse, mikata dönerek oradan ihram bağlaması vaciptir. İster haremin dışından olsun veya içinden hüküm aynıdır. Böyle yaparsa ameli sakıncasız ve doğru olacaktır.

2- Mikata dönmesi mümkün değilse haremde olsun veya dışında; ya da haremin içindeyse dışarı çıkma imkânı olsun veya olmasın zahiren hac batıl olur. Mikattan bağlanmayan ihram da yeterli değildir ve müsteti ise başka bir yıl yeniden haccı yerine getirmelidir.

169- Mükellef unutkanlık, baygınlık ve benzeri sebeplerden dolayı veya hükmü ve mikatı bilmediği için -zikrettiğimiz önceki durum hariç- ihram bağlamadan

mikattan geçerse dört durum söz konusu olur.

1) Mikata geri dönmesi mümkünse geri dönmeli ve mikattan ihram bağlamalıdır.

2) Haremde ise ve mikata gitmesi imkânsız ama haremin dışından bağlamak mümkün ise, haremden çıkmalı ve haremin dışından ihrama girmelidir.

En iyi olan; uzaklaşabildiği kadar haremden uzaklaşıp oradan ihram bağlamasıdır.

3) Haremde ise ve haremin dışına çıkması da mümkün değilse Mekke'ye girmiş olsa dahi, olduğu yerden ihram bağlamalıdır.

4) Haremin dışında olup mikata dönmesi mümkün değilse, mümkün olduğu kadar geri gidip ihram bağlamalıdır.

Bu dört durumda, mükellef denilen görevleri yerine getirirse, amelinin doğru olduğuna hükmedilir. İhramı mikattan önce veya sonra bağlayan, bilmediğinden veya unutkanlık sebebiyle de olsa ihram bağlamamış hükmündedir. Zikredilen dört durumdaki hükme göre amel etmelidir.

170- Haiz olan bir kadın, hükmü bilmediğinden mikattan ihram bağlamadan hareme girerse ve mikata dönmesi mümkün değilse, haremin dışından ihram bağlamalıdır.

Hatta haccı zedelemeyecekse, mümkün olduğu kadar haremden uzaklaşıp ihram bağlaması çok daha iyidir. Bu ameli yapması mümkün değilse, diğerleriyle aynı hükümde olacaktır. Yani bu surette o da 169. meselede söylendiği gibi davranmalıdır.

171- Umre bozulursa, bu ihramın bozulmasıyla da olsa, imkânı varsa baştan başlamalıdır. Ama imkânı yoksa vaktin azlığından dolayı olsa bile hac bozulur. Bir sonraki yıl haccın yenilenmesi gerekir.

172- Bir gurup fakih şöyle buyurmuştur: "Mükellef bilmeyerek veya unutarak umreyi ihramsız yaparsa umresi doğrudur." Bu söz sakıncasız değildir. Bu durumda, mümkünse denildiği şekilde iade etmesi ihtiyata uygundur.

173- Geçmiş konularda de denildiği gibi vatanı Mekke'den uzak olan, zikrettiğimiz ilk beş mikattan birinden umre için ihram bağlamalıdır. Şu halde yolu bu mikatlardan birine düşen için sorun yoktur. Ama yolu bu mikatlardan hiçbirinden geçmiyorsa, zaten günümüzde de bu şekildedir, hükümleri ayrıdır.

Zira hacıların geneli önce Cidde havaalanına giderler. Daha sonra hac ve umre amellerini Medine-i Münevvere ziyaretinden önce yapmak isterler. Cidde'nin mikatlardan olmadığı da bellidir. Mikatlardan birinin hizasında olması da

kanıtlanmamıştır. Hatta aynı hizada olmadığı kesindir. Buna göre şu üç yoldan birini seçmek durumundalar.

1) Kendi vatanında veya uçakla bazı mikatların üzerinden geçerken ihram bağlamayı nezir ederse, nezrine uygun olarak ihram bağlayabilir. Elbette bu, gölgede bulunmayı gerektirmeyecek gece yolculuğu veya yağmurdan korunmayı gerektirmeyecek durumda sakıncasızdır.

2) Cidde'den mikatlardan birine veya hizasına giderek ihram bağlayabilir veya mikatlardan birinin arkasında kalacak şekilde bir yerden, örneğin Cohfe mikatının arkasında bulunan "Rabığ" dan nezrederek ihram bağlayabilir.

Açıklama: Rabiğ meşhur bir şehirdir. Onunla Cidde arasında anayol olduğundan oraya ulaşmak Cohfe'den daha kolaydır.

3) Cidde'den nezrederek ihram bağlayabilir. Elbette bu, genel olarak Cidde ile harem arasında mikatlardan biriyle aynı hizada bir yer olduğunu bildiği taktirde caizdir.

Cuhfe ile aynı hizada bir yerin olması uzak bir ihtimal da değildir. Ama sadece buna ihtimal verir ve kesin bilmezse bu durumda böyle bir şâhısa üçüncü yolu seçmesi caiz değildir.

Evet, eğer Cidde'ye gelir ve mikatlardan birine veya onların hükmünde olan bir yere sonradan gidemezse, Cidde'den nezrederek ihram bağlaması caizdir. Meşhur görüşe göre hareme girmeden önce ihramını yenilemesine de gerek yoktur.

174- Temettü haccı yapmak isteyenin hac için Mekke'den ihrama girmesi gerektiğini söylemiştik. Buna göre bilerek ve kasten Mekke'nin dışında bir yerden ihram bağlarsa, Mekke'ye ihramlı da girse ihramı doğru olmayacaktır. Mümkün olduğu taktirde Mekke'de ihramını yenilemelidir. Aksi taktirde haccı batıl olacaktır.

175- Temettü haccı yapmak isteyen biri Mekke'den ihram bağlamayı unutursa mümkünse Mekke'ye dönmesi vaciptir. Mümkün değilse olduğu yerden Arafat'ta da olsa ihram bağlamalıdır. Haccı da doğrudur. Meseleyi bilmeyenin hükmü de aynıdır.

176- Hac ihramını tamamen unutup haccın sonuna kadar hatırlamazsa haccı doğrudur. Konuya cahil olanın da hükmü aynıdır.

İhrama Girme Şekli

İhram için 3 şey vaciptir:

1-Niyet:

Yani ilahi rızaya yakınlaşmak için hac veya umreyi yapmaya kastetmek. Niyet ederken yapmak istediği ibadetin bütün amellerini ayrıntılı olarak bilmesi şart değildir.

Genel olarak amelleri bilmesi yeterlidir. Eğer mükellef niyet ederken umrenin vacip amellerini ayrıntılı olarak bilmezse hac amellerini anlatan kitaplardan veya güvendiği bir öğreticiden öğrenmesi yeterlidir.

Niyette birkaç şey gereklidir:

1) Diğer ibadetlerde de olduğu gibi kurbet ve ihlâs kastı olmalıdır. Yani mükellef amelleri yaparak Allah'ın rızasına yakınlaşmayı niyet etmeli başka bir amacı olmamalıdır.

2) Belirli yerlerde niyetin yapılması. Bu belirli yerlerden maksadın nereler olduğu mikatlar bölümünde geçti.

3) İhram bağlarken hangi ibadet için ihram bağladığını belirlemelidir. Hac için mi, umre için mi, hac ise temettü haccı mı, ifrad veya kıran haccı mı olduğunu belirlemelidir.

Başkasının yerine haccediyorsa onu niyet etmelidir. Kendi yerine haccın sayılması için de başkasından taraf niyet etmemesi yeterlidir. Nezir yoluyla vacip olan haccın yerini bulması için, nezrinin ameliyle uyumlu olması yeterlidir.

Yaptığı nezir haccını yerine getirdiğini, niyet etmesi gerekli değildir. Aynı şekilde haccı, Haccetu'l-İslam ise ve ameli ona uygunsa izafi bir niyete gerek yoktur.

177- Müstehap olmakla birlikte niyet ederken dille söylenmesine gerek yoktur. Aynı şekilde Allah rızasına yakınlaşmayı da niyet ederken, onun anlamını zihninden geçirmesi gerekmez. Sadece ibadeti yerine getirmekteki hedefinin diğer ibadetlerde de olduğu gibi Allah'ın rızasına yakınlaşmak olması yeterlidir.

178- İhrama girerken veya girdikten sonra bitene kadar ihramlıya haram olan şeyleri terk etmeyi azmetmek, ihramın doğruluğu için gerekli değildir. Buna göre ihramlıya haram olan şeyleri yapmayı niyet etse de ihramı doğrudur.

Evet, müfrede umrenin ihramında sa'y amelini bitirmeden kendi eşiyle cinsel ilişkide bulunanın veya yapıp yapmama konusunda şüphede kalanın ihramı zahiren batıldır. İhtiyaten istimna hükmü de aynıdır.

Ama ihram anında bu ikisini terk etmeği kasteder ama niyetinde baki olmazsa, yani ihramı yaptıktan sonra bu iki işten birini yapmak isterse bu durumda ihramı batıl olmaz.

2- Telbiye:

Yani şu cümlenin denilmesidir: "Lebbeyk Allah'umme Lebbeyk, Lebbeyke La Şerike Leke Lebbeyk." Şu cümleyi izafi etmesi daha iyi ve meşhurdur: "İnne'l-Hamde Ve'n-Nimete Leke Ve'l-Mülk La Şerike Lek." Sonuna "Lebbeyk" eklemek de caizdir. Yani "...La Şerike Leke Lebbeyk"

179- Mükellefin namazın Tekbiretu'l-İhram'ında olduğu gibi Telbiye'nin kelimelerini ve doğru bir şekilde eda etmesini öğrenmesi gerekir. Bu, iyi bilen birinin söylediğini tekrar etmekle de olabilir.

Eğer bu cümleleri öğrenemez ve başkasının dediğini de tekrar edemezse bu durumda, örfün telbiye demeyecekleri kadar bozuk olmaması şartıyla, telbiyeyi sahih olmayan şekliyle söyleyebilir.

Eğer örfün telbiye demeyecekleri kadar bozuk olursa bu durumda hem bu sözcüklerin anlamında başka Arapça sözlükler söylemeli, hem telbiyenin tercümesini demeli, hem de telbiye demesi için naip tutmalıdır.

180- Sonradan dilsiz ve sağır olan birisi, telbiyenin sözlerine teveccüh edebiliyor ve anlıyorsa, eda edebildiği kadarını demelidir. Demesi mümkün değilse, kalbinde geçirdiği zaman dudaklarını telbiye diyen gibi hareket ettirmeli ve telbiye sözlerini anlatacak şekilde parmağıyla işaret etmelidir.

Doğuştan sağır ve dilsiz olan biri dudaklarını telbiye söyleyenler gibi hareket ettirmeli ve parmağıyla da işaret etmelidir.

181- Mümeyyiz olmayan çocuğun yerine bir başkası telbiye söyler.

182- Temettü haccı, temettü umresi, ifrad haccı ve müfrede umresi ihramları telbiye olmadan gerçekleşmez. Ama kıran haccı ihramı telbiyeyle olduğu gibi iş'ar ve taklid ile de gerçekleşir.

İş'ar kurbanlık deveye hastır. Taklid ise deve, sığır ve koyun gibi diğer kurbanlıklara aittir. En iyisi iş'ar ve taklidi devede bir arada kullanmaktır. Kıran haccı ihramı iş'ar ve taklidle gerçekleşmesine rağmen telbiye söylemek daha iyidir.

İş'ar: Devenin kamburunun bir tarafını keserek kurbanlık olduğunu belli edecek şekilde kanatmaya denir. Sağ taraftaki kamburu kanatmak ihtiyata daha uygundur. Ama kurbanlık develer çok olursa, bir kişinin iki devenin ortasında durarak birinin sağ diğerinin sol tarafını kesmesi caizdir.

Taklid: Hayvanın boynuna, kurbanlık olduğu belli olsun diye ip, tasma, ayakkabı ve benzeri şeyleri bağlamaya denir. Teclilin taklid için yeterli olması uzak bir ihtimal değildir. Teclil: kurbanlık olduğunun belli olması için hayvana parça ve benzeri

şeyler bağlanmasına denir.

183- İhram bağlamada küçük ve büyük hadesten temiz olmak şart değildir. Küçük ve büyük hadeste bulunan birinin ihramı sahihtir.

Daha açık bir tabirle; abdestsiz ve cünüp birinin veya hayızlı ve lahusa bir kadının ihram bağlamasının sakıncası yoktur.

184- İhramda telbiye -kıran haccında da iş'ar ve taklid- namazdaki Tekbiretu'l-İhram gibidir. Telbiye olmadan ihram gerçekleşmez. Bu durumda ihram niyeti eder ve iki ihram elbisesini giydikten sonra telbiye demeden haramlardan birini yaparsa, günah etmemiştir ve keffareti de yoktur.

185- Mescid-i Şecere'den ihram bağlayanın Zulhuleyfe'nin son kenar noktası olan ve zeminin düzleşmeye başladığı "Bida" ya ulaşıncaya kadar telbiye demeği geciktirmesi ve orada demesi daha iyidir.

En uygun olan mikatta telbiye demektir, ama yüksek sesle demeği Beyda'ya varıncaya kadar ertelemelidir. Bu erkeklere ait hükümlerdir. Kadınlardan hiçbir durumda ve yerde yüksek sesle telbiye demeleri istenmemiştir.

Diğer mikatlardan ihram bağlayanın telbiye söylemeyi biraz yürüdükten sonra başlaması evladır. Mescidu'l-Heram'dan ihram bağlayan ise telbiye söylemeyi "Rakta"ya kadar geciktirmesi iyidir.

"Rakta", "Radem"den önce olan bir yer adıdır. "Radem" ise Mekke'de Mescid-i Raye yakınlarında, Mescid-i Cin'den önceki bir yerin adıdır. "Radem"in şimdiki adının "Müddea" olduğu söylenmektedir.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

186- Telbiyeyi bir kere demek vaciptir. Fazla denilmesi müstehaptır. İnsan istediği kadar telbiye diyebilir. Temettü umresi yapanın Mekke'nin eski evlerini gördüğünde telbiye demeği kesmesi en iyisidir.

Eski evlerin sınırı; Medine yolundan Mekke'nin yukarısından gelen için "Akebe-i Medeniyyin"dir. Mekke'nin aşağı kısmından gelenler için de "Akabe-i Zi Tuva"dır.

Harem'in dışından gelip, müfrede umre yapan birinin hareme girerken telbiye demeyi kesmesi daha iyidir. Harem'in dışındaki en yakın yerden ihram bağlayanın Mekke evlerini görünce ve hac ameli yapanın Arefe günü öğle vaktine kadar telbiye demeyi kesmesi daha iyidir.

187- İki parçadan oluşan ihram elbisesini giyip telbiyeyi geciktirebileceği en son yere vardığında, telbiye söyleyip söylemediğinde şüphe ederse, söylemediğine

karar vererek telbiye demelidir. Telbiye dedikten sonra doğru söyleyip söylemediğinde şüphe ederse doğru söylediğine karar vermelidir.

İhramı da, ameli de doğrudur.

3-İki İhram Elbisesini Giymek

İhrama girenin, giymesi haram olan elbiseleri çıkardıktan sonra giydiği iki ihram elbisesine "izar ve rida" denir. Baliğ olmayan çocuklar bu hükümden müstesnadır. "Fah" yolundan gidiyorsa oraya varıncaya kadar elbiselerini çıkarmayı geciktirmek caizdir.

Zahiren ihram elbiselerini giymenin özel bir şekli yoktur. İzar'ı fite gibi bele bağlamak Rida'yı da aba gibi omuza atmak veya sol omuzun üzerinden sağ koltuğun altından bürünmek caizdir. Veya tersine yapabilir ve benzer şekilde giyebilir. Ama normal giyinilen şekilde giyinmek daha iyidir.

188- Meşhur görüşe göre iki ihram elbisesini giymek müstakil olarak vaciptir. İhramın gerçekleşmesinin şartı değildir.

189- İhtiyaten izar, göbekten dizlere kadar, rida ise iki omuzu, kolları ve belin önemli bir kısmını örtmelidir.

İhram elbiselerinin niyet ve telbiyeden önce giyilmesi ihtiyaten vaciptir. ihram elbiselerini giymeden önce niyet edip telbiye söylerse, elbiseyi giydikten sonra niyet ve telbiyeyi yenilemesi en iyi ve uygun olandır.

190- Bilmediğinden veya unutkanlık yüzünden üzerinde gömlek olduğu halde ihram bağlayan biri onu çıkarmalıdır ve ihramı da doğrudur. Hatta meşhur görüşe göre bunu bilerek de yapsa ihramı doğrudur.

Ama ihramdan sonra gömlek giyerse, ihramının doğru olduğunda şüphe yoktur. Ama onu parçalamalı ve ayak tarafından çıkarmalıdır.

191- Soğuktan, sıcaktan veya başka bir şeyden korunmak için ihramın başından veya daha sonra iki parçadan fazla ihram bürünmenin sakıncası yoktur.

192- Namaz kılanın elbisesinde şart olan şeyler iki ihram elbisesinde de şattır. Şu halde iki ihram elbisesi, halis ipekten ve yırtıcı hayvanların derisinden olmamalıdır.

Hatta ihtiyat gereği eti yenilmeyen her hayvanın uzvundan olmamalıdır. Altın işlemeli olmamalıdır. Temiz olmalıdır. Namazda affedilen miktarda necis olmasının sakıncası yoktur.

193- İzarın hiçbir bölümünün vücudu gösterecek şekilde ince olmaması ihtiyata

uygundur. Ama bu şart rida için geçerli değildir.

194- İhram elbiselerinin dokuma olması; deri, kürk ve keçe cinsinden olmaması en iyisidir.

195- İhramda rida ve izar giymek sadece erkeklere vaciptir. Zikredilen şartlara sahip olduktan sonra kadınlar kendi normal elbiseleriyle ihrama girebilirler.

196- İpek giymek sadece erkeklere haram olmakla beraber, kadınların da ipekten elbiseyle ihram bağlamamaları ihtiyata uygundur. Hatta ihtiyaten, saf ipekten olan bir şeyi, ihramın hiçbir durumunda giymemeleri daha uygundur. Ama soğuk ve sıcaktan korunmak gibi zaruret hallerinde giyebilirler.

197- İhram bağladıktan sonra ihram elbiselerinden biri veya her ikisi necis olursa, hemen temizlemek veya değiştirmek en iyisidir.

198- İhram elbisesinin devamlı giyilmesi vacip değildir. Omuzlara atılan ridayı, zaruret halinde veya başka sebepten omuzdan kaldırmanın sakıncası yoktur. Yeni ihram elbisesi için zikredilen şartlara uymak şartıyla, başka bir ihram elbisesiyle değiştirmenin de sakıncası yoktur.

İHRAMLIYA HARAM OLAN ŞEYLER

Önceden de denildiği gibi; telbiye söylemeden ihram gerçekleşmez. Sadece ihram niyeti etmek yeterli değildir. Mükellef ihram bağladıktan sonra 25 şey kendisine haram olur. Bu 25 haram şunlardır:

1- Çöl hayvanı avlamak

2- Kadınla ilişkide bulunmak

3- Kadın öpmek

4- Kadına şehvetle dokunmak

5- Kadına bakmak ve şehvet getiren oynaşma

6- İstimna (Sonradan açıklaması gelecek)

7- Nikâh akdi

8- Güzel koku kullanmak

9- Erkeğin dikili ve dikili hükmünde elbise giymesi

10- Sürme çekmek

11- Aynaya bakmak

12- Erkeğin çorap çizme giymesi

13- Yalan söylemek, küfretmek ve bir mümine hakaret olacak şekilde övünmek

14- Tartışmak

15- İnsan bedenine eziyet eden bit ve benzerlerini öldürmek

16- Süslenmek

17- Yağ sürmek

18- Bedenden tüy ve kıl koparmak

19- Erkeğin başını örtmesi ve suya dalmak. İkinci hüküm kadınlar içinde geçerlidir.

20- Kadının yüzünü örtmesi

21- Erkeğin gölgede durması

22- Bedenden kan çıkarmak

23- Tırnak almak

24- Bir görüşe göre; diş çekmek-çektirmek

25- Silah taşımak

Bunlar aşağıda sırasıyla açıklanacaktır.

1- Çöl Hayvanı Avlamak

199- İhrama giren birinin herhangi bir çöl hayvanına eziyet etmesi, avlaması, öldürmesi, yaralaması, azalarından birini ezmesi, koparması vs. caiz değildir. Harem sınırları içerisinde olan birinin, ihramda olmasa da bunları yapması haramdır.

Çöl hayvanından maksat; sonradan evcil de olsa, tabiatı ve yaratılışı gereği vahşi ve korkup kaçan yabani hayvandır. Zahiren zikredilen hükümde eti yenen veya yenmeyen hayvan arasında fark yoktur.

200- Çöl hayvanı avlamak ihramlıya haram olduğu gibi, yerini göstermek suretiyle de olsa avlamada başkasına yardımcı olmakta haramdır. Avlayana yardımcı olmanın haram oluşu hükmünde, avlayanın ihramda olup olmaması arasında fark

yoktur.

Hatta ihtiyat gereği, ihramda olana haram olan bütün konularda başkasına yardımcı olmaması gerekir. İster avlamak olsun veya öldürmek ya da başka bir şey 199. meselede denildiği gibi haramdır.

201- İhrama girene; ister ihrama girmeden önce kendisi avlamış olsun veya başkası avı yanında bulundurması caiz değildir. avın haremde veya harem dışında yapılması arasında da fark yoktur.

202- Avlayan haremin dışında ve ihrama girmemiş olsa da, av hayvanının etinden ihramda olanın yemesi caiz değildir. Avlayarak öldürmüş olması veya daha sonra kesmesi arasında fark yoktur.

Aynı şekilde ihrama girenin, ihramlı olsun veya olmasın başkasının haremde avladığı veya öldürdüğü hayvanın etini yemesi caiz değildir.

203- Çöl hayvanının yavrusunu avlamanın hükmü kendisini avlamakla aynıdır. Yumurtasını almanın, kırmanın ve yemenin ihramlıya haram olması da uzak bir ihtimal değildir. Başkalarına da bu işlerde yardım etmemesi en iyisidir.

204- Söylenen hükümler açıklandığı gibi çöl hayvanları hakkındaydı. Onlardan biri de çekirgedir. Sadece denizde yaşayan balık gibi hayvanları avlamanın sakıncası yoktur.

Hem suda hem denizde yaşayan hayvan çöl hayvanı hükmündedir. Çöl hayvanı olup olmadığında şüphe edilen hayvanın avlanmasında meşhur görüşe göre sakınca yoktur.

205- İhrama girene, çöl hayvanı avlamak haram olduğu gibi her türlü hayvanı öldürmek, av olmasa da haramdır. Bundan birkaç hayvan istisna edilmiştir.

1) Herhangi bir sebepten vahşi olsa da koyun, inek, deve, uçamayan tavuk hatta Habeş tavuğu gibi evcil hayvanları ihrama girenin öldürmesi caizdir. Evcil olup olmadığında şüphe edilen hayvanların öldürülmesi de caizdir.

2) İhramda olanın karşılaşmaktan korktuğu veya canına tehlike teşkil eden yırtıcı hayvanları, yılan gibi sürüngenleri ve benzerlerini öldürmesi caizdir.

3) Haremin güvercinlerine eziyet eden yırtıcı kuşları da öldürmek caizdir.

4) Boğa yılanı, siyah yılan, tehlikeli yılanlar, akrep, fare gibi hayvanları her halükarda öldürmek caizdir. Hiçbir keffareti de yoktur. Aslan dışında -meşhur görüşe göre- yırtıcı hayvanları öldürmenin keffareti yoktur.

İnsanın canı için tehlike oluşturmayan yırtıcı hayvanları öldürmenin, kendi değeri kadar keffareti olduğu söylenmiştir.

206- İhramlının karga ve ev şahinine ok atması caizdir. Ok deyip de ölürlerse keffareti yoktur.

Avlanma keffareti

Çöl hayvanlarının öldürülmesi ve avlanması durumunda şeriatta her biri için bir keffaret tayin edilmiştir. Aşağıda bunların açıklaması yapılacaktır.

207- Deve kuşunu öldürmenin keffareti bir deve, sağırı öldürmenin keffareti bir sığır, yabani zebranın, ihtiyaten geyik ve tavşanın öldürülmesinde bir koyun, aynı şekilde ihtiyat gereği tilkinin öldürülmesi durumunda bir koyun keffareti vardır.

208- İnsan keffareti deve olan bir avı avlar ve onu ödeyecek parası olmazsa altmış fakiri doyurmalıdır, her fakire bir mud (takriben 750 gr.) yiyecek vermelidir. Eğer buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutmalıdır.

Eğer keffaret sığır olur ve almaya gücü yetmezse otuz fakiri doyurmalıdır. Eğer buna da gücü yetmezse dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer keffaret koyun olursa ve gücü yetmezse on fakiri doyurmalıdır. Buna da gücü yetmezse üç gün oruç tutmalıdır.

209- Keklik, turaç kuşu ve benzeri hayvanları öldürmenin keffareti, sütten kesilmiş otlayan bir kuzudur. Serçe, ördek gibi hayvanların keffareti bir mud (750 gr) yiyecektir.

Yani; buğday, arpa, ekmek ve benzer yiyeceklerdir. İsmi geçen uçan hayvanların dışında güvercin ve benzerlerinin keffareti ise bir koyundur. Bunların civcivlerini öldürmenin keffareti bir kuzu veya oğlaktır, bunların yumurtasının hükmü, eğer canlı civcivli yumurta olursa civciv hükmündedir.

Yumurtada civciv daha canlanmamış ise bir dirhem keffareti vardır. Aynı şekilde ihtiyat gereği hiç civciv olmayan yumurta içinde bir dirhem vermelidir.

Bir çekirgenin öldürülmesinin kefareti bir hurma veya bir avuç yiyecektir. İkincisi daha üstündür. Birden fazla çekirge öldürürse, öldürdüğü sayıda keffaret vermelidir. Ancak öldürdüğü çekirgenin sayısı, örfe göre çok sayılırsa hepsine bir koyun keffaret vermelidir.

210- Çöl faresi, kirpi ve timsah öldürmenin keffareti bir oğlaktır, kertenkele öldürmenin keffareti ise bir avuç yiyecektir.

211- Arıyı bilerek öldürmenin keffareti bir miktar yiyecektir, zarar vermesinden

korunmak için öldürürse keffareti yoktur.

212- İhram giyen kişi harem sınırları dışında avlanırsa her hayvanın keffaretini açıklanan şekilde vermelidir. Eğer hakkında keffaret belirlenmemiş ise Pazar fiyatının karşılığı ödemelidir ve eğer ihram giymeyen birisi harem sınırları içerisinde avlanırsa, avlandığı hayvanın değerini vermelidir.

Avladığı av aslan olursa bir koç keffaret vermelidir. İhramlı biri harem sınırları içerisinde avlanırsa, hem ihramsız kişinin harem sınırları içerisinde avlanma keffaretini hem de ihramlının harem dışında avlanma keffaretini vermelidir.

213- Çekirgenin çok olduğu yolda yürüyen ihramlı yolunu saptırarak çekirgeyi öldürmekten kaçınmalıdır. Ama mümkün olmazsa sakıncası yoktur.

214- Bir grup ihramlı beraber avı öldürürlerse, her birine ayrı ayrı keffaret farz olur.

215- Avlanan hayvanı yemenin keffareti avlanma keffareti gibidir. Eğer ihramlı biri avlanır ve avını yerse ona iki keffaret farz olur; biri avlandığı diğeri ise onu yediği içindir.

216- İhramlı olmayan bir kişi yanında avıyla birlikte hareme girerse, avını serbest bırakmalıdır. Bırakmaz ve av ölürse keffaretini vermelidir. Bir insan ihram giyer ve yanında av bulunursa o avı tutması haramdır. 201.

meselede açıklanan tüm durumlarda avı bırakmaz ölümüne sebep olursa keffaret vermelidir. Avın ölümü harem sınırlarına girmeden gerçekleşirse ihtiyat gereği yine keffaret vermelidir.

217- Avı öldürmesi ve yemesinden dolayı farz olan keffaret konusunda bilerek, bilmeyerek veya cahilliğinden dolayı işi yapması arasında fark yoktur.

218- Avlanma tekrarlandıkça keffaret de tekrarlanır. Avlanma hata yanlışlık, unutkanlık, zorunluluk ve çaresizlikten de olsa hüküm aynıdır. Aynı şekilde cahillik ve bilinçsizlikten dolayı da olsa hüküm değişmez.

Yine avlanma kasıtlı olarak haremde ve avcı da ihramsız olursa veya çeşitli ihramlar bağlayan ihramlı tarafından gerçekleşirse hüküm yine aynıdır. Yani; bir kere temettü umresi ihramında, bir kere hac ihramında bir kere de müfrede umresi ihramında iken avlanırsa da durum aynıdır.

İhramda iken bilerek avı tekrarlarsa birincisinden itibaren ona keffaret vacip olmaz ama, Allah'ın "Kim dönerse (yüz çevirirse) Allah ondan intikam alacaktır." dediği kimselerden olur.

2- Kadınla Cinsel İlişkide Bulunmak

219- İhrama girdikten itibaren temettü umresinin veya müfrede umresinin amellerinin bitimine kadar, hacda ise nisa tavafının namazını kılıncaya kadar kadınla cinsel ilişkide bulunmak, haramdır.

220- Temettü umresinde, bilinçli olarak kadınla önden veya arkadan cinsel ilişkide bulunursa ve bu işi sa'yden ayrıldıktan sonra yapmışsa umresi bozulmaz, fakat keffaret vermesi farz olur.

Keffareti ise ihtiyat gereği deve veya bir sığırdır. Sa'ydan ayrılmadan olursa, keffareti söylendiği kadardır. İhtiyat gereği umresini bitirip daha sonra haccını yapmalıdır. Gelecek yıl her ikisini de yeniden yapmalıdır.

221- Hac ihramı giyen birisi Meş'ar'de durmadan önce bilerek hanımıyla önden veya arkadan ilişkide bulunursa, keffaret vermeli ve haccını tamamlayıp bir sonraki yıl yeniden yapmalıdır. Yine hac farz olsun veya müstehap, kadın ihram bağladıktan sonra bu işe bilerek razı olursa hükmü aynıdır.

Ama kadının bu işe mecbur olursa kendisine hiçbir şey vacip olmaz. Yani ne keffaret farz olur nede haccını yenilemesi gerekir. Erkek ise iki keffaret vermelidir.

Bu amelin keffareti ise bir deve, gücü yetmiyorsa bir koyundur. Bu hac müddetince karı kocayı birbirinden ayırmak gerekir. Tüm hac amellerini bitirip cinsel ilişkide bulundukları yere dönünceye dek, üçüncü bir şahıs olmadıkça, bir araya gelmelerine izin verilmemelidir.

Ama dönüş yolları ilişki kurudukları mekândan değilse, hac amelleri bittikten sonra bir araya gelmelerinin sakıncası yoktur. Bir sonraki yıl haccı yenilediklerinde de,

ilişkide bulundukları mekândan Mina'da kurban kesinceye kadar, ikisini birbirinden ayırmak gerekir. Hatta ihtiyat gereği bu işlem bütün ameller tamamlanıp birleşmenin vuku bulduğu yere kadar devam etmelidir.

222- İhramlı bir kişi Meş'ar vakfesinden sonra bilinçli ve kasıtlı olarak hanımıyla cinsel ilişkide bulunursa; Nisa tavafından önce ise, yukarıda ki meselede söylediğimiz keffaret onun içinde geçerlidir.

Ancak haccı yenilemesi vacip değildir. Bu iş Nisa tavafının dördüncü turu tamamlanmadan önce olsa da hüküm aynıdır. Ama dördüncü tur bittikten sonra olursa kefareti de yoktur.

223- Bir kişi bilerek ve kasıtlı olarak müfrede umresinde hanımıyla cinsel ilişkide bulunursa, yukarıda zikredilen keffaret farz olur. Cinsel ilişki sa'yden sonra olursa umresi bozulmaz.

Ama sa'yden önce olursa umresi de bozulur. Bir ay Mekke'de kalıp daha sonra

meşhur beş mikattan birisine giderek, umreyi yenilemek için ihram giymelidir. İhtiyat gereği haremin ilk çıkış noktasından ihram giymesi yeterli değildir. Bozulan umreyi tamamlaması da ihtiyat gereğidir.

224- İhramda olmayan biri ihramlı hanımıyla cinsel ilişkide bulunursa, kadın bu fiile razı imişse bir deve keffaret vermelidir. Razı olmayıp bu işe zorlanmışsa kendisine hiçbir şey vacip olmaz.

İhtiyat gereği kocası onun yerine keffaret vermelidir. Hatta birinci durumda da, kadına farz olan keffareti kocasının ödemesi, yani keffaretin bedelini ödemesi ihtiyat gereğidir.

225- İhramlı birisi bilmeyerek veya unutarak kendi hanımıyla cinsel ilişkide bulunursa, umre ve haccı sahihtir, keffaret de vacip değildir.

Bu hüküm keffaret gerektiren haramlarda ve aşağıda açıklanacak olan durumlarda geçerlidir. Aşağıdaki durumlar hariç ihramlı bilmeyerek veya unutarak bir davranışta bulunursa keffareti yoktur:

1) Hac veya umre tavafını unutur, kendi vatanına döner hanımıyla cinsel ilişkide bulunursa.

2) Temettü umresinde sa'yin bir kısmını unutur, tamamladığını sanarak ihramdan çıkarsa.

3) Sebepsiz elini saçına veya sakalına çeker bir veya daha fazla tüyün düşmesine sebep olursu.

4) Bilmeyerek aslen kokulu veya kokulandırılmış yağı, krem vücuduna sürerse.

Bunların hükümleri yeri geldikçe açıklanacaktır.

3- Kadını Öpmek

226- İhramda olan birinin şehvetle kendi hanımını öpmesi caiz değildir. Şehvetle öper ve kendinden meni gelirse, bir deve keffaret vermelidir. Eğer meni gelmezse,

bir koyun keffaret vermesinin yeterli olması uzak bir ihtimal değildir. Eğer şehvet olmaksızın öperse, ihtiyatı vacip gereği bir koyun keffaret vermelidir.

227- İhramda olmayan bir kişi ihramlı eşini öperse, ihtiyat gereği bir koyun keffaret vermelidir.

4- Kadına Dokunmak

228- İhramlı bir kimsenin şehvetle hanımına dokunması caiz değildir. Aynı şekilde

şehvetle hanımını kaldırması veya kendine yapıştırması da caiz değildir.

Eğer bunlardan birisini yaparsa bir koyun keffaret vermelidir. Meni gelip gelmemesi hükmü değiştirmez. Şehvet kastı olmadan dokunur veya kucaklarsa keffaret vacip olmaz.

5- Kadına Bakmak ve Onunla Şehveti Uyandıracak Şekilde Oynaşmak

229- İhramlı kişiye, kendi hanımıyla şehvet uyandıracak şekilde şakalaşması caiz değildir. Eğer bunu yapar ve meni gelirse bir deve keffaret vermelidir. Gücü yetmezse bir koyun vermelidir.

Yine ihramlının kendi hanımına şehvetle bakması, ondan meni gelmesine sebep olacaksa sakınmalıdır. Meni gelmesine sebep olmayacaksa bile, ihtiyat gereği sakınmalıdır.

Eğer hanımına şehvetle bakar ve meni de gelirse ihtiyat gereği bir deve keffaret vermelidir. Meni gelmezse veya şehvet olmaksızın bakar ama meni gelirse keffaret farz olmaz.

230- İhramlı bir kimse hanımının dışında bir kadına caiz olmayan bir şekilde bakar ve ondan meni gelirse; keffaret vermelidir gelmezse keffaret vermesi vacip değildir. İhtiyat gereği mal varlığı iyi ise bir deve, orta halli ise bir sığır ve fakir ise bir koyun vermesi yeterlidir.

231- İhramlının kendi hanımından konuşarak, bir arada oturarak ve buna benzer yollarla zevk alması caizdir. Elbette ihtiyat gereği ihramlı biri kendi hanımından her türlü zevk almayı terk etmelidir.

6- İstimna

232- İstimnanın birkaç çeşidi vardır:

1) Erkeklik organını el veya başka bir şeyle sıvazlama yoluyla olan istimna. Bu fiil mutlak olarak haramdır. Bunun hacdaki hükmü cima hükmündedir. Bu fiil ihtiyat gereği, müfrede umresinde cima hükmündedir.

Bu fiili zikredildiği gibi hac ihramında ve Meş’arde vakfeden önce yaparsa, keffaret vermelidir. O haccı tamamlayıp bir sonraki senede yenilemelidir. Eğer müfrede umresinde sa’yden ayrılmadan önce yaparsa, ihtiyat gereği keffaret vermeli ve umreyi bitirip bir sonraki ay onu tekrarlamalıdır.

2) Kendi hanımını öperek, dokunarak, onunla şehveti uyandıracak oyunlar oynayarak veya ona bakarak istimna yapmak. Bunun da hükmü bir önceki hükümle aynıdır.

3) Kadının sesini, özelliklerini duyarak veya onu hayalinde canlandırarak ve buna benzer yollarla istimna yapmak. Bu da ihramlı birine haramdır. Ancak güçlü görüşe göre keffareti yoktur.

7- Evlilik Akdi

233- İhramlı olan birinin, ihramda iken bir kadını kendisine veya başkasına nikâhlaması caiz değildir. Başkası ihramlı olsun veya olmasın, akit daimi olsun veya geçici, nikâh akdi bütün bu durumlarda batıldır.

234- İhramda olan birine, bir bayan nikâhlarlarsa ve o da kadınla ilişkide bulunursa akit edenlerden her biri, kadın ve erkek bir deve keffaret vermelidirler.

Bu her birinin hem şer'i hükmü, hem de erkeğin ihramlı olduğunu bildikleri durumdadır. Ama onlardan bazıları hükmü ve mevzuyu bilmiyorduysa, bilmeyenlerin keffaret vermesi farz değildir. Bu durumlarda akit eden ve kadının ihramlı olup olmamasının farkı yoktur.

235- Fakihler arasında var olan meşhur görüşe göre, ihramlı birinin nikâh akdinde hazır bulunması caiz değildir. İhtiyat gereği, nikâh akdine şahitlik yapmaktan da kaçınmalıdır. İhrama girmeden akit toplantısında hazır bulunmuş olsa da hüküm aynıdır.

236- İhtiyat gereği, ihramlı bir kişi elçilik yapmamalıdır. Ama kendi hanımına ric'i talak veren birisi, hanımına dönebilir ve hanımı boşayabilir.

8- Güzel Koku Kullanmak

237- İhramlının güzel koku kullanması haramdır. İster koklayarak olsun, ister yiyerek, ister sürerek, isterse de boyayarak olsun hüküm aynıdır. Aynı şekilde hoş koku sinmiş elbise de giymemelidir.

Güzel kokudan maksat; bedene, elbiseye, yiyecek ve benzeri şeylere hoş koku veren her maddedir. Esans, kolonya, parfüm, safran ve benzerlerini örnek olarak sayabiliriz.

Meşhur görüş gereği ihramlı normal koku, gül suyu ve benzerlerinden de kaçınmalıdır. İhramlı kişinin Kâbe'ye sürülen hoş kokudan ve onun üzerine ve elbisesine geçmesinden kaçınması gerekmez.

Üzerine veya elbisesine bulaştığı takdirde onu yıkamak veya değiştirmek zorunda da değildir. Kâbe'nin kokusundan maksat; safran ve çeşitli esanslardan oluşan ve Kâbe'nin duvarına sürülen güzel kokudur.

238- Güzel kokusu olan ve kalkın da bu yüzden elde edilen gül ve bitkileri de

ihramlı birinin koklaması haramdır. İster esas elde edilen bitkilerden olsun veya başka bitkilerden hüküm aynıdır.

Evet, çölde tabii olarak yeşeren güzel kokulu bazı bitkileri koklamanın zahiren sakıncası yoktur.

Ancak, elma, muşmula, nane gibi güzel kokulu meyve ve sebzeleri yemenin sakıncası yoktur. Elbette ihtiyat gereği onları yerken koklamamalıdır. Aynı şekilde güzel kokan yağ ve sıvı şeyleri yemeninde sakıncası yoktur.

Esansgillerden sayılmadıkça kokan yağ ve sıvı şeyleri yemeninde sakıncası yoktur. Yine de ihtiyat gereği onları da koklamaktan kaçınılmalıdır.

239- İhramlı Safa ve Merve arasında sa'y ederken o civarda esans satan birinden yayılan esans kokusuna burnunu tıkaması gerekmez. Bunun dışında her türlü hoş kokuya burnunu tıkamalıdır.

240- İhramlı, bilerek güzel kokan bir şeyler yerse veya daha önceden güzel koku eseri kalan bir elbiseyi giyerse, ihtiyat farz gereği bir koyun keffaret vermelidir. Keffaret vermek ihtiyata daha uygun olmakla beraber, bu iki durum dışında güzel koku kullananın keffaret vermesi vacip değildir.

241- İhramlının kötü kokudan dolayı burnunu tıkaması haramdır. Ama kötü kokudan kurtulmak için çabuk adımlarla yürümesinin sakıncası yoktur.

9- Erkeklerin Dikili Elbise Giymesi

242- İhramlının, düğmeli veya düğme yararı sağlayan şeylerin olduğu bir elbise giymesi caiz değildir. Aynı şekilde yakalı ve kollu elbise giymesi, başı yakadan ve elleri koldan çıkarması caiz değildir.

Pantolon ve iç çamaşırı gibi avret yerlerini kapayan elbise giymesi caiz değildir. Ancak iki parça ihram elbisesi (izar ve lonk) bulamazsa pantolon, pijama ve benzeri elbiseleri giymesi caizdir. İhtiyati vacip gereği gömlek, cüppe, palto ve Arap gömleği gibi giysiler giymekten kaçınılmalıdır.

Evet, mecburiyet söz konuşu olduğunda gömlek ve benzerlerini kollarını giymeden omzuna atabilir. Söylediğimiz hallerde elbisenin dikişli, örgülü veya keçe gibi olması arasında hiçbir fark yoktur.

İhramlının para cüzdanı ve para koymak için kullanılan benzeri şeyleri beline bağlaması dikişli olsa bile caizdir. Değişik amaçlarla bele bağlanan ve "Mıntıka" denilen kemeri de beline bağlayabilir.

Aynı şekilde fıtık hastalığı olan bir kişi, dikili dahi olsa fıtık korsesi giymesi caizdir.

İhramlı uyurken kafası hariç, bedenini dikişli çarşaf, yorgan ve benzeri şeylerle örtmesi caizdir.

243- İhramlının ihtiyat gereği, izarı boynuna atmaması, hatta mutlak olarak bir bölümünü dahi bağlamaması ve iğne gibi şeyle tutturmaması daha iyidir. İhtiyat gereği ridasına da (omuza atılan bölüm) düğüm atmamalıdır. Ama iğne ve benzeri şeyle tutturmasının sakıncası yoktur.

244- Eldiven hariç, kadının her çeşit dikili elbise giymesinde sakınca yoktur. Eldiven giymesi caiz değildir.

245- İhramlı kişi giyilmesi haram olan elbiseleri bilerek giyerse, bir koyun keffaret vermelidir. İhtiyat gereği, mecburluktan dolayı giyse de keffaret vermelidir. Bu giyme defalarca tekrarlanırsa, tekrarlandığı sayıda keffaret vermelidir.

Eğer bir defada bir kaç dikili elbiseyi üst üste giyerse, bu elbiselerin çeşitleri farklı olursa, hatta farklı olmasa da ihtiyat gereği elbiselerin sayısıca keffaret vermelidir.

10- Sürme Çekmek

246- İki şekilde sürme çekilir:

1- Siyah sürme veya örfe göre ziynet amacıyla çekilen her çeşit sürmedir. Bu sürme, meşhur görüşe göre haramdır. Eğer ihramlı kişi ziynet amacıyla sürme çekerse, hatta zinet için olmasa da bu sürme haramdır. Ama çaresizlik ve tedavi amacıyla olursa sakıncası yoktur.

2- Sürme ne siyah ve nede ziynet amacıyla olmazsa sakıncası yoktur. Ama ziynet amacıyla yapmaktan kaçınılmalıdır. Bütün durumlarda göze sürme çekmenin keffareti yoktur. Gerçi helal olmayan sürme çekmesi halinde, bir koyun keffaret vermesi daha iyidir.

11- Aynaya Bakmak

247- İhramlının süslenmek amacıyla aynaya bakması caiz değildir. Ama diğer bir amaçla bakarsa sakıncası yoktur. Örneğin yüzündeki bir yarayı tedavi etmek,

abdest alırken suya engel olabilecek bir şeyin olup olmadığını kontrol etmek veya şoförlerin yandaki ve arkadaki araçları kontrol etmek için dikiz aynalarına bakmasının sakıncası yoktur. Ayna gibi cisimleri gösterme özelliğine sahip diğer parlak nesnelerin de ayna hükmünde olması mümkündür.

İhramlı ziynet amacıyla aynaya baktığında telbiye demesi müstehaptır. Ama tıbbi gözlükle bakmanın sakıncası yoktur. Evet, gözlük takmak örfen ziynet sayılırsa ihtiyat gereği gözlük takmaktan kaçınılmalıdır.

12- Erkeğin Çizme ve Çorap Giymesi

248- İhramlı erkeğin çorap ve çizme gibi, tamamen ayağının üzerini kapatan bir şey giymesi haramdır. Ama terlik ve benzeri şey bulamayarak mecburluktan çizme giyerse sakıncası yoktur. Ancak ihtiyat gereği üzerini ikiye ayırarak giymelidir.

Evet, ayağın bir bölümünü örten bir şey giyebilir. Aynı şekilde giymeden bir şeyle tüm ayağın üzerini de kapatması caizdir. Örneğin oturduğunda veya yattığında, ihramının bir ucuyla tüm ayağın üstünü örtebilir.

Çizme ve benzeri şeyleri giymenin keffareti yoktur. Ama bilerek çorap ve benzeri bir şeyi giyerse, ihtiyat gereği bir koyun keffaret vermelidir.

Kadının çizme, çorap ve ayağın tamamını örten benzeri şeyleri giymesinin sakıncası yoktur.

13- Yalan Söylemek, Küfür Etmek ve Haram Şekilde Övünmek

249- Yalan konuşmak, küfürlü sözler sarf etmek ve yaptığı haramla övünmek her durumda haramdır. Ama bunların ihram halinde haram oluşları daha şiddetlidir.

Övünmekten maksat; başkalarının karşısında soyuyla, mal varlığıyla, makamıyla ve buna benzer şeylerle övünmektir. Bu hareket müminin aşağılanmasına ve ihanete uğramasına sebep olacaksa haramdır. Aksi taktirde ne ihramlı, nede ihramsız için bir sakıncası yoktur.

İhramlı bir kişi yalan söyler, küfürlü sözler sarf eder ve yaptığı haramla övünürse, tövbeden başka keffareti yoktur. Elbette ihtiyat bir sığır keffaret vermesindedir.

14- Tartışmak

250- İhramlının tartışmaya girmesi (bir konuyu ispat ya reddetmek için Yüce Allah'ın Zat-ı Akdesine yemin etmeği gerektiren şekilde olursa) haramdır. Anlaşılan cidalin haram oluşu "Evet vallahi" "Hayır vallahi" diyerek yemin etmekle sınırlı olmayıp, Allah'a her türlü yemin etmek cidal sayılmaktadır.

İster "Allah" kelimesiyle olsun, ister yeminin başında "evet" veya "hayır" olsun, ister yemin Arapça veya başka bir dille olsun hepsi cidal ve haramdır.

Ama Allah'tan başka kutsal şeylere veya kimselere yemin edilmesinin hiçbir sakıncası yoktur. Aynı şekilde bir şeyi kanıtlamak veya nefyetmek için olmayan yeminlerin sakıncası yoktur.

Örneğin birisinden bir şey isterken veya azim ve iradesini göstermek için bir işi yapıp veya yapamayacağına yemin edilmesi örneğin "Vallahi bunu sana

vereceğim” demesinin sakıncası yoktur.

Bazı fakihler tartışma kabul edilmesi için gerçek yeminin üç kere peş peşe tekrarlanması gerektiğini, aksi taktirde tartışma sayılmayacağını söylemişlerdir. Ama bu görüş sakıncasız değildir.

İhtiyata en yakın olanı şudur ki; bir yeminle bile tartışma gerçekleşmiş sayılır. Fakat hiç kuşku yok ki tartışmanın gerçekleşmesinde yalan yere yemin içmenin tekrarlanması gerekli değildir.

251- Tartışmayı terk etmek kişinin zarara uğramasına sebep olursa, örneğin; hakkının kaybolmasına sebep olacaksa tartışma caizdir.

252- Eğer tartışan üç defa peş peşe doğru yemin ederse bir koyun keffaret vermelidir. Yemin üçten fazla tekrarlanırsa keffaret çoğalmaz.

Evet, eğer üç veya daha fazla yemin içer ve keffaretini verirse veya üç defa peş peşe yemin eder biraz ara verdikten sonra yine peş peşe üç veya fazla yemin ederse, bu durumlarda iki keffaret vermelidir.

Bir defa yalan yere yemin içerse, bir koyun keffaret vermelidir. İki defa yalan yere yemin ederse iki koyun keffaret vermelidir. Üç defa yalan yere yemin ederse, bir sığır keffaret vermelidir.

Üçten fazla yalan yere yemin içer ve yeminler arasında keffaret vermemiş olursa keffaret tekrarlanmaz. Yalan yere yemin eder ve keffaretini verirse yalan yemin ettikçe keffaret tekrarlanır.

Eğer iki defa yalan yere yemin ve keffaret verir sonra bir kez daha yalan yere yemin ederse keffaret olarak bir koyun vermelidir, bir sığır değil.

15- Bedendeki Canlıları Öldürmek

253- İhramlının bit öldürmesi, onu beden veya elbisesinden alıp atması caiz değildir. Ama yerini değiştirmenin sakıncası yoktur. Öldürür veya yere atarsa ihtiyat gereği bir avuç yiyecek keffaret vermesi daha iyidir.

Sivrisinek, pire ve benzerlerini zarar vermedikleri müddetçe ihtiyat gereği öldürmemek gerekir. Ama onları kovmak caizdir. Her ne kadar ihtiyat gereği ondan da kaçınmalıdır.

16- Süslenmek

254- İhramlı erkek ve kadın ihtiyat gereği, ziynet sayılacak her şeyden kaçınılmalıdır. İster ziynet amacıyla olsun veya olmasın, ziynet sayılan şeylerden

biri de kına sürmektir.

Evet, kına sürmek ziynetten sayılmazsa sakıncası yoktur. Tedavi için sürülen kınayı buna örnek olarak gösterebiliriz. Eseri ihram sonrasına kadar sürse de, ihramdan önce kına sürmenin sakıncası yoktur.

255- İhramlı iken ziynet amacı olmaksızın yüzük takmanın sakıncası yoktur. Sünnet olduğu için, kayıp olmamak veya tavaf turlarını saymak amacıyla ve benzeri sebeplerden dolayı yüzük takabilir. Ama ziynet amacıyla takması ihtiyat gereği caiz değildir.

256- İhramlı kadının ziynet amacıyla takı takması haramdır. Hatta ziynet amacıyla olmasa dahi ihtiyat terk edilmesindedir. Kullanmayı alışkanlık haline getirdiği takılarını ihramdan önce kullanmasının sakıncası yoktur.

Ama ihtiyat gereği o takıları kendi kocasına ve mahrem olan tüm erkeklere dahi göstermemesi daha uygundur. Zikredilen tüm durumlarda süslenmenin keffareti yoktur.

17- Bedeni Yağlamak

257- İhramlının bedenini yağlaması haramdır. Yağlanan maddenin kokusu olmasa da hüküm aynıdır. Kokmasına rağmen içerisinde koku maddesi bulunmayan bir yağı (238. meselede zikredildiği gibi) yemenin sakıncası yoktur.

Güzel kokulu olmayan yağdan tedavi amacıyla ihramlı kişinin kullanmasının bir sakıncası yoktur. Zaruret durumunda kendiliğinden güzel kokan veya güzel koku maddeleri kullanılmış yağı (kremi) kullanmanın sakıncası yoktur.

258- İhramlı bilerek bedenini güzel kokulu yağla yağlarsa, ihtiyat gereği bir koyun keffaret vermelidir. Yağın kokusunun kendisinden olmasıyla, koku karıştırılmış olması arasında fark yoktur. Bilmeden bu işi yaparsa, keffaret olarak ihtiyaten bir fakiri doyurmalıdır.

18- Vücuttan Kıl Koparmak

259- İhramlının kendisinin veya ihramlı olmasa dahi başkasının bedeninden kıl koparması caiz değildir. Kıl koparmak; ister tıraş yoluyla olsun veya yolarak, ister tüy fazla olsun veya az, hatta bir kılın yarısını dahi koparmak caiz değildir.

Evet, başında bit fazla olursa ve ona zahmet verirse saçını tıraş etmesi caiz olur. Aynı şekilde zaruret gereği bedenindeki tüyleri de tıraş edebilir.

Abdest, gusül, teyemmüm alırken, bedeni necasetten veya suyu engelleyen engellerden temizlerken ihramlının vücudundan kıl koparsa sakıncası yoktur.

260- Eğer ihramlı kişi mazeretsiz sacını tıraş ederse bir koyun keffaret vermelidir. Zaruret icabı tıraş ederse keffareti bir koyun ya üç gün oruç tutmak veya altı fakiri doyurmaktır. Her fakir için iki mud yiyecek vermelidir. Her "mud"un 750 gr. olduğunu önceden açıklamıştık.

Her iki koltuğunun altındaki tüyleri yolarsa onun keffareti bir koyundur. Aynı şekilde bir koltuğunun altını yolarsa bir koyun keffaret vermelidir. Sakalından veya başka bir yerinden bir miktar kıl koparsa bir fakire bir avuç yiyecek vermesi vaciptir.

Kılı koparmak ve tıraş etme için söylenen bütün hükümler, kılların her türlü koparılmasında geçerlidir.

Eğer ihramlı başkasının saçını tıraş ederse, tıraş ettiği kişi ihramlı olsun veya olmasın keffareti yoktur.

261- İhramlının saçı kopmayacaksa ve kan çıkmayacaksa başını kaşımasının sakıncası yoktur. Bedenini kaşıması konusunda da hüküm aynıdır.

İhramlının hiçbir amacı olmadan elini saçına veya sakalına çeker, bir veya daha fazla tüyün kopmasına sebep olursa, bir avuç yiyecek sadaka vermelidir. Abdest ve benzeri durumlarda kıl düşmesinin hiçbir keffareti yoktur.

19- Erkeğin Kafasını Örtmesi

262- İhramlı erkeğin kafanın tamamını veya bir kısmını başörtü, elbise ve benzeri şeylerle örtmesi caiz değildir. Hatta ihtiyat gereği başını çamur, ot ve kafada bir şeyi taşımak suretiyle de örtmemelidir.

Su tulumunu taşırken bağını kafasına geçirerek taşımasının hiçbir sakıncası yoktur. Aynı şekilde hastalık ve baş ağrısından dolayı başını mendil ve benzeri şeylerle bağlamasının sakıncası yoktur.

Burada kafadan maksat saçın çıktığı yerlerdir. Zikredilen yerlerde kulakların kafadan sayılması uygun görüştür.

263- Kafanın bir kısmını el gibi bedenin diğer bir uzvuyla kapatmanın sakıncası yoktur. Ama uygun olanı bunu da terk etmektir.

264- İhramlının kafasını tamamını suya daldırması caiz değildir. İhtiyat gereği sudan başka şeye daldırması da caiz değildir. Görünen o ki, bunda kadın ve erkek arasında fark yoktur. Burada ki kafadan maksat; boyundan yukarısıdır.

265- İhramlı kişi başını örterse ihtiyat gereği keffareti bir koyundur. Zahiren kafayı örtmenin caiz olduğu yerlerde ve mecburiyet karşısında örtüldüğü durumlarda

keffaret vacip değildir.

20- Kadının Yüzünü Örtmesi

266- Kadının ihramlı iken, yüzünü peçe, yelpaze ve benzeri şeylerle örtmesi caiz değildir. İhtiyat gereği yüzünü hiçbir şeyle örtmemelidir. Aynı şekilde ihtiyat gereği yüzünün bir kısmını dahi örtmemelidir.

Uyurken yüzünü kapatması caizdir. Namaz kılarken başının tamamını örttüğüne kanaat getirmek için, yüzünün bir kısmını da örtmesinin sakıncası yoktur.

Ama kanaat hâsıl olacağı miktardan fazlasını örtmesi caiz değildir. Başına attığı örtü benzeri şeyi açık olarak yüzüne doğru sarkıtmasının mümkün olmaması şarttır. Eğer mümkünse bunu yapmalıdır.

267- İhram halinde kadının yüzünü namahrem erkeğe karşı örtmesi caizdir. Şöyle ki; başına örttüğü çarşaf, eşarp veya benzeri şeyi açık olarak yüzüne doğru, burnuna veya hatta daha aşağısına boynuna kadar sarkabilir.

Meşhur görüşe göre bu örtüyü elle tutarak veya başka bir şekilde yüzden ayrı tutulması, yani yüze yapışmasının önlenmesi iyi olmasına rağmen gerekli değildir.

268: İhtiyata uygun ve evla olan, yüzü örtmenin keffaretinin bir koyun olmasıdır.

21- Erkeğin Başının Üzerini Gölgelendirmesi

269- Gölgelenmek iki çeşittir:

Birincisi: Şemsiye, araba, uçak ve benzeri hareketli şeyler vasıtasıyla sağlanan gölge. İhramda olan erkeğin bu tür şeylerle gölge sağlaması haramdır.

O cisim kendisine gölge sağladığı müddetçe binmiş olmasının veya yaya olmasının farkı yoktur. Hareket eden bulutun gölgesinde olmanın sakıncası yoktur.

Ama gölge sağlayan şey sağında, solunda veya önünde ve arkasında olursa, zahiren piyade birine böyle bir gölgenin oluşmasının mutlak surette sakıncası yoktur. Şu halde araba ve benzeri şeylerin gölgesinde yürümenin sakıncası yoktur.

Ancak hareketli bir şeye binmiş olan birinin bundan sakınması ihtiyat gereğidir. Ama örf nazarında güneşi önleyecek şekilde olmazsa; ihramlının herhangi bir yanında olan şey, üstü açık arabalarda olduğu gibi sadece baş ve göğsünü kapatacak şekilde olursa sakıncası yoktur.

İkincisi: Duvar, tünel, ağaç ve dağ gibi sabit eşyaların gölgesinden yararlanmak. Zahiren bu tür gölgeden yararlanmak ihramlı erkeğe caizdir. Binmiş veya yaya olması fark etmez. Güneşten elleri vesilesiyle gölgelik ederek korunmaması daha

iyi olmakla birlikte, zahiren caizdir.

270- İhramlıya haram olan gölgelenmekten kasıt; güneş ışınlarına karşı örtünmesidir. İhtiyaten yağmur da güneş hükmündedir. İhramlının sıcaktan, soğuktan ve rüzgârdan korunması -yapmaması daha iyi olmakla birlikte- meşhur görüşe göre caizdir.

Buna göre; gece yağmurlu değilse, ihramlıyı rüzgâr ve buna benzer şeylerden korumuş olsa bile üstü kapalı arabaya binmenin sakıncası yoktur.

271- Gölgelenmenin haram oluşu hareket haline mahsustur. Şu halde bir yerde dururşa, ister orası kalacağı yer olsun veya olmasın, yolun ortasında dinlenmek, dostlarıyla görüşmek veya başka bir nedenle durmuşsa, başının üzerine gölge sağlamasının sakıncası yoktur.

Ama bir yere yerleştikten sonra bazı işlerini yapmak için şuraya buraya gidecek olursa; mesela Mekke'de kaldığı esnada sa'y ve tavaf yapmak için Mescidu'l-Haram'a gidecek olursa veya Mina'daki konaklama yerine girdikten sonra kurban kesilen,

şeytan taşlanan yere gidecek olursa, şemsiye ile veya üstü kapalı arabada gölgelenmesinin caiz olduğuna hüküm vermek çok zordur. İhtiyat terk edilmemelidir.

272- Kadın ve çocukların, zaruret durumunda erkeklerin gölgelik sağlamasının sakıncası yoktur.

273- İhramlı gölgelenmek suretiyle güneş ışınlarından ve yağmurdan korunursa keffaret vermelidir. Bu işin zaruret icabı veya ihtiyari olarak gerçekleşmesi arasında zahiren fark yoktur.

İş tekrarlandığında zahiren her ihram için bir keffaret vermesi yeterlidir. Ama her gün için bir keffaret vermesi ihtiyata daha uygundur. Keffaret olarak da bir koyun yeterlidir.

22-Vücudu Kanatmak

İhtiyat gereği, ihramlının vücudunu kanatması caiz değildir. İster damarını keserek, hacamat yaparak veya diş çektirerek olsun, ister kaşıyarak ve benzeri yollarla olsun keffaret vermelidir. Bu hükümden zaruret durumu istisna edilmiştir.

Kanamaya sebep olsa bile dişleri fırçalamak caizdir. Zaruret olmadan vücudu kanatmanın keffareti ihtiyata binaen ve evla olarak bir koyundur.

23- Tırnak Almak

İhramlı birinin tırnağının tamamını veya bir kısmını alması caiz değildir. Ama zaruret icap eder veya kesmemesi eziyete sebep olursa kesilebilir. Örneğin, tırnağın bir kısmı kopar ve geri kalanı eziyet verirse, geri kalanını kesmek caizdir.

274- İhramlı elinden veya ayağından bir tırnak alırsa fakire bir mud (takriben 750 gr.) yiyecek vermelidir. İki tırnağı için iki mud, böylece 9. tırnağa kadar (her tırnağa 750 gr.

yiyecek) vermelidir. Ama el ve ayak tırnaklarının tamamını alırsa, ister bir oturuşta alsın veya daha fazla, bir koyun keffaret vermelidir.

275- Tırnak almanın caiz olduğunu yanlışlıkla söyleyen birinin fetvasına göre tırnağını alır ve parmağını kanatırsa, keffaret ihtiyaten fetva verene vacip olur.

24- Diş Çekmek

276- Bazı fakihler ihramlının, kan çıkmasa dahi diş çektirmesinin haram ve bir koyun keffaretinin olduğunu buyurmuşlardır. Ancak bu fetvanın gerekçesi sakıncasız değildir. Hatta bunun caiz olması uzak ihtimal değildir.

25-Silah Taşımak

277- İhramlının silah kuşanması caiz değildir. Hatta ihtiyata binaen silahlı olduğunu belli edecek şekilde silah taşıması da caiz değildir. Silahtan kasıt ise, örfün silah dediği şeylerdir.

Kılıç, tüfek, tabanca, ok ve benzeri savunma ve koruma aletlerini bunlardan sayabiliriz. Zırh, kalkan ve benzeri şeyler silah sayılmaz.

278- İhramlının yanında silah bulunmasının sakıncası yoktur. Aynı şekilde örfün nezdinde “silahlıdır” denilmeyecek şekilde silah taşımanın da sakıncası yoktur. Ama taşımamak en iyisidir.

279- İhramlının normal durumda silahlı olması haramdır. Ama düşman ve hırsızlık korkusu gibi zaruret arz eden durumlarda silahlı olmanın sakıncası yoktur.

280- Mecbur olmadığı halde ihramlının silah bulundurmasının keffareti bir koyundur.

Buraya kadar ihramlı iken haram olan şeyleri açıkladık. Şimdi de Harem’de haram olan şeyleri açıklayacağız.

HAREM’DE HARAM OLAN ŞEYLER

Birincisi: 199. meselede açıklandığı üzere, yabani hayvan avlamak.

İkincisi: Harem’de yeşermiş olan ağaç ve diğer yeşil şeyleri koparmak veya kesmek.

Harem’de yeşeren bazı bitkilerin normal yol yürümekle kopmuş olmasının sakıncası yoktur. Aynı şekilde hayvanları, Harem’de yeşeren bitkileri otlamaları için serbest bırakmanın da sakıncası yoktur.

Ama toplayıp saklamak amacıyla koparmak caiz değildir. Kesip koparmanın haram oluşundan birkaç şey müstesna tutulmuştur.

1-“İzhir” diye bilinen, meşhur bir ot.

2- Hurma veya meyve ağacı.

3- İnsanın kendi ektiği ve diktiği bitki ve ağaçlar. Kendi mülkünde olmasıyla başkasının mülkünde olması arasında fark yoktur.

4- İnsanın evi veya bahçesinde kendi mülkü olduktan sonra yeşeren ağaçlar ve otlar. Ama daha önce yeşermiş olan ağaç veya bitkileri koparmak veya kesmek caiz değildir.

281- Kökü ve gövdesi Harem’de, yaprak ve dalları Harem dışında veya tersine olan ağaç, tamamen Harem’de olan ağaç hükmündedir.

282- İhtiyata göre koparılan ağacın keffareti kendisi kadardır. Bir miktarını kesmenin keffareti ise o miktarın kıymeti kadardır. Ama ot koparmanın veya kesmenin keffareti yoktur.

Üçüncüsü: Harem sınırları dışında cinayet işleyerek Harem’e sığınan kimseye had, ceza ve kısas uygulamak.

Ama böyle kimseye su ve yemek vermek caiz değildir. Harem’den çıkıp teslim oluncaya kadar onunla konuşmak, alış veriş yapmak ve kalacak bir yer vermek de caiz değildir.

Dördüncüsü: Bir görüşe göre; haremde kaybolan bir şeyi almak.

Elbette meşhur görüşe göre, bu şiddetle mekruhtur ama haram değildir. Buna rağmen onu alırsa ve sahibini bulabilmek için üzerinde bir alameti de yoksa değeri bir dirhem veya daha fazla olsa da, onu sahiplenmesi caizdir.

Ama sahibini bulabilecek bir alameti varsa; değeri bir dirheme ulaşmazsa, sahibini bulmak için halka duyurması vacip değildir. İhtiyaten sahibi adına sadaka vermelidir.

Bulunan şeyin değeri bir dirhem veya daha fazla olursa, bir yıl boyunca onu

duyurması vaciptir. Sahibi bulunmadığı taktirde onu sahibi adına sadaka vermelidir.

MEKKE VE MEDİNE HAREMİNİN SINIRLARI

Mekke hareminin eskiden beri var olan belli başlı sınırları vardır. Bu sınırlar elden ele geçerek bize ulaştığı kadarıyla şu şekildedir: Kuzey taraftan "Tan'im" adında bir yerdir.

Kuzeybatıdan "Hudeybiye", kuzeydoğudan "Seniyet-u Cebeli'l-Mukatta", doğudan "Nemre" çölünden Arafat karşısındaki sınırdır. Güneydoğuda "Co'rane" ve güneybatıda "İzâetu Leben" ile sınırlıdır.

Medine hareminin de sınırları vardır. "Âir" ve "Vâir" dağları ile "Vakim" ve "Leyli" taşlıklarıdır. Bu bölge ateşte yanmış gibi siyah taşlardan oluşmuştur.

Medine hareminde ihram bağlamak vacip değildir. Fakat ağaç kesmek -özellikle de yeşil ağaçları- caiz değildir. Mekke hareminde istisna ettiğimiz yerler burada da geçerlidir. Aynı şekilde ihtiyat gereği bu haremde avlanmak da mutlak surette caiz değildir.

KEFFARET OLARAK KESİLEN DEVE, SIĞIR VE KOYUNUN KESİLECEĞİ YER

283- Avlanma dolayısıyla vacip olan keffaretin kesileceği yer, müfrede umrede Mekke-i Mükerreme'dir. Hac ihramında veya temettü umresinde, avlanma nedeniyle vacip olan keffaretin kesileceği yer Mina'dır.

Aynı şekilde, avlanma dışında İhramın diğer haramları nedeniyle vacip olan keffaretin kesileceği yer de, ihtiyat gereği aynı yerdir.

284- Avlanma veya başka bir nedenle vacip olan keffareti, mazereti sebebiyle veya mazeretsiz olarak Mekke'de veya Mina'da kesemezse, geri döndükten sonra istediği yerde kesebilir.

KEFFARETİN KULLANIMI

İhramlı kendisine vacip olan keffareti fakirlere ve yoksullara sadaka olarak vermelidir. Keffaret verenin kendisi ihtiyaten ondan yememelidir. Yediği taktirde, ihtiyat gereği yediği miktarın parasını fakirlere sadaka olarak vermelidir.

TAVAF

Tavaf, temettü umresinin ikinci vacip amelidir. Onu bilerek terk etmek haccı bozar. Hükmü bilip bilmemesi fark etmez. İhtiyata göre hükmü bilmeyen bir deve keffaret vermelidir. Arafe günü öğleden önce temettü umresi amellerini yapamayacak

kadar tavafı geciktirirse, ameli terk etmiş sayılır.

Meşhur görüşe göre umre batıl olunca ihram da batıl olur. Temettü umresinden, ifrad haccına geçmek yeterli değildir. Yani kendisine vacip olan temettü haccının yerine geçmez.

İhtiyata daha uygun olan ona geçerek (udul ederek) ifrad haccının amellerini reca kastıyla yapmasıdır. Hatta en uygun olanı şudur ki; tavafı, tavaf namazını, sa'yi, saçı tıraş etmeyi, saçın, sakalın ve bıyığın bir miktarını kesmeyi,

ifrad haccını ve müfrede umresini kapsayacak şekilde niyet ederek yerine getirmesidir. Yani bu amelleri, gerçekte bu ikisinden hangisi üzerine ne farz ise onun yerine geçmesi niyetiyle yapmalıdır.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Tavaf Şartları

Tavafta birkaç şey şarttır:

1. Niyet

Yani tavafı sadece, Allah'ın emrini yerine getirmek niyetiyle yapmalıdır. Yüce Allah'ın huzurunda huşu içinde kulluğun gereğini yapmalıdır. Başka hiçbir amaçla değil. İhram niyetinde açıklandığı gibi tavafa niyet ederken, hangi haccın amellerin yapmakta olduğunu belirlemesi şarttır.

2. Büyük ve küçük hadesten temiz olmak

Buna göre hadesli iken tavaf edenin tavafı batıldır. Bilerek, bilmeyerek veya unutarak olması arasında fark yoktur.

285- İhramlı tavaf ederken bir hades meydana gelirse birkaç şekil söz konusu olur.

1) Dördüncü turdan önce olursa; taharet (abdest veya gusül) alıp tavafı yeniden yapmalıdır. Meşhur görüşe göre, dördüncü turun yarısından sonra ve tamamlanmadan önce hades vuku bulursa da hüküm aynıdır.

2) Dördüncü tur tamamlandıktan sonra elinde olmadan hades vuku bulursa; tavafını kesmeli, taharet aldıktan sonra kaldığı yerden tavafını sürdürüp tamamlamalıdır.

3) Dördüncü tur tamamlandıktan sonra elinde olaraktan hades vuku bulursa; tavafını kesip taharet aldıktan sonra kaldığı yerden tavafını sürdürüp tamamlamalı ve tavafı yeniden bir kez daha yapmalıdır.

286- Tavafa başlamadan önce taharetli olup olmadığında şek ederse; daha önce taharetli olduğunu biliyor, sonra hades vuku bulduğuna ihtimal veriyorsa, taharetli olduğuna karar vermelidir. Daha önce taharetli olduğunu bilmiyorsa tavaftan önce taharet almalıdır.

Tavaf esnasında şek eder ve daha önce taharetli olduğunu bilirse yine taharetli olduğuna hükmetmelidir. Ama önceden taharetli olduğunu bilmiyorsa; bu şekki dördüncü tur tamamlanmadan olursa,

taharet almalı ve tavafı yeniden başlamalıdır. Eğer dördüncü tur tamamlandıktan sonra şek ederse, taharet aldıktan sonra tavafı kaldığı yerden tamamlanmalıdır.

287- Tavafı tamamladıktan sonra, tavaf esnasında taharetli olup olmadığında şek ederse, şekkine itina etmesi gerekmez. Her ne kadar onu ikinci kez yapması daha iyi ise de. Ama tavaf namazı için mutlaka taharet almalıdır.

288- Mükellef, bir mazeretinden dolayı abdest alamıyorsa, mazeretinin bertaraf olacağından ümitsiz olursa teyemmüm edip tavafı yapmalıdır. Teyemmüm de edemiyorsa aslen tavaf edemeyen insan hükmündedir.

Taharetin gerçekleşeceğinden tamamen ümitsiz olursa, tavaf için naip tutmalıdır. Kendisinin de taharetsiz tavaf etmesi evla ve ihtiyata uygundur.

289- Aylık adet görmüş veya doğurmuş olan kadın, hayız ve nifas dönemleri geçtikten sonra ve aynı şekilde cünüp olan kimse tavaf için gusül etmelidirler. Eğer gusledemez ve mümkün olacağına dair de ümitsiz olurlarsa teyemmümle tavaf etmelidirler.

Ayrıca naip de tutmaları evla ve ihtiyata daha uygundur. Eğer teyemmüm edecek güçleri olmaz ve bu güce kavuşacaklarına da ümitleri kalmazsa naip tutmaları vaciptir.

290- Kadın temettü umresinde, ihramdan önce ya ihram esnasında veya ondan sonra ve tavafa başlamadan önce aylık adet görürse; bu durumda adet günlerini geçirip hac zamanı yaklaşmadan umre amellerini yapacak kadar zaman olursa; adet günleri geçinceye kadar sabretmeli,

sonra guslederek umre amellerini yapmalıdır. Ama yeterince zamanı olmazsa iki durum söz konusudur:

1) İhramdan önce veya ihram sırasında adet olursa; haccı ifrad haccına dönüşür. İfrad haccını tamamladıktan sonra gücü ve imkânı varsa müfrede umresinin amellerini yerine getirmelidir.

2) İhramdan sonra adet görürse; birinci durumda zikredildiği gibi ifrad haccına

geçmesi ihtiyata daha uygundur. Elbette zahiren temettü umresinde baki kalabilir, tavaf ve tavaf namazı dışındaki amelleri yerine getirebilir.

Yani sa'y ve taksir eder, ondan sonra hac ihramı bağlar, Mina amellerini tamamlayıp Mekke'ye döndükten sonra, hac tavafını yapmadan umre tavafını yapar ve namazını kılar.

Eğer hayız durumunun devam edeceğine, Mina'dan döndükten sonra kafile sabretmediğinden dolayı da olsa, tavaf edebilecek gücü olmayacağına emin ise, tavaf ve tavaf namazı için naip tutmalıdır. Onları tamamladıktan sonra şahsen say etmelidir.

291-Kadın ihram halinde iken, tavaf esnasında aylık adet görürse; dördüncü tur tamamlanmadan önce olursa, tavafı batıldır. Hüküm de, önceki meselede söylendiği gibidir. Dördüncü turdan sonra olursa, yaptığı miktar sahihtir.

Geri kalanını da adet günleri bittikten sonra guslederek yapmalıdır. Birinci tavaf tamamlandıktan sonra olursa, yenilenmesi evla ve ihtiyata daha uygundur.

Bu; hac zamanı gelmeden zikredilenleri yapacak kadar zamanın geniş olması durumundadır. Zaman yeterli değilse, sa'y ve taksir edip hac ihramı bağlamalıdır. Mina amellerini yapıp döndükten sonra hac tavafı yapmadan, umre tavafının geri kalanını daha önce söylediğimiz şekilde kaza etmelidir.

292- Kadın tavaftan sonra ve tavaf namazını kılmadan önce adet olursa, tavafı sahihtir. Âdeti sona erip guslettikten sonra tavaf namazını kılmalıdır. Eğer zaman dar olursa, sa'y ve taksiri yapıp tavaf namazını Mina'dan döndükten sonra ve hac tavafından önce kılmalıdır.

293- Eğer kadın tavaf yapıp tavaf namazını kıldıktan sonra adet olduğunu hisseder ama adet başlangıcını tavaftan önce mi, tavaf esnasında mı veya namazdan önce mi, namaz kılarken mi, namazdan sonra mı olduğunu bilmezse, tavafının ve namazının doğru olduğuna hükmedilir.

Namaz kılmadan önce veya namaz esnasında adet olduğunu bilirse, önceki meselede zikredilen hükmün kapsamına girer.

294- Kadın temettü umresi için ihram bağlar ve amellerini yapma gücü olursa, amelleri geciktirdiği taktirde de adet olacağını ve sonra da zaman darlığı yüzünden amellerini yapamayacağını bilirse

ve aynı zamanda adet görünceye kadar imkânı olduğu halde yapmaz ve hac vaktinden önce zaman darlığı yüzünden umre amellerini yapma fırsatı bulamazsa, zahiren umresi bozulur. Tavaf bölümünün başlarında zikrettiğimiz hüküm kapsamına girer.

295- Müstehap tavafta küçük hadesten temiz olmak şart değildir. Fakihler arasında meşhur olan görüşe göre büyük hadesten de temiz olmak şart değildir. Ama namazında taharet şarttır. Taharetsiz tavaf sahih değildir.

296- Mazereti olduğundan dolayı taharetini (yani abdest ve guslünü) özel bir şekilde yapabilen biri, bu taharetle yetinmelidir. Böyle bir insanın hükmü; cebire abdesti olan veya bir hastalıktan dolayı idrar

ve gaitasını önleyemeyen kimsenin hükmü gibidir. İmkânı olursa hem kendisi tavaf edip namazını kılmalı, hem de her ikisi için naip tutmalıdır.

Ama istihaze olan kadın, istihazesi az ise, tavaf için bir abdest almalı, tavaf namazı için de bir abdest daha almalıdır. Eğer istihazesi orta ise tavaf ve tavaf namazı için bir gusül yapmalı ve her ikisi için birer abdest almalıdır.

Eğer istihazesi kesire ise, her biri için ayrı ayrı gusül almalıdır. Abdeste almasına gerek yoktur. Elbette bu küçük hadesin vuku bulmaması durumundadır.

Aksi taktirde ihtiyaten ve evla olan abdest de almasıdır. (İstihaze ve çeşitleri hakkında tam ilmihal kitaplarından bilgi edinebilirsiniz.)

3. Necasetten temiz olmak.

Tavafta şart olan şeylerden birisi de, necasetten temiz olmaktır. Buna göre beden veya elbise necis olursa tavaf doğru olmaz. İhtiyata binaen; bir dirhemden küçük olan kan (takriben el başparmak tırnağı büyüklüğünde) namaza zarar vermez.

Ama tavafa zarar verir. Aynı şekilde necis olmaları namaza zarar vermeyen çorap gibi küçük elbiseler, necis olduklarında tavafa zarar verirler. Evet, necis olan bir şeyi tavaf esnasında taşımanın mutlak surette sakıncası yoktur.

297- Eski olsun veya yeni, henüz iyileşmemiş bir yaranın kanıyla necis olan elbise ve bedeni temizlemek veya değiştirmek dayanılmayacak kadar zor olursa, bu elbiseyle tavaf etmenin sakıncası yoktur.

Ama yıkamak veya değiştirmek bu kadar zor olmazsa, ihtiyatı vacip olarak temizlenmeli veya değiştirilmelidir. Aynı şekilde herhangi bir necasetle necis olmuşsa, zaruret halinde sakıncası yoktur.

298- Beden veya elbisenin necis olduğunu tavaftan sonra öğrenirse, tavaf sahihtir. İkinci kere yapılmasına gerek yoktur. Aynı şekilde tavaf namazı da sahihtir.

Eğer elbise veya bedenin necis olduğunu namaz bitinceye kadar bilmiyorduysa ve namazdan önce bu doğrultuda herhangi bir kuşkusu yoktuysa veya kuşku duyuyor da araştırmasına rağmen kesin bilgi elde edememiş olursa hüküm aynıdır.

Ama şüphe edip de araştırmayan, namazdan sonra necis olduğunu öğrenirse, ihtiyatı vacip olarak namazı yeniden kılmalıdır.

299- beden veya elbisenin necis olduğunu unutmuş olur ve tavaftan sonra hatırlarsa, meşhur görüşe göre tavaf sahihtir. Ama ikinci kere yapması ihtiyata daha uygundur.

Eğer tavaf namazından sonra hatırlarsa bu unutkanlık önemsemediğinden dolayı ise ihtiyaten namazı ikinci kere kılmalıdır. Aksi durumda meşhur görüşe göre namazı sahihtir. İkinci kere kılması gerekmez.

300- Tavaf yaptığı esnada beden veya elbisenin necis olduğunu anlarsa veya tavaf ederken necis olduğunu anlarsa birkaç değişik şekli vardır. Eğer tavafın arka arkaya yapılması örfün nezdinde zedelenmeden o necaseti gidermesi mümkün olursa, necaseti temizlemeli ve tavafını tamamlamalıdır.

Bunu yaparken necis elbiseyi çıkarması tavafta gereken giyinmeye ters düşmemelidir. Elinin erişebileceği yerde olan temiz bir elbiseyle değişmesi mümkünse tavafını bozmadan elbisesini değiştirmelidir.

Eğer gidermezse ve dördüncü turdan önce böyle bir durum olursa, ihtiyaten tavafı tamamlamalı ve necaseti giderdikten sonra tavafı yenilemelidir. Elbette zahiren tavafı yeniden yapması gerekmez ve bu hüküm son durum için de geçerlidir.

4. Sünnet olmak.

Tavafın dördüncü şartı sünnet olmaktır. Bu da sadece erkek için şattır. İhtiyata daha uygun ve evla olan, iyi ile kötüyü ayırt eden çocuk için de geçerlidir.

Ama mümeyyiz olmayan ve velisi tarafından tavaf ettirilen çocuk için bu şartın geçerli oluşu belli değildir. Elbette geçerli olması ihtiyata daha uygundur.

301- Eğer ihramlı sünnet olmadan tavaf ederse, ister baliğ, isterse iyi ile kötüyü ayırt edebilen çocuk olsun, tavafı sahih değildir. Tavafı sünnet olmuş olarak ikinci kere yapmazsa, onu terk etmiş kimse hükmündedir. Gelecekte açıklanacağı üzere, tavafı terk eden için zikredilecek hükümler onun için de geçerlidir.

302- Sünnet olmayan mükellef müstati olursa, müstati olduğu yıl sünnet olup hac edebilirse sakıncası yoktur. Yapamazsa hacı sünnet olduktan sonraya ertelemelidir.

İster zarardan, isterse çok fazla eziyetten dolayı olsun, hiç sünnet olmazsa vacip olan hac üzerinden kalkmaz. İhtiyaten umre ve hac tavafında hem kendisi şahsen tavaf etmeli hem de tavaf için naip tutmalıdır. Naip tavafı tamamladıktan sonra tavaf namazını kılmalıdır.

5. Avreti Örtmek.

Tavafın beşinci şartı, avret yerlerini ötmektir. İhtiyaten namazda örtünmesi gereken miktar tavaf için de geçerlidir. Hatta en iyisi ve evla olan, namaz kılanın elbise ve örtünme konusunda gerekli olan tüm şatlar tavafta da gereklidir.

Tavafta Vacip olan Ameller

Tavafta vacip olan sekiz şeydir.

1–2) Tavafın bütün turlarını Haceru'l-Esved'den başlayıp, orada tamamlamak.

Zahiren onun neresinden başlarsa orada tamamlaması yeterlidir. Başlarken ve bitirirken vücudun tamamıyla Haceru'l-Esved'den geçmesi ihtiyata daha uygundur.

Bu ihtiyata emel edebilmek için birinci turda Haceru'l-Esved'e varmadan önce bir miktar durması, niyet ederek Haceru'l-Esved'in tam karşısından başlayıp 7 kere tavaf etmesi, 7. turun sonunda Haceru'l-Esved'i biraz geçmesi ve ilk başladığı yerde tavafı sona erdirmeği niyet etmesi yeterlidir.

Böylece gerçek başlangıcı Haceru'l-Esved'den yaptığına ve gerçek bitirişi Haceru'l-Esved'de gerçekleştirdiğine emin olur.

3) Tavafın bütün durumlarında Kâbe'yi vücudun sol tarafına almak.

Buna göre; ister Kâbe'nin dört rüknünü öpmek için olsun, ister başka bir nedenle veya cemiyetin baskısıyla olsun Kâbe'ye, yüzünü dönmesi arkasını dönmesi veya sağ tarafını dönmesi tavafın o bölümünü bozar. O kısım tavaftan sayılmaz.

Zahiren; Kâbe'nin sol tarafa alınmasındaki ölçü, örfün "sol tarafa alınmıştır" söylenmesidir. Nitekim Peygamber Efendimiz'in (s.a.a) binmiş olarak tavaf etmesinden bu anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Kâbe'nin dört rüknüne ve Hicr-i İsmail kapısına varınca sol tarafın dakik olarak Kâbe'ye dönük olduğuna emin olmak için vücudu saptırmaya gerek yoktur.

4) Hicr-i İsmail'i tavaf alanı içine almak.

Yani Hicri- İsmail'in dışından tavaf etmelidir. Ne içinden, nede duvarının üstünden olmamalıdır.

5) Tavaf eden Kâbe ve Şadırvan'ın dışında kalacak şekilde tavaf etmelidir.

Kâbe'nin etrafında bazı bölümlerin alt kısmında şadırvan denilen bir çıkıntı vardır. Bu çıkıntının Kâbe'den sayıldığı meşhur görüştür. Tamir edildiğinde Kâbe duvarı asıl yerinden daha geride kurulmuştur.

6) Yedi kere Kâbe'yi tavaf etmelidir.

Ondan azı yeterli değildir. Fazlası da, kasıtlı olarak yapılırsa tavafı batıl eder. Bu konu ileride açıklanacaktır.

7) Yedi tur örfi açıdan peş peşe sayılmalıdır.

Yani; fazla ara vermeden ardı ardına yapmalıdır. Elbette ileride de açıklayacağımız birkaç yerde peş peşe olması şart değildir.

8) Tavaf edenin Kâbe'nin etrafını turlaması kendi isteğiyle olmalıdır.

Buna göre, tavaf esnasında kalabalığın sıkıştırması veya başka sebeple yetkisi dışında tavaf ederse, yeterli değildir. Onu yeniden yapmalıdır.

303- Fakihler arasındaki meşhur görüşe göre; tavaf Kâbe ile Hz. İbrahim (a.s) makamı arasında yapılmalıdır. Mezkûr aranın ise 26,5 zıra, yani yaklaşık 3 metre olduğu söylenmiştir.

Hicr-i İsmail tavaf sınırları içinde olduğundan, Hicr-i İsmail tarafında tavaf için sadece 6,5 zıra yani yaklaşık 3 m. yer kalmaktadır.

Mezkûr miktardan fazla alanda -mekruh olmakla birlikte- tavaf etmenin caiz oluşu, uzak ihtimal değildir. Özellikle mezkûr alanda tavaf etmesi zor olan veya meşakkate katlanmaları gereken kişiler için. Ama imkân olduğu taktirde ihtiyata uymak daha iyidir.

Tavaf Sınırlarının Dışına Çıkmak

304- Tavaf eden tavaf alanının dışına çıkıp Kâbe'ye girerse tavafı batıl olur ve yenilemesi gerekir. Eğer dışına çıkma tavafın yarısından sonra olursa en iyisi tavafı tamamlayıp, baştan tekrar yapmasıdır.

305- Eğer tavaf sınırları içinde şadırvana doğru giderse, yani şadırvanın üzerinde yer alırsa, dışarıya çıktığı oranda tavafı batıl olur. O miktarı yeniden yapmalıdır. Tavafı tamamladıktan sonra tekrarlaması daha iyidir.

Aynı şekilde tavaf edenin elini Kâbe'ye doğru uzatmaması dahi iyidir ve ihtiyata daha yakındır.

306- Tavaf eden Hicr-i İsmail'in bir tarafından girip öbür tarafından çıkarsa; -bilmeyerek veya unutarak da olsa- bu tur batıl olur. Turu yeniden yapması gerekir. Evla ve ihtiyata en uygun olan; tavafı tamamladıktan sonra yenilemektir.

Eğer tavaf eden Hicr-i İsmail'in duvarının üzerinde tavaf ederse ihtiyaten aynı hükmü taşır. Evla ve ihtiyata uygun olan, tavaf edenin elini Hicr-i İsmail'in

duvarının üzerine koymamasıdır.

Tavafı Kesmek ve Turlarının Eksik Olması

307- Müstahap bir tavafı bilerek kesmek caizdir. Aynı şekilde; vacip tavafı da zorunlu bir iş için veya zaruret icabı kesmek caizdir. Hatta zahiren mutlak olarak, zaruret icabı ve zorunlu bir iş için olmasa dahi kesmek caizdir.

308- Tavaf eden vacip bir tavafı gerekçesiz olarak dördüncü tur tamamlanmadan keserse, tavaf batıldır. Yeniden tavaf etmelidir. Dördüncü turdan sonra keserse, ihtiyat gereği o tavafı tamamlayıp ikinci kere tekrar yapmalıdır.

Ama müstehap olan tavafta, kestiği yerden devam edip tamamlayabilir. İster dördüncü turdan önce olsun, ister sonra olsun hüküm aynıdır. Ama Örfe göre, tavafın peş peşe oluşu bozulmamış olmalıdır.

309- Kadın tavaf esnasında adet görürse, tavafı hemen keserek çabucak Mescidu'l-Haram'dan çıkmalıdır. Tavafın hükmü ise 291. meselede açıklanmıştır.

Aynı şekilde tavaf esnasında hades vuku bulan, bedeni veya elbisesinin necis olduğunu anlayan kimseye ait hüküm, 285. ve 300. meselelerde zikredilmiştir.

310- Tavaf eden vacip tavafını, herhangi bir hastalıktan dolayı, kendisinin veya mümin kardeşinin önemli bir işini yapmak için kesmeye mecbur olursa bu durumda; eğer dördüncü turu tamamlamadan önce ise, zahiren tavafı batıldır ve onu yeniden yapması gerekir. Eğer dördüncü turdan sonra ise, zahiren tavafı sahihtir.

Buna göre döndükten sonra tavafını kestiği yerden devam edip tamamlamalıdır. Evla ve ihtiyata uygun olanı, bu tavafı tamamladıktan sonra ikinci kere tavafı yapmasıdır.

Ama müstehap tavafta, dördüncü turdan önce de bıraksa bıraktığı yerden tamamlaması caizdir. İster onu kesmek mezkûr nedenlerden dolayı olsun ister olmasın hüküm aynıdır.

311- Tavaf yaparken oturmak veya uzanmak caizdir. Eğer oturma veya uzanmayı, örfi olarak tavafın peş peşe oluşu bozulmuştur, denilecek kadar uzatılırsa tavafı sahihtir. Ama onu tek bir amel olmaktan çıkaracak kadar uzatırsa tavaf batıldır, onu tekrar yapmalıdır.

312- Tavaf eden vacip bir namazın fazilet vaktine, cemaat namazına ulaşabilmek veya zamanı daralan müstehap bir namazı kılmak için tavafı keserse, namazı kıldıktan sonra onu kestiği yerden devam edip tamamlaması caizdir. İster dördüncü tur tamamlanmadan öce olsun ister sonra. İster tavaf vacip olsun ister

müstehap hüküm aynıdır.

Evet, vacip tavafın dördüncü turu tamamlanmadan önce kesmiş olursa, tamamladıktan sonra onu yeniden yapması ihtiyata daha uygundur.

313- Eğer yanlışlıkla veya unutaraktan bazı turları veya bir turun bazı bölümlerini yapmazsa; eğer örfe göre peş peşe oluşu bozulmadan önce aklına gelirse, geri kalanını yerine getirmelidir, tavafı da sahihtir.

Eğer sonra hatırlasa, unutulan miktar bir, iki veya üç tur olursa, onu yerine getirmelidir ve tavaf yine sahihtir. Eğer geri kalanı kendisi yerine getiremezse; -her

ne kadar tavafının eksik olduğunu vatanına döndükten sonra hatırladığı için yapamıyor olsa bile- yapılmayan tavaf veya tavafları yapması için bir başkasını naip tutmalıdır.

Eğer unutulan miktar üç turdan fazla olursa, geri kalanını yerine getirip sonra tavafı yenilemelidir.

Tavafın Turlarını Fazla Yapmak

Tavaf turlarını fazla yapmanın beş şekli vardır:

1) Tavaf eden, fazla yaptığı turu, yapmakta olduğu tavafın veya diğer bir tavafın bir bölümü olarak niyet etmemelidir. İzafi tavafı müstehap niyetiyle yerine getirmesi tavafı batıl etmez.

2) İzafi turu, yapmak istediği tavafın bir bölümü niyetiyle tavafa başlarsa, kuşkusuz olarak tavafı batıl olur. Tavafı yeniden yapmalıdır. Aynı şekilde tavaf esnasında da böyle bir niyet oluşursa ve niyet ettiği fazlalığı da yaparsa aynı hükme tabidir. Zikredilen niyet hâsıl olmadan yapılan turların batıl olması sakıncalıdır.

3) Tavafı bitirdikten sonra, örfün peş peşe yapıldığı düşüncesi ortadan kalkmadan, yeni bitirdiği tavafın bölümü niyetiyle bir tur daha yaparsa ve bu niyet tavafı tamamladıktan sonra gerçekleşirse, bu durumda da zahiren tavaf batıldır.

4) Yapmakta olduğu tavaf dışında bir tavafın bölümü olarak fazladan bir tur yapmayı niyet ederse, birinci tavafın 7. turu tamamladıktan sonra fazla olan turu yapar ve ikinci tavafı da tamamlarsa bu durumda fazlalık tur aslında hâsıl olmamıştır. Turların fazlalığı gibi bir nedenden dolayı tavafın batıl oluşu söz konusu değildir.

Evet, iki tavaf arasında; tavaf namazı kılarak ara vermeden peş peşe yaptığı için batıl olması mümkündür. Zaten bu amel de caiz değildir. Her iki tavafın da vacip olması veya birinin müstehap, diğerinin vacip olması hükmü değiştirmez. Ama her

ikisi de müstehap olursa, mekruh olması ile birlikte caizdir.

5) Fazla olan turu, yapmakta olduğu tavafın değil de başka bir tavafın bölümü olmasını niyet eder, birinci tavafın yedi turunu da yapıp tamamladıktan sonra izafi turu yapar ve ikinci tavafı hiç yapmazsa, veya yapmaya başlayıp ta yarım bırakırsa, bu durumda ne tavafı arttırmış, ne de iki tavafı aralıksız peş peşe yapmış olur.

Ama bazı durumlarda; tavaf edenin kurbet kastı hâsıl olmamışsa batıl olabilir. Mesela; tavafın başından beri iki tavafı peş peşe yapmayı; iki tavafı peş peşe yapmanın haram ve batı olduğunu bildiği halde niyet ederse; her ne kadar amelen peş peşe iki tavafı ara vermeden yapmamış olsa bile, Allah'a yakınlaşma kastı hâsıl olmaz.

314- Yanlışlıkla tavafın turlarına bir şeyler katarsa; Irak rüknüne ulaştıktan sonra fazlalığı hatırlarsa, tam bir tavaf yapıncaya kadar fazlalığı tamamlamalıdır. İhtiyata göre bu durumda ikinci tavafı farz ya da sünnet kastetmeden gurbet kastıyla tamamlamalıdır.

Daha sonra 4 rekât namaz kılmalıdır. İhtiyata en uygun olan, namazlar arasına aralık bırakmamasıdır. Şöyle ki; sa'yden önce farz tavaf için iki rekât namaz kılmalı, sa'ydan sonra da sünnet tavafı için iki rekât namaz kılmalıdır. Aynı şekilde Irak rüknüne ulaşmadan hatırlarsa da hüküm aynıdır.

Turların Sayısında Şüphe Etmek

315- Tavaf eden kişi tavaf bittikten sonra veya şüphe yerini geçtikten sonra turların sayısında veya doğruluğunda şüphe ederse, şüphesi geçersizdir. Mesela;

örfe göre peş peşe yapıldı denilmeyecek kadar ara verir sonra bir tur yine eklerse örf bu turu öncekilerle bir saymaz. Veya tavaf namazına başladıktan sonra tavaf turlarında şek ederse yine şekkine önem vermemelidir.

316- Yedi tur yaptığına emin olur da fazladan bir tur yaptığına ihtimal verirse, örneğin yaptığı son turun sekizinci tur olduğuna ihtimal verirse, şekkini dikkate almamalıdır, tavafı sahihtir.

Ancak bu şek son tur tamamlanmadan önce hâsıl olursa meşhur görüşe göre; tavaf batıldır. O turu reca kastıyla (yani gerçekte bu tur ona vacip olmuş olabilir kastıyla) tamamlayıp, sonra tavafı yeniden yapması ihtiyata daha uygundur.

317- Eğer turun sonunda veya ortasında üç ile dört, beş ile altı veya yediden az başka sayılar arasında şek ederse tavaf batıldır. İhtiyat gereği altı ile yedi arasında şek ettiği durumda da tavafı batıldır.

Her iki ihtimalde de az veya çok olmasında ihtimalini vermesi halinde de hüküm aynıdır. Son turun altıncı mı, yedinci mi yoksa sekizinci mi olduğunda şüphelenmesi örnek olarak gösterilebilir.

318- Altı ile yedi arasında şek eder ve şer-i hükmü bilmeyişinden dolayı altı olduğuna karar vererek tavafı tamamlarsa; -her ne sebeple olursa olsun- telafi etme zamanı geçinceye kadar bu bilgisizlik devam ederse, tavafın doğru olması uzak ihtimal değildir.

319- Saydığı tavaf sayısına yakini varsa, tavaf edenin kendisi ile tavaf eden başka birinin tutuğu sayıya güvenmesi caizdir.

320- Müstehap bir tavafın turlarının sayısında şek ederse en az olana karar vermelidir. Yani; üç ile dört arasında şek ederse üçe karar vermelidir. Tavafı da sahihtir.

321- Temettü umresinde tavafı, şer-i hükmü bilerek veya bilmeyerek yapmazsa, Arefe günü öğleden önceye kadar umreyi ve diğer amellerini yapamazsa umresi batıl olur.

İhtiyata uygun olan, şer-i hükmü bilmiyorduysa bir deve de keffaret vermesidir. Bu meselede zikredilenlerin tamamı tavaf kısmında geçmiştir. Aynı şekilde bilerek tavafı yapmaz ve bir daha yeniden yapamazsa hac batıl olur. İhtiyata binaen şer-i hükmü bilmediği taktirde bir deve keffaret de vermelidir.

322-Tavafı unutarak yapmaz ve zamanı geçmeden önce hatırlarsa onu yerine getirmelidir. Meşhur görüşe göre, onu yaptıktan sonra sa'yi de yenilemelidir. Zaman geçtikten sonra hatırlarsa, Arafat da duruncaya kadar temettü umresi tavafını unutması gibi -Zilhicce ayı sona erinceye kadar hac tavafını unutması gibi- onu kaza etmesi gerekir.

Evla ve ihtiyata uygun olanı ondan sonra sa'yi de yenilemelidir. Kendisinin kaza edemeyeceği bir durumda hatırlarsa -vatanına döndükten sonra hatırlaması gibi- naip tutup yaptırmalıdır.

323- Unutarak tavafı yapmadan memleketine döner ve karısıyla ilişkide bulunursa, bir kurbanlık Mina'ya göndermesi vaciptir. Elbette bu hüküm hac tavafını unuttuğu durumdadır. Eğer umre tavafını unutmuşsa Mekke'ye göndermelidir. Kurbanlığın koyun olması yeterlidir.

324- Tavafı unutur ve kendisi kaza edebileceği bir zamanda hatırlarsa, kaza etmesi vaciptir. İhramdan çıkmış olsa bile ihramı yenilemesine gerek yoktur. Ama Mekke'den çıktıktan sonra hatırlarsa, Mekke'ye dönmek için ihram bağlamalıdır. 141. meselede açıklanan durumlar bu hükmün dışındadır.

325- Tavafı unutan ihramlıya, kendisi veya naibi yapıncaya kadar, tavaf yapılıp bittikten sonra helal olan haramları yapmak caiz değildir.

326- İhramlı başkasının yardımıyla dahi şahsen tavafı yapamazsa, hastalık veya vücudunun herhangi bir yeri kırık olduğundan dolayı olsa bile, ona tavaf ettirmeleri vaciptir.

Başkasından yardım alarak kucakta, omuza alınmak suretiyle veya başka şekilde tavafı yapmalıdır. İhtiyaten ve evla olarak tavaf edilirken ayaklar yere sürülürse daha iyidir.

Bu şekilde de tavaf etme imkânı olmazsa, birinin onun yerine naip olarak tavaf etmesi vaciptir. Naip tutma imkânı da yoksa -baygın olan kimse gibi- velisi veya bir başkası onun yerine naibi tutmalıdır.

Tavaf namazı da aynı şekildedir. Yani ihramlının kendisi kılabiliyorsa kendisi kılmalı, kılamıyorsa kendi yerine kılması için naip tutmalıdır.

Adet olan ve doğum kanı kesilmeyen kadına ait hükümler ise daha önce beyan edildi.

TAVAF NAMAZI

Temettü umresi vaciplerinden üçüncüsü; tavaf namazıdır.

Tavaftan sonra iki rekât olarak kılınır. Bu namazın kılınış şekli ise sabah namazı gibidir. Sabah namazından farklı olarak sesli veya sesiz kılınması caizdir.

Bu namazı Hz. İbrahim'in (a.s) makamına yakın bir yerde kılmak vaciptir. Makamın sağında solunda değil, arkasında kılmalıdır. Eğer makamın yakınında ve arkasında kılmak mümkün olmazsa, bu namazı hem makamın yakınında sağında veya solunda, hem de uzağında ve arkasında kılmak ihtiyata daha uygundur.

Yapamıyorsa ikisinden mümkün olan birini kılmalıdır. Hiç birini de yapamazsa Mescid'in neresinde mümkün olursa orada kılmalıdır. Ama mümkün olduğu kadar makama yakın bir yerde kılması daha iyidir.

Evla ve ihtiyata daha uygun olanı daha sonra -sa'y zamanı daralıncaya kadar- makama yakın ve arkasında kılması mümkünse yeniden kılmasıdır.

Bu hüküm vacip tavafa aittir. Müstehap namazın tavafını ise, mescidin neresinde kılarsa caizdir.

327- Tavaf namazının vacip olduğunu bildiği halde kasıtlı olarak onu kılmayan her ihramlının haccı ihtiyaten batıldır.

328- Tavaftan sonra ihtiyat gereği tavaf namazını çabucak kılmalıdır. Yani örfe göre tavafı ile namazı arasında ara verilmiş sayılmamalıdır.

329- Tavaf namazını unutursa, tavaftan sonra yapılan ameli (sa'y gibi) bitirdikten sonra hatırlarsa, tavaf namazını yerine getirmelidir. Diğer amelleri yeniden yapması iyi olmakla birlikte vacip değildir.

Sa'y esnasında hatırlarsa onu kesip makamın arkasında namazı kıldıktan sonra, dönüp sa'yi bıraktığı yerden devam edip tamamlamalıdır.

Eğer Mekke'den çıktıktan sonra hatırlarsa; ihtiyata binaen zahmet ve meşakkat yol açmıyorsa geri dönüp onu yerinde kılmalıdır. Meşakkat olursa nerede hatırlarsa yerine getirmelidir. Onu kılmak için hareme dönmesi vacip değildir.

Şer-i hükmü bilmeyen kimse, hükmü unutan hükmündedir. Hükmü bilmediği durumda ise, kusurlu olup olmaması arasında bir fark yoktur.

330- Üzerine tavaf namazı vacip olan bir kimse ölürse, büyük oğluna kaza namazı hükümlerinde söylenen şartlar mevcut ise, bu namazı onun yerine kılması vaciptir.

(Bu şartlar tam ilmihal kitabında detaylı olarak anlatılmıştır.)

331- Namaz kılanın kıraati yanlış olursa; büyük bir bölümünü doğru okuduğu halde kıraatini tam olarak düzeltemiyorsa, bu şekilde namazı kılması yeterlidir.

Ama büyük bir bölümünü doğru olarak okuyamıyorsa, ihtiyaten hem okuyabildiği kadarını okumalı hem de, Kurân'ın diğer ayetlerinden doğru okuyabildiği kadarını okumalıdır. Eğer Kurân'ın diğer bölümlerinden de bir miktarı doğru olarak okuyamıyorsa tesbih okumalıdır.

Zaman dar olur da kıraatinin tamamını değil de büyük bir bölümünü öğrenebilirse onunla yetinmelidir.

Bir miktarını da doğru olarak öğrenemezse, Kurân'ın başka ayetlerinden doğru olarak öğrenebildiklerini okumalıdır. Bunu da yapamazsa tesbih okuması yeterlidir.

Bu söylenenler Fatiha süresini okumakla ilgilidir. Ondan sonraki süreyi okumağa gelince, zahiren; okumasını bilmeyen ve öğrenemeyen kimsenin onu okuması vacip değildir. Bu hüküm kusurlu da olsa, kıraati doğru olarak okuyamayana aittir.

Evet, kusurlu ise en iyisi ve ihtiyata en uygun olanı, o namazı hem söylenen şekilde kılması, hem cemaatle kılması hem de kendi yerine kılması için naip tutmasıdır.

332- Eğer kıraatinin doğru olduğunu bilmiyor idiyse ve bu konuda mazereti de

varsa namazı sahihtir. Namazdan sonra kıraatinin doğru olmadığını öğrenmiş olsa bile, ikinci kere kılması gerekmez.

Ancak mazereti olmaz ise kıraati doğru şekilde öğrendikten sonra ikinci kere kılması gerekmez. Tavaf namazını unutarak kılmayan kimse de bu hükmün kapsamındadır.

SAFA VE MERVE ARASINDA SA'Y ETMEK

Temettü umresi vaciplerinden dördüncüsü, Safa ve Merve arasında sa'y etmektir.

Sa'yda ihlâs ve kurbet kastı şattır. Ama avret yerini örtmek, hadesten ve necasetten temiz olmak şart değildir. Fakat taharete uyulması daha iyidir.

333- Tavaf ve tavaf namazından sonra sa'y edilmelidir. Eğer bunlardan birinden önce sa'y ederse, onları yaptıktan sonra tekrar sa'y yapmalıdır. Önceki meselelerde tavafı unutarak sa'yden sonra hatırlayanın hükmünü açıklamıştık.

334- İhramlı sa'y ederken sa'yin umre için mi, yoksa hac için mi olduğunu belirlemelidir.

335- Sa'y yedi turdur. Birinci tur Safa'dan başlayıp Merve'de sonra erer. İkinci tur birincinin tersinedir. Üçüncüsü birincisi gibidir. Yedinci tur Merve'de tamamlayıncaya kadar bu şekilde devam eder.

Sa'yin her turunda iki dağ arasındaki bütün mesafeyi kat etmek vaciptir. En iyisi bu olmakla birlikte, ikisinin de (Safa ve Merve) üzerine çıkmak vacip değildir.

Mezkûr mesafenin tam olarak kat edilmesi ihtiyata daha uygundur. Yani birinci turu Safa dağının ilk bölümünden başlamalı ve devam edip Merve dağının ilk bölümüne ulaşmalıdır. Diğer turları da bu şekilde yapmalıdır.

336- Birinci turu Merve'den başlarsa, yanlışlıkla yapmış olsa dahi, onu bırakarak yeniden Safa'dan başlamalıdır.

337- Piyade sa'y etmesine gerek yoktur. Hayvan veya benzeri şeylere binerek de sa'y etmek caizdir. Ama piyade sa'y etmek daha faziletlidir.

338- Sa'yda Safa ve Merve arasında ki bilinen yoldan gidip gelmek şarttır. Buna göre gidiş veya dönüşü Mescidu'l-Haram yolundan veya başka bir yoldan yapmak yeterli değildir. Hareket mesirinin düz olması gerekmez.

339- Merve'ye doğru giderken onu karşısına almalıdır. Aynı şekilde Merve'den dönerken Safa'yı karşısına almalıdır. Buna göre sırtı onlardan birine dönükken hareket etmesi yeterli değildir. Ama gidişte veya dönüşte yüzünü sağa sola

çevirmesinin sakıncası yoktur.

340- İhtiyaten sa’y, tavafta şart olduğu gibi, örfün peş peşe ve tek ameldir diyeceği şekilde yapılmalıdır. Say esnasında Sefa ve Merve dağında veya yolda dinlenmek için oturmanın sakıncası yoktur.

Ancak çok yorgun olan kimse dışında yolun ortasında oturmamak daha iyidir. Aynı şekilde vacip bir namazı vaktinde kılmak için sa’yi kesmenin ve namazdan sonra kestiği yerden devam etmenin sakıncası yoktur.

Herhangi bir iş için veya keyfi olarak sa’yi kesmek caizdir. Ancak örfün nezdinde peş peşe oluşu biterse, kaldığı yerden tamamlayıp yeniden yapmalıdır.

Sa’y Hükümleri

Sa’y haccın rükünlerinden biridir. Bilerek veya bilmeyerek, vacip olduğunu, yapılış şeklini, nerede yapıldığını bilmediğinden sa’yi yapmazsa, bu yüzden de umre amellerini Arefe günü öğle vaktine kadar yapamazsa haccı batıldır.

Sa’yi bu şekilde yapmayanın hükmü, tavafı aynı şekilde yapmayan kimsenin hükmüyle aynıdır. Bunun açıklaması ise tavaf meselesinin başlarında geçmişti.

341- Unutarak sa’yi yapmazsa, hatırladığı zaman yapmalıdır. Hac amellerini tamamlamış olsa bile, sa’yi yapmalıdır. Kendisi yapamazsa veya çok fazla eziyet ve meşakkate sebep olacaksa naip tutmalıdır. Zikredilen her iki durumda da hac sahihtir.

342- Sa’yi belirlenen zamanda -bir başkasının yardımı ile de olsa- şahsen yapamayan kimsenin, omuzlarda, arabada veya başka bir şeyle taşınması gerekse bile, başkasından yardım alması vaciptir.

Bunu da yapamazsa, baygın için geçerli olan hüküm bunun için de geçerlidir ve kendi yerine sa’y yapması için birini naip tutmalıdır. Bunu da yapamazsa velisi veya bir başkası onun yerine sa’y etmelidir. Bu şekilde yaparsa haccı sahihtir.

343- İhtiyat gereği tavaf veya tavaf namazından sonra sa’y hemen yapılmalıdır. Hava sıcaklığının azalması veya dinlenmek için geceye kadar ertelemek de mümkündür. Hatta güçlü görüşe göre hiçbir gerekçe olmaksızın geceye kadar ertelemek caizdir. Evet, sa’yi tavaf yapılan günün ertesine kadar ertelemek caiz değildir.

344- Say turlarının fazla olması hükmü, tavaf turlarının fazla olması hükmündedir. Şu halde, şer-i hükmü bilerek ve kasten fazla yapılırsa sa’y batıldır.

Hükmü bilmediği durumda, turların fazla olmasıyla, güçlü görüşe göre sa’y batıl

olmaz. Ama yenilemek ihtiyara daha uygundur.

345- Yanlışlıkla fazlalık meydana gelirse, sa'y sahihtir. Ama fazlalık bir tur veya daha fazla olursa onu yedi tura kadar tamamlaması önceki sa'yin dışında tam bir sa'y olması bakımından müstehaptır. Buna göre ikinci say Safa'da tamamlanmış olacaktır.

346- Şer-i hükmü bilmediğinden veya bildiği halde, kasıtlı olarak sa'y turlarını eksiltirse, aynı sebeplerden sa'y amelini terk eden hükmündedir. Bunun da açıklamasını önceki konularda yaptık.

Ama unutkanlık yüzünden eksik yaparsa, hatırladığı anda eksikliği tamamlamalıdır.

Vakti geçtikten sonra hatırlarsa; temettü umresinin sa'yinin eksiğini Arafat'ta hatırlayan veya hac sa'yinin eksiğini Zilhicce ayından sonra hatırlayan kimse hükmündedir.

İhtiyaten sa'yin eksiğini tamamlayıp sonra yeniden yapmalıdır. Eğer şahsen yapamaz veya çok fazla eziyet ve zahmete neden olursa naip tutmalıdır. İhtiyaten naip önce sa'yin eksiğini tamamlamalı sonra da sa'yi yeniden yapmalıdır.

347- Unutarak temettü umresinin sa'yini azaltır ve tam yapmıştır düşüncesiyle ihramdan çıkarsa, ihtiyaten bir sığır keffaret vermelidir. Sa'yi söylendiği şekilde (tamamlamalı veya yeniden) yapmalıdır.

Sa'yda Şekketmek

Amel bittikten sonra sa'yin tur sayısında veya turların doğruluğunda şek etmenin bir etkisi yoktur. Örneğin; temettü umresinde saçından, sakalından veya bıyığından bir miktar kestikten sonra şek ederse veya hacda nisa tavafına başladıktan sonra şek ederse bu şek geçersizdir.

Sa'yi tamamladıktan sonra tur sayılarında şek ederse ve turların fazla olma ihtimali varsa, sa'yin doğruluğuna kara vermelidir. Eğer tur sayısının az olma ihtimali varsa; şekki sa'y düzeni bozulmadan önce olursa, sa'yi batıldır. Sa'y düzeni bozulduktan sonra şek ederse de ihtiyat gereği sa'yi batıldır.

348- Tur bittikten sonra fazla olduğuna ihtimal verirse; mesela, Merve'de iken son turun yedinci mi yoksa dokuzuncu mu olduğunda şek ederse, sa'yi sahihtir. Söz konusu şekkin değeri yoktur. Ama bu şek sa'y esnasında hâsıl olursa sa'y batıldır. Onu yeniden yapmalıdır.

349- Sa'y ederken; tur sayılarında şek etmenin hükmü, tavaf esnasında tavaf turları sayısında şek etmedeki hükümle aynıdır. Buna göre, her ne şekilde olursa olsun böyle bir şek ile sa'y batıldır.

SAÇ, SAKAL VEYA BIYIĞIN KISALTILMASI (TAKSİR)

Bu, temettü umresinin beşinci vacibidir.

Taksir'de Kurbet ve ihlâs kastı şarttır. Bu vacip amel saç, sakal veya bıyığın kesilmesiyle gerçekleşir. Meşhur görüşe göre; koparmak yeterli değildir.

Fakihler arasındaki meşhur görüşe göre; el veya ayak tırnaklarından bir miktar kesmekle de taksir gerçekleşir. Ama onunla yetinmemek ve saçı kesinceye kadar geciktirmek ihtiyata daha uygundur.

350- Temettü umresinin ihramından çıkabilmek için saç, sakal veya bıyığı kısaltmak gerekir. Daha sonra kafayı tıraş etmek yeterli değildir. Hatta taksir yapmadan kafayı tıraş etmek haramdır.

Tıraş etmesi durumunda bir koyun keffaret vermelidir. Elbette kasıtlı ve şer-i hükmü bilerek yapmışsa keffaret vacip olur. Bunun dışında bile keffaretin vacip oluşu evla ve ihtiyata daha uygundur.

351- Eğer sa'yden sonra ve saçı kesmeden ilişkide bulunursa, bunu kasıtlı olarak ve hükmü bildiği halde yapmışsa, "ihramlıya haram olan şeyler" hükmünde açıklandığı gibi, bir deve keffaret vermelidir. Bilmeyerek yapmışsa, meşhur görüşe göre bir şey vacip değildir.

352- Saçı kesmenin zamanı, sa'yi tamamladıktan sonradır. Ondan önce caiz değildir.

353- Say'den hemen sonra saçı kesmek vacip değildir. Onu nerede yaparsa caizdir. İster sa'y mahallinde, ister kaldığı yerde isterse başka bir yerde yapabilir.

354- Saçını kesmeği kasıtlı olarak yapmaz ve ondan sonra hac ihramı bağlarsa, zahiren umresi batıldır. Buna göre, ifrad haccından sonra imkân bulursa müfrede umre yapmalıdır. İhtiyaten haccı bir sonraki yıl yeniden yapmalıdır.

355- Saçı kesmeyi unutarak ihram bağlarsa, umresi ve ihramı sahihtir. Bir koyun keffaret vermesi evla ve ihtiyata daha uygundur.

356- Temettü umresinde saçı kestikten sonra, ihramda haram olan şeylerin hepsi helal olur. Meşhur görüşe göre kafayı tıraş etmek de helal olur. Fıtır bayramından otuz gün sonra terk etmek daha iyidir. Onu kasıtlı olarak ve şer-i hükmü bilerek yaparsa, bir kurbanlık keffaret vermesi evladır ve ihtiyata daha yakındır.

357- Temettü umresinde Nisa tavafı vacip değildir. Ama reca kastıyla ve üzerine vacip ise onu yerine getirmek niyetiyle yapılmasının sakıncası yoktur.

HAC AMELLERİ

Haccın vaciplerinin 13 şey olduğunu 149. meselede kısaca açıklamıştık. Şimdi de konuyu detaylı olarak ele alacağız.

1- Hac İhramı

İhram elbisesinin en iyi bağlanma zamanı, Zilhicce ayının sekizinci günü öğle vaktidir. İzdihamdan çekinen hasta ve yaşlıların o vakitten önce ihram bağlamaları ve diğerlerinden önce Mekke'den çıkmaları caizdir.

Aynı şekilde adet kanaması olacağından korkan kadın gibi, hac tavafını Arafat vakfesinden önce yapması mümkün olanların onu vaktinden önce bağlamaları caizdir.

Daha önceki meselelerde şöyle demiştik: "Temettü umresini tamamlayan birinin, Mekke dışında bir işi olduğunda hac ihramını bağlayabilir ve işini yapmak için Mekke dışına gidebilir." Bunların dışında, meşhur görüşe göre, hac ihramını denilen vaktinden üç gün önce, hatta daha önceden bağlamak caizdir.

358- Temettü umresi yapmakta olan birisinin, saçını kesmeden hac ihramı bağlaması caiz değildir. Aynı şekilde hac amellerini yapmakta olan biri, hac ihramından tamamen çıkmadan önce müfrede umre ihramı bağlaması caiz değildir.

Hac amellerinden nisa tavafından başka yapılmayan amel kalmamış olsa bile, yine de müfrede umre ihramı bağlaması caiz değildir.

359- Arefe günü ihtiyari vakfe zamanını Arafat'ta geçirebilen birisinin, zikredilen zamanın tamamını idrak edemeyecek kadar ihramı geciktirmesi caiz değildir.

360- Hac ihramıyla umre ihramı arasında, vacip ve haram olan şeyler veya keyfiyet açısından hiçbir fark yoktur. Farklılık sadece niyettedir.

361- Mikatlar bölümünde açıkladığımız gibi, hac ihramını bağlama yeri Mekke'dir. En iyi yer ise Mescidu'l-Haram'dır. İki rekât namaz kıldıktan sonra Hz. İbrahim makamında veya Hicr-i İsmail'de bağlanması müstehaptır.

362- Unutarak ve şer-i hükmü bilmeyerek Mekke'den çıkıncaya kadar ihramı bağlamayan, sonra hatırlar ve hükmü öğrenirse; -Arafat'ta olsa bile- Mekke'ye dönmesi, orada ihram bağlaması vaciptir.

Zaman darlığı yüzünden veya başka bir nedenle geri dönmezse bulunduğu yerden ihram bağlamalıdır.

Aynı şekilde Arafat vakfesinden sonra hatırlar veya hükmü öğrenirse Mekke'ye dönerek oradan ihram bağlaması mümkün olsa da, hüküm yukarıda belirtildiği gibidir.

Hac amellerini bitirinceye kadar hatırlamaz veya hükmü öğrenmezse haccı sahihtir.

363- Kasıtlı olarak ve vacip olduğunu bildiği halde ihram bağlamayan, bu yüzden de Arafat vakfesini idrak edemeyen kimsenin haccı batıldır. Eğer ihram bağlayıp vacip olan rükün miktarında Arafat'ta vakfeyi gerçekleştirebilirse, günah işlemiş olmakla birlikte haccı doğrudur.

364- Temettü haccında ihram bağlayan birisinin Arafata gitmek için yola çıkmadan önce müstehap bir tavaf yapmaması ihtiyat gereğidir. Eğer tavaf ederse, evla ve ihtiyata uygun olan telbiyeyi yeniden söylemesidir.

2- Arafat'ta Vakfe

Temettü haccının vacip amellerinden ikincisi kurbet ve ihlâs kastıyla Arafat'ta vakfedir.

Vakfeden maksat; ne şekilde olursa olsun; binmiş olarak, yaya, durarak veya hareket ederek orada bulunmasıdır.

365- Arafat'ın sınırları şunlardan ibarettir: "Urnete", "Seviyye", "Nemire" çölünden "Zilmecaz"a kadar ve "Me'zemin"den vakfe yerinin sonuna kadardır. Bunlar Arafat'ın sınırlarıdır, vakfe yerleri değil.

366- Zahiren "Rahmet" dağı vakfe yerindendir. Ama sol taraftan dağın eteğinde durmak daha iyidir.

367- Vakfe niyet ve iradeyle olmalıdır. Eğer vaktin evvelinden vakfeyi niyet eder sonra bayılır veya uyuyarak vaktin sonuna kadar öyle kalırsa yeterli olur.

Eğer vakfe kastı etmeksizin uyku halinde veya baygın kalırsa vakfesi gerçekleşmemiş olur. Ama vakfe niyeti ederek vaktin tamamında uyur veya baygın kalırsa bu vakfenin yeterli olması sakıncalıdır.

368- Zilhicce ayının dokuzuncu günü öğlenin ilkinden gün batımına kadar Arafat'ta bulunmak vaciptir. Ama vakfenin öğlenin evvelinden itibaren olması ihtiyat gereğidir. Meşhur görüşe göre; öğle vaktinin evvelinden bir gusül ederek öğle ve ilkindi namazını peş peşe kılabilecek bir zamana ertelemek caizdir.

Zikredilen zamanın tamamında vakfe yapmak; vacip olmakla birlikte ve bilerek terk etmenin günah sayılmasıyla birlikte rükun değildir. Yani vakfeyi belirtilen

vaktin bir miktarında yerine getirmezse haccı batıl değildir.

İhtiyari olarak vakfeyi tamamen terk ederse haccı batıl olur. Buna göre vakfenin rüknu bir miktar vakfe etmekten ibarettir.

369- Arafat'ta ihtiyari vakfeyi -ister unutkanlık nedeniyle, ister hükmü bilmediğinden olsun- derk edemeyen; yani Arefe günü orada bulunamayan, hükmü öğrenmemek hususunda kusurlu değilse veya başka bir mazereti varsa, zaruri vakfeyi -yani bayram gecesi bir miktar vakfeyi- yerine getirmesi vaciptir.

Zaruri vakfeyi yerine getirdiği durumda haccı sahihtir. Ama onu kasıtlı olarak yerine getirmezse haccı batıldır.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Bu zaruri vakfeyi; güneş çıkmadan önce Maşer'de olabilecek şekilde yerine getirilmesi durumunda geçerlidir. Eğer zaruri vakfeyi gerçekleştirdiğinde zikredilen zamanda Meş'arde bulunamayacağından korkarsa, Meş'arde vakfeyle yetinmesi vaciptir ve haccı da sahihtir.

370- Güneş batmadan önce kasıtlı olarak ve hükmü bilerek Arafat'tan çıkmak haramdır. Ancak haccı batıl etmez. Yeniden Arafat'a dönerse kendisine bir şey vacip değildir.

Fakat geri dönmezse bir deve keffaret vermelidir. Onu da kurban bayramı günü kesmelidir. Onu Mekke'de değil Mina'da kesmesi ihtiyata daha uygundur. Eğer bu keffareti veremezse 18 gün Mekke'de, geri dönüş yolunda veya ailesinin yanında oruç tutmalıdır. Onları peş peşe tutması evla ve ihtiyata daha uygundur.

Bu hüküm unutkanlık veya hükmü bilmeyerek Arafat'tan ayrılan için de geçerlidir. Buna göre, hükmü öğrendikten veya hatırladıktan sonra geri dönmelidir. Bu iki durumda geri dönmezse keffaret vermelidir.

371- Arafat ve Meş'arde vakfe ve şeytan taşlama, Mina'da gece kalmak gibi haccın bazı vacipleri Zilhicce ayının belli geceleri veya gündüzleri yapılması gerektiğinden, mükellefin bu tür amelleri vaktinde yerine getirebilmesi için bu ayın hilalini görülmesi hususunda araştırma yapması vaciptir.

Mukaddes yerlerin kadısının hilalin sabit olduğuna dair verdiği hüküm şer-i kurallara uymazsa bu durumda bazıları şöyle demişlerdir: Eğer mükellef verilen hükmün gerçeğe uyduğuna ihtimal verirse, böyle bir mükellef hakkında kadının verdiği hüküm hüccettir. Ona uyması gerekir.

Bu hüküm, hilalin şer-i olarak belirlenmesine bağlı olan, Meş'arde, Arafat'ta durmak ve bunların dışındaki diğer amellerinde de geçerlidir. Ona mutabık olarak

amel etmelidir. Buna göre amel ederse haccı sahihtir. Etmezse batıldır.

Hatta bazıları demişlerdir: Gerçeğe uymadığından emin olunsa bile, takiyye durumunda onun hükmüne uymak yeterlidir.

Ancak her iki görüş de sakıncalıdır. Buna göre; eğer mükellefin hac amellerini şer-i kurallara göre hilalin sabit olduğu vakitlerde yapması mümkün ise ve onları bu şekilde yaparsa zahiren haccı sahihtir.

Demek ki eğer o amelleri zikredilen şekilde, bir mazeretten dolayı olsa bile yerine getiremezse, Arafat ve Meş'ar vakfelerinde de kadının hükmüne uymazsa kuşkusuz olarak haccı batıldır. Ama eğer ona uyarsa haccının doğruluğu sakıncalıdır.

3- Meş'ar'ul-Haram'da (Müzdelife'de) Vakfe

Temettü haccının vaciplerinin üçüncüsü (Müzdelife de denilen) Meş'aru'l-Haram'da vakfedir.

Meş'aru'l-Haram; "Me'zemin" ve "Hayyaz" ve "Vadiy-i Muhassar" adında yer alan bir çöldür. Bunlar Meş'ar'in sınırlarıdır. Vakfe yapılan yerin bölümleri değillerdir. Ama izdiham söz konusu olduğunda "Me'zemin" tarafından yukarı çıkmak caizdir. "Me'zemin" Arafat ile Meş'aru'l-Haram arasında bir geçidin adıdır.

372- Hac amellerini yapmakta olan biri, Arafat'tan hareket ettikten sonra bayram gecesinin bir miktarını sabaha kadar Meş'ar'de durması vaciptir. Meşhur görüşe göre, güneş doğmadan bir süre önce "Vadiy-i Muhassar"dan geçip Mina'ya girmesi caiz olmakla beraber, güneş doğuncaya kadar orada kalması ihtiyata uygundur.

373- İhtiyari halde zikredilen vaktin tamamında vakfe vacip olmakla birlikte, vakfenin rükün miktarı, bir bölümünde orada bulunmaktır. Buna göre bayram gecesinin bir miktarı orada bulunur ve şafak sökmeden önce oradan hareket ederse zahiren haccı sahihtir.

Şer-i hükmü bilerek bunu yapmış ise bir koyun keffaret vermelidir. Şer-i hükmü bilmiyor idiyse, keffaret vacip değildir.

Şafak vakti ile güneş doğma vakti arasındaki zaman diliminin tamamında değil de, bir bölümünde orada bulunursa haccı sahihtir. Kasıtlı olsa bile keffaret vacip değildir ama günahkâr sayılır.

374- Bayram gecesi sabaha kadar, hatta ihtiyaten güneş doğuncaya kadar Meş'aru'l-Haram'da vakfenin vacip oluşundan şu kimseler müstesnadır:

Korkan kimseler, çocuklar, kadınlar, yaşlılık ve hastalık dolayısıyla güçsüz ve zayıf

olanlar ve bunların bakımını üstlenen kimseler.

Buna göre; bu kimselerin bayram gecesi orada durup, sabah şafak sökmeden oradan Mina'ya doğru hareket etmeleri caizdir.

375- Meş'ar'de vakfe ihlâs ve kurbet niyetiyle olmalıdır. Arafat'taki vakfede de açıklandığı üzere vakfenin ihtiyari olması da şarttır.

376- Meş'ar'de ihtiyari vakfe yapamayan kimse yani; bayram gecesinde ve şafak sökmesi ile güneş doğması arasında Meş'arda vakfeyi unutarak veya mazeretten dolayı gerçekleştiremezse,

zaruri vakfe yapması yeterlidir. Yani bayram günü güneşin doğuşundan öğlen vaktine kadar bir miktar durması yeterlidir. Bunu kasıtlı olarak yapmazsa haccı batıldır.

Arafat'ta Meş'ar'da Veya İkisinden Birinde Vakfeyi Yerine Getirmek

Önceki meselelerde dedik ki; Arafat veya Meş'arda vakfenin her biri ya ihtiyaridir veya zaruri. Buna göre mükellef her iki vakfenin ihtiyari olanına ulaşırsa mesele yoktur. Ama herhangi bir mazeretten dolayı her iki vakfenin ihtiyari olanına ulaşamazsa bunun birkaç şekli vardır.

1) Arafat ve Meş'ar'in ihtiyari ve zaruri duruşundan hiç birini yerine getiremezse, hacı batıl olur. Aynı hac ihramıyla bir müfrede umre yapması vaciptir.

Haccı Haccetu'l-İslam ise, istitaat hali sonraki yıla kadar devam ederse veya hac daha önceki yıllardan boynunda kalmışsa, haccı sonraki yıllar yerine getirmesi vaciptir.

2) Arafat'ın ihtiyari ve Meş'arin zaruri vakfesini yerine getirirse haccı sahihtir.

3) Arafat'ın zaruri ve Meş'ar'in ihtiyari vakfesini yerine getirirse yine haccı sahihtir.

4) Arafat ve Meş'arin zaruri vakfesini yerine getirirse, meşhur görüşe göre haccı sahihtir. Birinci durumda geçtiği gibi haccı yeniden yerine getirmesi ihtiyata daha uygundur.

5) Sadece Meş'ar'in ihtiyari vakfesini yerine getirirse bu durumda da haccı sahihtir.

6) Meş'arin zaruri vakfesini yerine getirirse, meşhur görüşe göre bu durumda haccı batıl olur ve müfrede umreye dönüşür.

7) Sadece Arafat'ın İhtiyari vakfesini yerine getirirse meşhur görüşe göre; bu durumda altıncı durum gibidir.

Arafat’tan Mina’ya doğru giderken Meş’ar’in ihtiyari vaktinde oradan geçer, ama hükmü bilmediği için vakfe niyeti etmezse ve geçerken Yüce Allah’ın zikrini yaparsa, haccının sahih olması uzak ihtimal değildir.

8) Sadece Arafat’ın zaruri vakfesini yerine getirirse, haccı batıl olur ve müfrede umreye dönüşür.

Mina Vacipleri

Meş’aru’l-Haram vakfesinden sonra Mina’ya gitmek vaciptir. Mina’ya gitmekten maksat orada yapılması gereken vacip amelleri yerine getirmektir. Bu ameller ise üç tanedir:

4- Akabe Cemeresini Taşlamak

Hac vaciplerinden dördüncüsü, Kurban günü Akabe Cemresi’ni (yani şeytanı) taşlamaktır. Bunun birkaç şartı vardır:

1- İhlâs ve kurbet kastı olmalıdır.

2- Yedi çakıl taşı atılması. Ondan daha azı yeterli olmadığı gibi, çakıldan başka şey atmak da yeterli değildir.

3- Taşlar birbiri ardına atılmalıdır. Buna göre iki veya daha fazlasının aynı anda atılması yeterli değildir.

4- Taşlar Cemere’ye ulaşmalıdır. Cemere’ye ulaşmayanlar sayılmaz.

5- Çakıllar atılmak suretiyle Cemere’ye ulaşmalıdır. Cemere’ye bırakmak yeterli değildir.

6- Hem taş atmak hem de Cemere’ye değmesi, ihramlının iradesi ve el hareketiyle olmalıdır. Buna göre; ihramlının elinde bulunan çakıl, bir hayvan ve insanın dokunmasıyla fırlayıp Cemere’ye değerse yeterli olmaz. Aynı şekilde, atılan çakıl bir hayvan veya insana değer ve onun hareketiyle Cemere’ye değerse yine yeterli olmaz.

Eğer çakıl yolda Cemere dışında başka bir şeye değer ve ondan sonra Cemere’ye değerse zahiren yeterlidir. Cemere’ye değmesi o şeyin etkisiyle olsa bile sakıncası yoktur. Sert bir yere değip oradan sekerek Cemere’ye değmesi gibi.

7- Elle atılmalıdır. Ağız veya ayakla atılması yeterli değildir. Aynı şekilde, herhangi bir araçla atılması da aynı hükme tabidir.

8- Taş atmak gün doğuşu ile batışı arasındaki bir zaman içinde yapılmalıdır.

Kadınlar ve kurban bayramı gecesi Meş'ar'dan Mina'ya hareket etmeleri caiz olan kimselerin bayram gecesi taş atmaları yeterlidir.

377- Çakılın Cemere'ye değip değmediğinde şek ederse, değmediğine karar vermelidir. Ancak amelin yapılması gereken yer (zaman) geçtikten sonra, mesela; kurban kestikten veya kafayı tıraş ettikten sonra ya da gece şek ederse bu hüküm geçerli değildir.

378- Çakıllarda iki şey şarttır.

1) Mescidu'l-Haram ve Mescidu'l- Hıyf hariç, Haremden olmalıdır. Meş'arden olması daha faziletlidir.

2) İhtiyata binaen daha önce kullanılmış olmamalıdır.

Çakılların tırnak büyüklüğünde, hafif ve renkli olması, ihramlının da taş atarken yaya ve taharetli olması müstehaptır.

379- Cemere'nin yüksekliği artırılmış ise, yeni yapılan bina miktarıyla yetinmek sakıncalıdır. Buna göre önceki miktarın taşlanması ihtiyat gereğidir.

Yapamadığı taktirde hem kendisi yeni yapılan miktarı taşlamalı hem de eski miktarı taşlaması için naip tutmalıdır. Zikredilen hükümde şer-i hükmü bilen, bilmeyen veya unutan arasında fark yoktur.

380- Unutkanlık yüzünden, hükmü bilmeyerek veya başka bir nedenle bayram günü cemereyi taşlamazsa, engel kalktığı zaman yerine getirmelidir. Elbette, gece taşlaması caiz olan kimselerden olmadığı durumda geçerlidir. Bu konu ileriki meselelerde açıklanacaktır.

Zahiren, engel kalktığında Mekke'de, Mina'da bulunsa veya ayın 13. gününden sonra olsa yine yerine getirmelidir. Ancak, bu son durumda ihtiyata uygun olanı, gelecek yıl kendisi haccederse bu ameli tekrar yapmasıdır.

Kendisi haccetmezse naip tutmalıdır. Eğer Mekke'den çıktıktan sonra engel ortadan kalkarsa, geri dönmesi vacip değildir. Hatta evla ve ihtiyata uygun olan; hacca gidecekse gelecek yıl bu ameli yeniden yapmalı, gitmeyecekse naip tutmalıdır.

381- Bayram günü unutkanlık veya hükmü bilmeyerek taş atmaz, tavaftan sonra hatırlar veya hükmü öğrenirse onu yerine getirmelidir. İhtiyaten yapması daha iyi olmasına rağmen yeniden tavaf etmesi vacip değildir.

Ama onu yapmamak, bilgisizlik veya unutkanlıktan başka bir neden olursa zahiren tavaf batıldır. Cemereyi taşladıktan sonra yerine getirmesi vaciptir.

5- Mina’da Deve, Sığır Veya Koyun Kesmek

Temettü haccı vaciplerinin beşincisi kurban kesmektir.

Kurban kesmede, ihlâs ve kurbet kastı şarttır. Bayram gününden önce kurban kesmemelidir. Ancak, herhangi bir korkusu olan kimsenin onu gece kesmesi caizdir.

İhtiyata göre Akabe Cemeresi’ni taşladıktan sonra yerine getirmelidir. Ama hükmü bilmeyerek veya unutarak öne alırsa yeterlidir, ikinci kere yapması gerekmez. Deve, sığır veya koyunun Mina’da kesilmesi vaciptir.

Hacı sayısının fazla olması ve Mina’nın hepsini almaması gibi nedenle mümkün olmazsa Vadi-i Muhasar’de kesilmesinin caiz olması uzak ihtimal değildir. Teşrik günler 11, 12 ve 13. günlerinin sonuna kadar yapamayacağından emin olması dışında onu yapmamak (yani Vadi-i Muhassar’de kesmemek) daha iyidir.

382- Güçlü görüşe göre teşrik günlerinde kurban kesilebileceği gibi, , bayram günü kesilmesi ihtiyata uygundur. İhtiyat gereği gece kurban kesilmemelidir. Buna teşrik günlerin gecesi de dahildir. Ancak herhangi bir korkusu olan kimsenin gece kurban kesmesi caizdir.

383- Tek başına bir kurbanlık kesebiliyorsa, bir kurbanlık sadece bir kişi için yeterlidir. Ama imkânı yoksa bunun hükmü 396. meselede açıklanacaktır.

384- Kurbanlığın deve, sığır ve koyun olması vaciptir. Beş yılını tamamlayıp altıncı yılına giren deve olmalıdır. Sığır ve keçi ihtiyaten iki yılını tamamlayıp üçüncü yılına girerse ve koyun yedi ayını tamamlayıp sekizinci ayına girerse yeterlidir. Koyunun birinci yılını tamamlayıp ikinci yılına girmiş olması ihtiyata uygundur.

İnsan kurbanlığı kestikten sonra geçerli yaşını doldurmadığını öğrenirse yeniden kurban kesmelidir.

Kurbanlığın vücut azaları sağlam olmalıdır. Buna göre; bir gözü olmayan, sakat veya kulağı kesik veya iç boynuzu kırık (iç boynuzdan maksat hayvanın normal boynuzunun içinde olan beyaz boynuzdur) ve benzeri eksikliği olmamalıdır.

Meşhur görüşe göre kısırlaştırılmış kurbanlık yeterli değildir. Ancak başkasını bulmak mümkün değilse yeterlidir. Yine örfi açıdan kurbanlık zayıf olmamalıdır. Evla veya ihtiyata uygun olarak, hasta olmamalı, hayaları sıkılmış olmamalı ve kemik ilikleri su olacak kadar yaşlı olmamalıdır.

Ama kulağının yarık veya delik olmasının sakıncası yoktur. Fakat iyisi kulağının bu şekilde de olmamasıdır. İhtiyata en uygun ve evla olanı yaratılıştan kuyruksuz ve boynuzsuz olmamasıdır.

385- Kurbanlığı sağlamdır düşüncesiyle alır ve parasını ödedikten sora ayıplı olduğu anlaşılırsa zahiren onunla yetinmek caizdir.

386- Eğer kurbanlık günlerinde (onuncu, on birinci, on ikinci ve on üçüncü) sağlam deve, sığır veya koyun bulamazsa ihtiyaten hem ayıplı hayvan kurban kesmeli hem de kurbanlık yerine oruç tutmalıdır.

Aynı şekilde sadece ayıplı hayvan parasına gücü yetiyorsa, zilhicce ayının geri kalanında sağlam hayvan alabilme gücüne eriştiği taktirde, yukarıda söylenen şekilde ikisini de yapmalıdır.

387- Eğer kurbanlığı besilidir düşüncesiyle alır ve sonradan zayıf olduğu anlaşılırsa, zayıf olduğu ister kesmeden önce anlaşılsın ister kestikten sonra kurbanlık olarak yeterlidir. Ama eğer kendi koyununu besilidir düşüncesiyle keser, sonradan zayıf olduğu anlaşılırsa ihtiyaten yeterli değildir.

388- Kurban kestikten sonra kurbanlığın gerekli şartları taşıyıp taşımadığında şek ederse, şekkine önem vermemelidir. Kurban kestikten sonra Mina'da mı, başka yerde mi kurban kestiğinde şek ederse şekkine önem vermemelidir.

Ama eğer kurban kesip kesmediğinde şek ederse, bu şek, şek edilen amelin yeri geçtikten sonra örneğin; saçını kesip tıraş olduktan sonra vuku bulursa, şekkine önem vermemelidir. Ondan önce olursa onu yapmalıdır.

Aldığı kurbanlığın zayıf olup olmadığında şek eder ve onu zayıf değildir ümidiyle ve kurbet kastıyla keser ve kestikten sonra zayıf olduğu anlaşılırsa onunla yetinmelidir.

389- Temettü haccı için sağlam bir kurbanlık alır, sonra kurbanlık hastalanır, bir uzvu kırılır veya başka bir ayıbı olursa onunla yetinmek sakıncalıdır. Hatta onunla yetinilmemelidir. İhtiyaten onu da kesmelidir. Satmış ise değerini sadaka olarak vermelidir.

390- Satın aldıktan sonra kurbanlık kaybolursa, bulamaz ve kendisi tarafından da kurban edildiğini bilmezse, başka bir kurbanlık temin etmesi vaciptir.

İkinci kurbanlığı kesmeden önce birincisini bulursa, birinci kurbanı kesmelidir. İkinci kurbanlığı ise başka mallarında olduğu gibi kesmekle satmak arasında seçim hakkına sahiptir. Ama en iyisi onu kurban etmesidir. İkinci kurbanlığı kestikten sonra birincisini bulursa, ihtiyat gereği kaybolan kurbanlığı da kesmelidir.

391- Bir kimse kurbanlık olduğunu bildiği bir koyunu bulursa, onu sahibinin adına kurban etmesi caizdir. Sahibi kendi adına kurban kesildiğini öğrendiğinde, onunla yetinebilir. İhtiyaten kurbanlığı bulan, onu on ikinci günün ilkindi vaktine kadar duyurmalıdır.

392- Bir kimse kurban günlerinde parası olduğu halde kurbanlık bulamazsa, ihtiyata göre onun yerine hem oruç tutmalı, hem de mümkün olduğu taktirde zilhicce ayının geri kalan kısmında,

güvendiği bir başkasının yanına kurbanlığın parasını bırakarak zilhicce ayının sonuna kadar kurban kestirmeyi sağlamak suretiyle bile olsa kurban kesmelidir.

Bu parayı emanet bırakacağı kişi zilhicce ayı bitinceye kadar kurbanlık bulup kestirmezse gelecek yıl kestirmelidir. Teşrik günlerinin geçmesi ile kurbanlığın sakit olacağı ve sadece oruç tutmakla yetinmesinin caiz oluşu uzak ihtimal değildir.

393- Eğer ne kurbanlığı nede kıymetini temin edebilirse, onun yerine on gün oruç tutmalıdır. Bunun 3 günü zilhicce ayında olmalıdır. Zilhiccenin yedinci, sekizinci ve dokuzuncu günü oruç tutması ve onlardan önce tutmaması ihtiyat gereğidir.

Geri kalan yedi gününü vatanına döndükten sonra tutmalıdır. Bu yedi günü Mekke'de veya vatana dönüş yolunda tutması yeterli değildir. Vatana dönmeyip Mekke'de kalırsa hemşerilerinin vatana dönebilecekleri bir süre veya bir ay bekleyip sonra oruç tutması vaciptir.

İlk üç günü peş peşe tutmalıdır. Ama sonraki yedi günün peş peşe olması daha iyi olmasına rağmen gerekmez. İlk üç günü temettü umresi ihramından sonra tutmalıdır. Önce tutarsa yeterli değildir.

394- Hacda üç gün oruç tutması gereken mükellef, bayram gününden önce üç günün hepsini tutamazsa, ihtiyaten 8. ve 9. gün tutması, geri kalan bir günü de Mina'dan döndükten sonra tutması yeterli değildir.

Teşrik günler geçtikten sora bu üç günü oruç tutması on üçüncü günden başlayarak tutması caiz olmakla birlikte daha faziletlidir. Elbette daha önce Mina'dan dönmüş olmalıdır. Hatta meşhur görüşe göre 13. gün dönmüş olsa da tutabilir.

Teşrik günler geçtikten hemen sonra üç gün orucu tutmaya başlaması ve mazeretsiz olarak geciktirmemesi evla ve ihtiyata daha uygundur. Mina'dan döndükten sonra oruç tutması mümkün değilse,

o üç günü dönüş yolunda veya vatanında tutmalıdır. Bu durumda da üç gün ve yedi günün tamamını birlikte tutmaması evla ve ihtiyata daha uygundur. Eğer üç günü muharrem ayına kadar oruç tutamazsa, artık oruç tutması vacip değildir. Gelecek yıl kurban kesmesi vaciptir.

395- Bir kimse kurbanlık veya kıymetini temin edemez, hacda üç gün oruç tutar sonrada kurbanlık günleri geçmeden kurbanlık temin edebilirse, kurbanlık kesmesi

ihtiyaten vaciptir.

396- Eğer tek başına kurbanlık temin edemez ama bir başkasıyla ortaklaşa temin edebilirse ihtiyaten hem kurbanlığa ortak olmalı hem de söylenilen sırayla oruç tutmalıdır.

397- Eğer bir kimseyi kurban kesmesi için naip tutar ve sonra naibin kendi yerine kurban kesip kesmediğinde şek ederse kurban kesmediğine karar vermelidir. Naip kurban kestiğini söyler ama sözü güven vermezse onunla yetinmek sakıncalıdır.

398- Kurbanlık için zikrettiğimiz şartlar keffaret için geçerli değildir. Ama ondada bu şartlara riayet etmek ihtiyata daha uygundur.

399- Kendisine kurbanlık veya keffaret vacip olan kişinin şahsen kurban kesmesi vacip değildir. Bir başkasını ihtiyari halde naip tutması caizdir. Bu surette, naibin niyet etmesi gerekir.

Niyet etmesi ihtiyata daha uygun olmakla birlikte, kurbanlık veya keffaret vacip olan kimsenin niyet etmesi vacip değildir. Naibin Müslüman olması da gerekir.

Temettü Haccının Kurbanlığı

Temettü haccını yapana zararlı olmazsa, çok az bile olsa kurbanlığından yemesi evla ve ihtiyata daha uygundur. Kurbanın üçte birini kendisi veya ailesine ayırması caizdir. Diğer üçte birini de istediği Müslüman'a hediye etmesi caizdir. Ama üçüncü kısmını vacip ihtiyata göre fakir Müslümanlara sadaka vermelidir.

Sadaka vermek mümkün olmaz veya çok fazla zahmete neden olursa vacip oluşu kalkar. Onu fakirin kendisine bizzat ulaştırmak gerekli değildir. Vekiline verilmesi yeterlidir. Sonra vekil kendisini vekil edenin iznine uygun olarak hediye vermek, satmak veya herhangi bir şekilde değerlendirmek suretiyle kullanabilir.

Kurbanlık etlerini oradakilerin ihtiyacı olmazsa, Mina'dan çıkarmak caizdir.

400- Fakire verilmesi gereken üçte birlik kısmını, hayvandan ayırması gerekmez. Aynı şekilde hediye etmek istediği üçte birlik kısmını da ayırmasına gerek yoktur. Ondan iki alım yapılmış olması gerekir.

O gövdenin üçte birini fakire sadaka vermesi ve fakirin onu kabul etmesi (bütün hayvanı olmakla olsa bile) yeterlidir. Aynı şekildedir hediye edilen üçte biri.

401- Sadaka veya hediye alan onu istediği gibi kullanabilir. Onu Müslüman olamayan birine vermesinin sakıncası yoktur.

402- Bir hayvan kurban eder ve sadaka vermeden önce biri onu çalar veya zorla

alırsa kurban eden sorumlu değildir. Ama kendisi onu telef ederse, onu müstahak olmayan birine vermek şekliyle olsa bile ihtiyata binaen fakirin payından sorumludur.

6- Saçı Kısaltmak Veya Tıraş Etmek

Hac vaciplerinden altıncısı; saçı kısaltmak veya tıraş etmektir. Kurbet ve ihlâs kastı şarttır. Bayram gününden önce yapmak caiz değildir. Herhangi bir korkusu olan hariç ihtiyata binaen Akabe Cemere'sini taşlayıp Mina'da kurban temin ettikten sonra bayram gecesi dahi olsa yapılmalıdır.

Kurban kesiminden sonra yapıp, bayram gününden sonraya bırakmamak evla ve ihtiyata uygundur. Unutarak veya hükmü bilmeyerek başlamadan veya kurbanlık temin etmeden önce yapılırsa yeterlidir. Yeniden yapılmasına gerek yoktur.

403- Kadınların kafalarını tıraş etmeleri caiz değildir. Saçlarını kısaltmaları vaciptir.

404- Erkek tıraş etmekle kısaltmak arasında seçim hakkına sahiptir. Tıraş etmek daha faziletlidir. Saçını bal veya benzeri bir maddeyle bitlenmesini önlemek için yapıştıranlar saçını toplayıp örenler ve ilk hac yılı olanlar ihtiyati vacip olarak kafalarını tıraş etmelidirler.

405- Kafasını tıraş etmek isteyen berberinin, kafasını jiletle yaralayacağını biliyorsa kafasını jiletle tıraş etmesi caiz değildir. Tıraş makinesi ile çok kısa kesmelidir.

Veya tıraş etmekle kısaltmak arasında muhayyer olan önce saçını kısaltır, sonra isterse jiletle tıraş edebilir. Zikredilene uymazsa günahkâr olmakla birlikte yeterlidir.

406- Müşkül Honsa (çift cinsiyetli olup da ayırt edilmesi zor olan) saçını yapıştırmamış veya örmemiş veya ilk hac yılı değilse saçını kısaltmalıdır. Ama yapıştırmış, örmüş veya ilk hacı ise önce kısaltmalı ihtiyaten tıraş da etmelidir.

407- İhramlı saçını tıraş eder veya kısaltırsa kadın, güzel koku ve ihtiyaten av dışındaki, ihram ile kendisine haram olan şeyler helal olur.

İhtiyaten kendisine kadın hususunda haram olan şey tıraş olmak ve kısaltmadan sonra ilişki kurmakla sınırlı değildir. İhram ile haram olan bütün cinsel zevkleri kapsamaktadır.

Tıraş etmek ve kısaltmaktan sonra güçlü görüşe göre evlenme akdi yapabilir ve evlilik meclisinde hazır bulunabilir.

408- Tıraş olmak ve kısaltmanın Mina'da yapılması vaciptir. Buna göre kasıtlı olarak veya hükmü bilmeyerekten tıraş olmaz, kısaltmaz ve oradan çıkarsa geri

dönüp yapması vaciptir. İhtiyaten unutulmuş olanın da hükmü aynıdır.

Geri dönemezse veya çok zor olursa bulunduğu yerden tıraş etmeli veya kısaltmalıdır. Mümkün olursa kestiği saçını Mina'ya göndermelidir. Mina dışında kasıtlı bile olsa tıraş olan kimse onunla yetinmeli ama mümkünse saçını Mina'ya göndermelidir.

409- Unutarak ve şer-i hükmü bilmeyerek saçını kısaltır tıraş olmaz, hac amellerin bitirdikten sonra hatırlar veya hükmü öğrenirse yerine getirmesi vaciptir.

Meşhur görüşe göre tavaf ve sa'yi yeniden yapması iyi olmasına rağmen vacip değildir.

7, 8, 9- Hac Tavafı, Namazı Ve Sa'y

Hac vaciplerinin yedinci, sekizinci ve dokuzuncusu; tavaf, namaz ve sa'ydir.

410- Hac tavafı, tavaf namazı, sa'yin şartları yapılış şekliyle; umre tavafı, tavaf namazı ve sa'yinin aynısıdır.

411- Hac tavafının kurbanlık gününde yapılması müstahaptır. İhtiyat gereği 11. günden sonra zahiren caiz olmasına rağmen ertelenmelidir. Hatta teşrik günlerinden biraz sonraya, hatta zilhicce ayının sonuna kadar geciktirmenin caiz olması hususunda güçlüdür.

412- İhtiyata binaen hac tavafı ve namazı ve sa'yi temettü haccında Arafat ve Meş'ar vakfesinden önce yapılmamalıdır. Şer-i hüküm bilinmediği için yapılırsa, onlarla yetinmek sakıncalıdır. Ama gerekçesiz de değildir. Mezkur hükümden aşağıdaki durumlar müstesna tutulmuştur:

1- Aylık adet olacağından veya ondan sonra doğum yapabileceğinden doğum kanından korkan kadın.

2- Mekke'ye dönmeleri veya Mina'dan döndükten sonra yoğun izdiham veya başka bir nedenden dolayı tavaf edemeyen yaşlı hasta ve benzerleri.

3- Herhangi bir şeyden korkarak Mekke'ye dönemeyen kimse.

Buna göre bu kişilerin Arafat ve Meş'ar vakfesinden önce ve hac ihramı bağladıktan sonra tavaf edip tavaf namazı kılmaları ve sa'y etmeleri caizdir. İhtiyaten ve evla olarak mümkün olduğu taktirde vakfelerden sonra, zilhicce ayının sonuna kadar ikinci kere yapmalıdır.

413- Vakfelerden sonra hac tavafını yapan birisi, onu tıraş olup taksir ettikten sonraya ertelemelidir. Kasıtlı olarak ve hükmü bilerek öne alırsa, tıraş olmadan

veya taksirden sonra ikinci kere yerine getirip bir koyun keffaret vermelidir.

414- Şahsen hac tavafını, namazını ve sa'yini yapacak gücü olmayan kimsenin hükmü, 326. ve 342. meselelerde açıklanan temettü umresi bölümünde geçen aynı konumdaki kimseyle hükmü aynıdır.

Adet olan veya doğum yapıp nifas olan kadın, şahsen tavaf etmesi için temizleninceye kadar sabredemez ise, tavaf ve namazı için naip tutmalıdır. Bunlar naip tarafından yapıldıktan sonra kendisi de şahsen sa'y etmelidir.

415- Temettü haccı için ihrama giren, tavafı, tavaf namazını ve sa'yi yerine getirdikten sonra, güzel koku helal olur. Ama 407. meselede açıklandığı üzere kadınlar, kendisine haramdır. Av da ihtiyat gereği haramdır.

216- Tavaf ve sa'yi vakfelerden önce olması caiz olan kimse, öne aldığı taktirde taşlamak, kurban kesmek, saçı tıraş etmek veya kısaltmak gibi Mina amellerini yapmadan kendine güzel koku helal olmaz.

10, 11- Nisa Tavafı Ve Namazı

Temettü haccının 10 ve 11. vacipleri nisa tavafı ve namazıdır.

Bu ikisi hac vaciplerinden olmasına rağmen hac erkânından değildir. Onları yapmamak kasıtlı olsa bile haccı bozmaz.

417- Nisa tavafı hem erkeklere, hem de kadınlara vaciptir. Buna göre; erkek yapmazsa kendisine kadınlar haram olur. Kadınlar da yapmazsa erkekler kendilerine haram olur. Hacda bir başkası tarafından naip olan kimse, onu kendi tarafından değil, naip olduğu kimse tarafından yapar.

418- Nisa tavafı ve namazı keyfiyet ve şatlarda hac tavafı ve namazı gibidir. Farklılığı sadece niyettedir.

419- Şahsen nisa tavafı ve namazını yapamayan kimsenin hükmü, 326. meselede de zikredilen temettü umresi tavafını şahsen yapamayan kimseye ait hükmün aynısıdır.

420- Nisa tavafını kasıtlı olarak -şer-i hükmü bilsin veya bilmesin- veya unutarak yapamayan kimsenin onu yapması vaciptir. Yapmadan önce kadınlar kendisine helal olmaz.

Kendisi şahsen yerine getiremezse veya çok büyük zahmet ve zorluğa sebep olacaksa naip tutması caizdir. Naip onun tarafından yerine getirdiği zaman kadınlar ona helal olur.

Onu yapmadan önce ölürse, velisi veya bir başkası onun yerine kaza ederse sakıncası yoktur. Aksi taktirde baliğ varislerin kendi rızalıkları ile miras haklarından, onu kaza ettirmeleri ihtiyat gereğidir.

421- Nisa tavafının sa'yden önce yapılması caiz değildir. Kasıtlı olarak veya şer-i hükmü bilerek sa'yden önce yaparsa, sa'yden sonra ikinci kere yapmalıdır. Unutarak veya bilmeden olursa, en iyisi ikinci kere yerine getirmek olmakla birlikte meşhur görüşe göre yeterlidir.

422- 412. meselede zikredilen kimselerin, nisa tavafını vakfelerden önce yapmaları caizdir. Ama bütün Mina amellerini yapmadan önce kadınlar kendilerine helal olmaz.

423- Kadın adet olur ve yol arkadaşları temizlenmesini beklemezlerse, onlardan ayrılması da mümkün olmazsa, Nisa tavafını yapmayıp yol arkadaşlarıyla dönmesi caizdir. Bu durumda ihtiyaten nisa tavafı ve namazı için naip tutmalıdır.

Nisa tavafının dördüncü turu tamamlandıktan sonra adet olursa, turların geri kalan bölümlerini yapmayıp yol arkadaşlarıyla geri dönmesi caizdir. İhtiyaten tavafının geri kalan turları ve namazı için naip tutmalıdır.

424- Nisa tavafı namazını unutmak, umre tavafının namazını unutmak gibidir. Buna ait hüküm 329. meselede geçmiştir.

425- Temettü haccı yapmakta olan bir erkek, nisa tavafı ve namazını yerine getirdikten sonra kadınlar kendisine helal olur. Temettü haccı yapmakta olan bir kadın nisa tavafı ve namazını yerine getirince erkekler kendisine helal olur.

Avlanmak ise ihtiyaten on üçüncü günün öğlen vaktine kadar haramdır. Ondan sonra ihramlıya haram olan ihramın bütün haramları helal olur. Ancak daha önce zikredilen; haremde haram olan şeyler, hem ihramlı hem de ihramlı olmayan için geçerlidir.

12- Mina'da Gece Kalmak

Hac vaciplerinden on ikincisi 11. ve 12. geceler Mina'da kalmaktır.

Bu amelde kurbet ve ihlâs niyeti şarttır. Buna göre, hacceden kimse tavaf, tavaf namazı ve sa'yi yapmak için bayram günü Mekke'ye dönerse, zikredilen geceler kalmak için Mina'ya dönmesi vaciptir.

İhramda iken avlanmadan sakınmayan kimse, 13. gece de orada kalmalıdır. Aynı şekilde ihtiyaten kadınla ilişkide bulunan da 13. gece orada kalmalıdır. Bu ikisinin dışında, 12. gün öğleden sonra Mina'dan ayrılmak caizdir. Ama 13. gece oluncaya kadar orada bulunurlarsa, o geceyi şafak sökünceye kadar orada kalmaları gerekir.

426- Mina’dan çıkmak için hazır olur, yerinden hareket eder ama izdiham veya benzeri bir nedenle ayrılamazsa, kalması mümkünse mutlaka gece orada kalmalıdır. Mümkün olmaz ve kalmak çok zor olursa oradan ayrılması caizdir. İhtiyaten bir koyun keffaret vermelidir.

427- Mina’da gecelemek hususunda, yukarıda ki durum hariç gecenin tamamını orada kalmak şart değildir. Buna göre gecenin başlangıcından gece yarısına kadar orada kalırsa, gece yarısından sonra oradan ayrılması caizdir.

Gecenin başından veya daha önce oradan ayrılırsa, şafak sökmeden geri dönmesi gerekir. Hatta ihtiyaten gece yarısından önce geri dönmelidir.

Evla ve ihtiyata uygun olarak, gecenin ilk yarısını orada kalıp sonra ayrılan kimse şafak sökmeden önce Mekke’ye girmemelidir.

428- Aşağıdaki birkaç gurup geceyi Mina’da geçirmekten müstesnadır.

1) Orada kalmak büyük zahmetlere düşmesine neden olacak kimse veya orada kalırsa mal, can ve namusundan korkan kimse.

2) Gecenin evvelinde veya daha önce oradan ayrılıp gece yarısından önce şafak sökünceye kadar geri dönmeyip bu sürenin tamamını; yemek, içmek gibi zaruri ihtiyaçları gidermenin dışında Mekke’de ibadetle geçiren kimse.

3) Mina’ya dönmek için Mekke’den çıkıp “Akabe-i Medeniyyin’den” geçen kimsenin Mina’ya varmadan önce yolda yatması caizdir.

4) Mekke’de hacılara su ulaştıran görevliler.

429- Mina’da gece kalmayan kimse her gece için bir koyun keffaret vermelidir. Önceki meselelerde zikredilen 2. 3. ve 4. gurup için keffaret vacip değildir. Ama birinci gurup ihtiyaten keffaret vermelidir. Aynı şekilde unutarak veya hükmü bilmeyerek orada kalmayanlar da keffaret vermelidir.

430- Mina’dan ayrılıp, 13. gece olduktan sonra bir iş için oraya dönen kimsenin geceyi orada kalması vacip değildir.

13- Remy’i Cemerat (Şeytan Taşlamak)

Haccın vaciplerinden on üçüncüsü üç cemeratı (şeytanları) taşlamaktır.

Bunlar; Ovla, Vusta ve Akabe’dir. Yani; Küçük Şeytan, Orta Şeytan ve Büyük Şeytandır.

Cemeratı taşlamak 11. ve 12. gün vaciptir. Mina’da kalırsa 13. gün de ihtiyati vacip olarak cemeratı taşlamalıdır.

Herkesin bizzat kendisi şeytanı taşlamalıdır. İhtiyari halde naip tutmak caiz değildir.

431- İlk önce birinci cemereyi taşlamak, ondan sonra orta cemereyi ve ondan sonra da Akabe cemeresini taşlamak vaciptir. Eğer bu sıranın tersine amel ederse; ister bilgisizlik, ister unutkanlıktan olsun sırayla uyulacak şekilde yeniden yapmalıdır.

Eğer dört çakılla bir cemereyi taşlar, bilgisizlik veya unutkanlık nedeniyle onu orada bırakıp diğer cemereyi taşlarsa, önceki taşlamaya üç çakıl daha ekleyerek yedi çakılı tamamlaması yeterli olur. Sonra yaptığı cemereyi taşlama işlemini baştan alması gerekmez.

432- Hac amellerinden dördüncü vacibin hükmünde söylediğimiz, Akabe Cemeresi'ni taşlama vacipleri bu üç cemereyi taşlamayı da kapsamaktadır.

433- Cemeratı taşlamak gündüz yapılmalıdır. Çobanlar veya korkmak veya herhangi bir mazeretten dolayı gündüz Mina'da kalamayanlar bu hükmün dışındadır.

Bu kimselerin, gündüz yapmaları gereken taşlama işlemini, aynı günün gecesi yapmaları caizdir. Bunu da yapamazlar ise, bütün günlerin şeytan taşlama işlemini, bir gecede birlikte yapmaları caizdir.

434- Herhangi bir kimse şer-i hükmü bilmeyerek veya unutarak 11. gün taşlama yapmazsa, onu 12. gün kaza etmelidir. Aynı nedenle 12. gün yapamayan 13. gün kaza etmelidir. Bilerek taşlama yapmayanın hükmü de ihtiyaten aynıdır.

Eda ile kazaya ara vermesi ihtiyat gereğidir. Kazayı edadan önce yapmalı. Kazanın günün ilk vaktinde ve edanın öğle vaktinde yapılması evla ve ihtiyata daha uygundur.

435- Cemeratı taşlamayı bilgisizlik veya unutkanlık yüzünden yapmayan kimse, Mekke'de hatırlar veya hükmü öğrenirse Mina'ya dönüp taşlamayı yapması vaciptir. Eğer taşlama iki veya üç gün geciktirilmiş ise, ihtiyaten önce geciktirileni önce yapmalıdır. Günlük taşlama kazalarını belli aralıklarla yapmalıdır.

Mekke'den ayrıldıktan sonra hatırlar veya vacip olduğunu öğrenirse, onu yapmak için geri dönmesi vacip değildir. Hacca gidecek olursa, gelecek yıl kendisinin şahsen kaza etmesi evla ve ihtiyata daha uygundur. Hacca gitmeyecek olursa, naip aracılığı ile yaptırmalıdır.

436- Hasta olan bir insan gibi şahsen taşlama yapmaktan mazur olan birisi naip tutmalıdır. Mümkün olursa cemeratın yanında hazır bulunması, naibin onu huzurunda taşlama yapması daha iyidir.

Zaman geçmeden önce özrünün kalkacağını ümit eder, ama naip tutar ve kendi tarafından taşlattırırsa, sonra da tesadüfen zamanı geçmeden önce özrü kalkarsa, ihtiyat gereği kendisi de şahsen taşlama yapmalıdır. Baygın gibi naip tutma gücü olmayan kimsenin taşlama işlemi velisi veya bir başkası tarafından yapılır.

437- Teşrik günlerinde kasıtlı olarak taşlama yapmayan kimsenin haccı batıl olmaz. İhtiyaten kendisi gelecek yıl şahsen hacca gidecekse kazasını yapmalıdır. Hacca gitmeyecekse naibi tarafından yaptırmalıdır.

ENGELLENME HÜKÜMLERİ

438- Engellenen; ihram bağladıktan sonra düşman veya benzerleri tarafından hac veya umre amellerini yapmak için mukaddes yerlere gidişi engellenen kimsedir.

439- Engellenen kimse müfrede umresinde kendisi ile birlikte kurbanlık getirmiş ise, engellendiği yerde kurbanını keserek ihramdan çıkması caizdir.

Eğer beraberinde kurbanlık getirmemiş ve ihramdan çıkmak istiyorsa; kurbanlık için deve, sığır veya koyun temin ederek kurban kesmelidir. İhtiyaten kurban kesmeden ihramdan çıkılmaz.

Geçen her iki durumda tıraş olmak ve taksir işlemini kurban kesmeye eklemesi ihtiyaten vaciptir.

Temettü umresinde engellenene gelince; hacdan da engellenmiş ise hükmü yukarıda zikredildiği gibidir. Eğer değilse; vakfelerden önce Allah'ın evine ulaşması engellenen kimse gibi, böyle bir şahsın vazifesinin ifrad haccına dönüşmesi uzak ihtimal değildir.

440- Temettü haccın da engellenenin vakfelere veya sadece Meş'ara ulaşması engellenmiş ise ihtiyaten tavaf ve sa'y yapmalı, saçını tıraş etmeli ve bir koyun kurban ederek ihramdan çıkmalıdır.

Tavaf ve say yapması engellenirse, naip tutma imkânı da yoksa ve ihramdan çıkmak istediğinde ihtiyaten kurban kesmeli ve saçını tıraş etmeli veya kısaltmalıdır.

Naip tutabilirse, naip tutmasının yeterli olması uzak ihtimal değildir. Buna göre tavaf ve sa'y için naip tutmalı, naip onları yaptıktan sonra kendisi şahsen tavaf namazını kılmalıdır.

Mina amellerini yapması için oraya ulaşması engellenirse; imkânı varsa taşlamak ve kurban kesmek için naip tutmalı, sonra saçını tıraş edip kısaltarak,

saçını mümkünse Mina'ya göndermeli ve amellerin geri kalanını yerine

getirmelidir. Eğer naip tutamıyorsa kurban kesmesi vacip değildir. Ama onun yerine oruç tutmalıdır.

Aynı şekilde cemereyi taşlaması da vacip değildir. Ama hac edecekse gelecek yıl şahsen taşlamayı yapması ve eğer hac etmeyecekse naip tutarak yaptırması ihtiyat gereğidir.

Sonra haccın, saçı tıraş etmek veya kısaltmak gibi geri kalan amellerini ve Mekke amellerini yapmalıdır. Ondan sonra ihram ile haram olan bütün şeyler kadınlar da dâhil, kendisine helal olur. Başka da bir şey yapmasına gerek yoktur.

441- Hac veya umresi engellenen kimsenin kurban keserek ihramdan çıkması hac ve ya umresi için yeterli değildir. Buna göre Haccetu'l-İslam yapmak niyetinde iken engellenmiş ise ve kurban keserek ihramdan çıkmışsa, müstati oluşu devem ederse veya boynunda önceden hac var idiyse, Haccetu'l-İslam'ı daha sonra yerine getirmelidir.

442- Mina'ya dönerek gecelemesi ve taşlamaları yapması engellenirse haccın doğruluğuna bir zarar vermez. Onun için engellenme hükümleri uygulanmaz. İhtiyat gereği ve

evla olarak mümkünse aynı yıl taşlamak için naip tutmalıdır. Naip tutma imkânı olmazsa gelecek yıl hacca giderse kendisi şahsen kazasını yapmalıdır. Haccetmeyecekse naip tutarak kazasını yaptırmalıdır.

443- Engellenenin kesmesi gereken kurbanlığın deve, sığır veya koyun olması arasında fark yoktur. Kurbanlık temin etme imkânı olmazsa, onun yerine ihtiyaten on gün oruç tutmalıdır.

444- Hac ihramı bağlayan birisi, Meş'ar'de vakfe yapmadan önce eşiyle ilişkide bulunursa, haramlar kısmında zikredildiği gibi haccını tamamlayarak ikinci kere yapması vaciptir.

Buna göre tamamlaması engellenirse, engellenme hükümleri uygulanır. Ama ihramdan çıkmak için kesmesi gereken kurbana ek olarak cima keffareti de vermelidir.

MAHSUR HÜKÜMLERİ

445- Mahsur: İhram bağlandıktan sonra hac veya umre amellerini yerine getirmek için mukaddes mekânlara gitmesine, hastalık veya benzeri şeylerin mani olduğu kimsedir.

446- Bir kimse temettü umresi veya müfrede umresinde mahsura olur ve ihramdan çıkmak isterse kurbanlık veya değerini yol arkadaşlarıyla Mekke'ye

göndermelidir. Belli bir günde Mekke'de kurban kesmeleri hususunda onlarla anlaşmalıdır. O zaman geldiğinde kafasını tıraş ederek veya saçını kısaltarak ihramdan çıkabilir.

Kurbanlık veya değerini gönderecek kimse bulamadığından gönderemezse, bulunduğu yerde kurban keserek ihramdan çıkması caizdir. Hacda mahsur olursa hüküm daha önce zikredildiği gibidir.

Ama kurbanlık bayram günü Mina'da kesilmelidir. Belirtilen yerlerde mahsur olanın ihramdan çıkması, ihram haramlarının helal olmasını da sağlar. Ancak hac veya umrede tavaf ederek Safa ile Merve arasında sa'y ettikten sonra kadın helal olur.

447- Umre ihramı bağlayan birisi hasta olur ve kurbanlığını Mekke'ye gönderdikten sonra hastalığı azalırsa, öyle ki yolculuğa devam ederek kurbanı kesilmeden önce Mekke'ye ulaşabilirse, yolculuğuna devam ederek Mekke'ye gitmesi vaciptir. Umresi müfrede olursa onu tamamlamalıdır. Başka bir şey kendisine vacip değildir.

Eğer temettü umresi olursa; Arefe günü öğleden önce amelleri sonra erdirebilirse sakıncası yoktur. Yapamazsa zahiren haccı, ifrad haccına dönüşür. Her iki durumda da kurbanlık göndermemiş ise, hastalığı iyileşinceye kadar sabredip Mekke'ye doğru yolculuk etme gücüne kavuşsa da hüküm aynıdır.

448- Hac ihramı bağlayan kimse hasta olursa ve kurbanlık gönderir sonra hastalığı azalırsa, hacca ulaşabileceğini tahmin ederse yola çıkması vaciptir. Bu durumda her iki vakfeye veya sadece Meş'ar vakfesine ulaşırsa, daha önce açıklandığı gibi hacca ulaşmış sayılır.

Amelleri yerine getirerek kurban keser. Ama hiç birine ulaşamazsa, ulaşmadan önce kurbanını kesmemiş iseler haccı müfrede umreye dönüşür. Kurbanı kesilmişse saçını tıraş ederek veya kısaltarak ihramdan çıkar. Kadınlar dışında her şey kendisine helal olur. Hac veya umre tavaf ve sa'yini yaptıktan sonra kadınlar da helal olur.

449- Tavaf ve sa'yden mahsur olursa, hastalık veya benzeri bir şeyin tavaf ve sa'y mahalline ulaşmasına engel olması gibi, tavaf ve sa'yi yaptırmak için naip tutabilir. Kendisi de naibin tavafından sonra şahsen tavaf namazını kılar.

Mina'ya gidip onun amellerini yapmaktan mahsur olursa, taşlama işlemi ve kurban kesmek için naip tutmalıdır. Bu ameller naip tarafından yapıldıktan sonra saçını tıraş edip veya kısaltmalıdır. Mümkünse saçını Mina'ya göndermeli ve haccının tamamlanması için hac amellerinin geri kalanını yerine getirmelidir.

450- Mahsur olan kimse kurbanlık gönderir ama kurbanlık yerine varmadan saçının fazlalığından veya başka bir nedenden dolayı başı ağrı yaparsa saçını kesmesi caizdir. Ondan sonra bulunduğu yerde bir koyunu kurban kesmeli ya üç gün oruç

tutmalı veya her birine 2 mud (her mud 750 gr.dır.) olmak üzere

6 fakire yiyecek vermelidir.

451- Hac veya umrede mahsur olan kimse, kurbanlığını gönderip ihramdan çıktığında hac ve umresi için yeterli olmaz. Buna göre niyeti Haccetu'l-İslam yapmak idiyse, istitaati devam ederse veya önceden boynunda hac var idiyse, sonradan tekrar hac etmelidir.

452- Mahsur olan kimse kurbanlık veya değerini temin edemezse yerine on gün oruç tutmalıdır.

453- İhramlı hac veya umre amellerin yapmak için mukaddes mekânlara doğru hareketine, engel veya mahsurdan başka bir nedenle devam edemezse, müfrede umresi ihramı bağlamış ise bulunduğu yerde kurban kesmesi caizdir.

İhtiyat gereği saçı tıraş etmek veya kısaltmayı ona eklemeli ve ihramdan çıkmalıdır. Aynı şekilde temettü umresi için ihram bağlayarak hacca ulaşamazsa hüküm aynıdır.

Aksi halde zahiren umresi ifrad haccına dönüşür. Hac ihramı bağlar vakfeler ya sadece Meş'ar vakfesine ulaşamazsa, müfrede umre ile ihramdan çıkmalıdır. Tavaf ve sa'yi yapmak için onların mahalline ulaşamazsa veya Mina'ya oradaki amelleri yapmak için ulaşamazsa bu ikisine ait hüküm, 449. meseledeki hükümle aynıdır.

454- Bazı müctehitler şöyle buyurmuşlar: Hac veya umre için ihram bağlayan kimse, beraberinde kurbanlık getirmemişse ve ihram bağlarken Yüce Allah ile mukaddes mekânlara her ne

sebeple olursa olsun yolculuk yapamazsa, onu helal yani ihramsız sayması yönünde şartlaşırsa ve tesadüfen düşman veya hastalık gibi bir engel ortaya çıkar da Allah'ın evine veya vakfelere ulaşmasına engel olursa, bu şartlaşmanın sonucu olarak engel ortaya çıkar çıkmaz ihramdan çıkmış olur ve ihramın bütün haramları kendisi için helal olur.

İhramdan çıkmak için kurban kesmesi, saçını kesmesi veya kısaltması vacip değildir. Aynı şekilde mahsur olduğu durumda kadınların helal olması için tavaf ve sa'y etmesi vacip değildir.

Bu buyruk her ne kadar gerekçesiz değil ise de, ihtiyaten vacip olarak engellenen ve mahsur olanın ihramdan çıkmaları için yapmaları gerekenler, uyulma ve ihramdan çıkmak için şartlaşmanın etkisi gözetlenmemelidir.

Buraya kadar haccın vacip amellerini zikrettik. Şimdi bir miktar da müstehap amellerden söz edeceğiz. Değerli fakihler çok sayıda müstehap amel

zikretmişlerdir. Hepsini burada nakletmemiz mümkün değildir.

Bilinmelidir ki; naklettiğimiz müstehap amellerin bazılar (müstehap amellerin delillerinde gösterilen kolaylık) kuralına göre nakledilmiştir. Buna göre nakledilen müstehaplar, metlubiyet recası kastıyla yapılmalıdır.

Yani eğer bunlar gerçekte mukaddes şeriat sahibinden ise emrini uygulamak için yapılmalıdır. Aksi taktirde onları, emir olarak sadır olduğuna inanarak değil. Nakledeceğimiz mekruhlar da, aynen yapılmalıdır.

İhram'ın Müstehapları

İhramın müstehapları birkaç şeydir:

1. Önceden bedeni temizlemek, tırnakları almak, bıyıkları kısaltmak, koltuk altını ve bacak arası kılları temizlemek.

2. Hacca niyetlenen kimsenin, Zilkade ayının başından ve müfrede umre yapmak isteyen kimsenin bir ay önceden saç, sakal bırakması. Bazı fakihler vacip olduğunu söylemişlerdir. Bu söz zayıf olmasına rağmen daha iyidir.

3. İhramdan önce mikatta gusletmeli, hayız ve lohusa halinde olan kadının da böyle bir gusül yapması doğrudur. Özellikle mikatta su bulunmama ihtimali varsa, bu guslü öne almak caizdir.

Öne alıp da sonradan mikatta su bulunursa guslü yenilemesi müstehaptır. Bu gusülden sonra mükellef küçük hadeste bulunur, ihramlıya haram olan bir şey yer veya elbise giyerse guslü yenilemesi müstehaptır.

Mükellef, gündüz guslederse, o gusül gelecek gecenin sonuna kadar yeter. Aynı şekilde gece guslederse, gelecek günün sonuna kadar yeterlidir.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

4.Şeyh Saduk (r.a) guslederken şu duayı okumanın sevap olduğunu buyurmuştur:

«بسم الله و بالله اَللّهُمَّ إجْعَلُهُ لي نُوراً و طَهُوراً و حِرْزاً و أمْناً مِنْ كلِّ خَوْفٍ و شِفاءً مِنْ كلِّ داءٍ و سُقمٍ اَللّهُمَّ طَهِّرْني وَ طَهِّر قَلْبي و اشْرَحْ لي صَدْري و أَجْرِ علي لِسانِي مَحَبَّتَكَ و مِدْحَتَكَ و الثَّنَاءَ عَلَيكَ فإنّهُ لا قُوَّةَ لي إلا بِكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قِوَامَ دِيني التَّسْلِيمُ لَكَ و الإتّبَاعُ لِسُنَّةِ نَبيِّكَ صَلَواتُكَ عليهِ و آلِهِ»

5. İki ihram elbisesini giyinirken şu duayı okuması müstehaptır:

«الْحَمْدُ لِلّهِ الّذي رَزَقَني مَا أُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي و أُؤَدِيّ فيهِ فَرْضِي و أَعْبُدُ فيهِ رَبّي و انْتَهِي فيهِ إلي ما أَمَرَني ، الْحَمْدُ

لِلّهِ الّذي قَصَدْتُهُ فَبَلّغْني و أَرَدْتُهُ فأعَانَني و قَبِلَني و لَمْ يَقْطَعْ بي و وَجْهَهُ أَرَدْتُ فَسَلَّمني فَهُوَ حِصْني و

«كَهْفي و حِرْزي و ظَهْري و مَلاذي و رَجائِي و مَنْجاي و ذُخْري و عُدَّتي في شِدَّتي و رَخائي

6. İki ihram elbisesinin pamuktan olması müstehaptır.

7. İhramı aşağıdaki şekilde bağlaması; mümkünse öğlen namazından sonra, mümkün değilse başka bir farz namazdan sonra,

o da mümkün değilse iki veya altı rekât sünnet namazı kıldıktan sonra ihram bağlamalıdır.

Bu namazın birinci rekâtında Fatiha süresini, sonra İhlâs süresini ve ikinci rekâtta Cehd süresini okuması müstehaptır. Altı rekât sünnet namazı kılması daha faziletlidir.

Namazdan sonra Allah'a hamt ettikten sonra peygambere ve Ehl-i Beytine salat ve selam göndermeli ve sonra şu duayı okuması müstehaptır:

«اَللّهُمَّ إنّي أَسْأَلُكَ أنْ تَجْعَلَني مِمَّنِ اسْتَجابَ لَكَ و آمَنَ بِوَعْدِكَ و أَتَّبَعَ أمْرَكَ، فإنّي عَبْدُكَ و في قَبْضَتِكَ لا أُوقِي إلاّ مَا وَقَيْتَ و لا آخِذُ إلاّ ما أَعْطَيْتَ و قَدْ ذَكَرْتَ الحجَّ

فَأَسْأَلُكَ أنْ تَعْزِمَ لي عَلَيْهِ علي كِتَابِكَ و سُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلواتُكَ عليهِ و آلِهِ و تُقَوّيني علي ما ضَعُفْتُ عَنْهُ و تُسَلِّمَ مِنّي مَناسِكي في يُسْرٍ مِنْكَ و عافِيةٍ و اجْعَلني مِنْ وَفْدِكَ الذي رَضَيْتَ و ارْتَضَيْتَ وَ سَمّيْتَ و كَتَبْتَ، اَللّهُمَّ إنّي خَرَجْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعيدَةٍ و أَنْفَقتُ مالي إبْتِغاءَ مَرْضَاتِكَ،

اَللّهُمَّ فَنمِّمْ لي حِجَّتي و عُمرَتي، اَللّهُمَّ إنّي أُريدُ التّمتُّعَ بالعُمْرَةِ إلي الحجّ علي كِتابِكَ و سُنّةِ نَبِيِّكَ صَلَواتُكَ عليهِ و آلِهِ، فإنْ عَرَضَ لي عارِضٌ يَحبِسُني فَخلِّني(2) حيثُ حَبَسْتَني

لِقَدَرِكَ(3) الّذي قَدَّرتَ عَليَّ، اَللّهُمَّ إنْ لَمْ تَكُنْ حِجّةً فَعُمْرَةٌ، أَحْرَمَ لَكَ شَعْري و بَشَري و لَحْمِي و دَمِي و عِظامِي و مُخّي و عَصَبي من النّساءِ و الثّيابِ و الطّيبِ أبْتَغي بِذالِكَ وجْهَكَ و الدّارَ الآخِرَة»

8.İhram niyetini telbiyeyi söylerken yapması müstehaptır.

9. Erkeklerin telbiyeyi yüksek sesle söylemesi müstehaptır.

10. Daha önce de belirttiğimiz gibi farz telbiyenin ardından şu duayı okuması müstehaptır:

«لَبَّيْكَ ذا الْمَعَارِجِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ داعِياً إلي دَارِ السّلامِ، لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ غفّارَ الذُّنُوبِ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ أهلَ التَّلْبِيَةِ

لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ ذا الجَلالِ و الإكْرامِ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ تُبْدِئُ و الْمَعادُ اِلَيْكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ تَسْتَغْنِي و يُفْتَقَرُ إلَيْكَ، لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ مَرْهُوباً وَ مرْغُوباً اليك لَبَّيْكَ

لَبَّيْكَ اِلهَ الحَقِّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ ذا النِّعْماءِ و الفَضْلِ الحَسَنِ الجَميل لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ كَشّافَ الكُرَبِ العِظام لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ عَبْدُكَ و ابْنُ عَبْدَيْك لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ يا كَرِيمُ لَبَّيْكَ »

Daha sonra şöyle devam eder:

«لَبَّيْكَ أَتَقرَّبُ إلَيْكَ بِمُحَمّدٍ و آل مُحَمّدٍلَبَّيْكَ لَبَّيْكَ بِحِجّةٍ و عُمْرَةٍ مَعاًلَبَّيْكَ , لَبَّيْكَ هَذِه مُتْعَةُ عُمْرَةٍ إلي الحجّ لَبَّيْكَ , لَبَّيْكَ أَهْلَ التَلْبيَةِ، لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ تَلْبِيَةً تَمامُها و بَلاغُها عَلَيْكَ».

11. İhram bağlarken, uykudan uyanırken, her vacip ve müstehap namazdan sonra, araca binerken, rampa çıkarken, inerken, bindiği veya indiği zaman ve seher vakitleri telbiye söylemesi müstehaptır.

Hayız ve lahosa kadın da bu telbiyeyi okumalıdır.

Temettü haccı yapan biri Mekke evlerini görünceye kadar devamlı telbiye okumalıdır. Mekke evlerini gördükten sonra telbiye okumaya son verilir. 186.

meselede söylendiği gibi temettü haccında ise, Arefe günü öğlene kadar telbiye devam eder

İhram'ın Mekruhları

Birkaç şey ihramda mekruhtur.

1. Siyah renkli ihram bağlamak. Onu bağlamamak daha iyidir. En iyisi beyaz ihram bağlamaktır.

2. İhramlının sarı renkli yatak veya yastıkta uyuması.

3. Kirli elbise ile ihram bağlamak. Elbise ihramlı iken kirlenirse ihramlının ihram sonuna kadar onu yıkamaması daha uygundur. Ama değiştirmesinin sakıncası yoktur.

4. Çizgili elbiseyle ihram bağlamak

5. Etkisi ihram bağlanıncaya kadar kalacaksa, ihramdan önce kına kullanmak.

6. Hamama gitmek. Hatta en iyisi ihramlı vücudunu kese veya benzeri şeylerle sürtmemelidir.

7. İhramlının kendisini sesleyene "Lebbeyk" diye cevap vermesi. Hatta yapmamak daha iyidir.

Harem'e Girmenin Müstehapları

Hareme girerken birkaç şey müstehaptır.

1- Hacı hareme vardığı an bindiği şeyden inerek hareme girmek için gusletmelidir.

2- Yüce Allah'a karşı tevazu göstermek için ayakkabılarını eline alarak çıplak ayakla hareme girmeli.

3- Hareme girerken şu duayı okumalı:

«اَللّهُمَّ إنّكَ قُلْتَ في كِتابِكَ الْمُنْزَلْ و قَوْلُكَ الحَقُّ (و أَذِّنْ في النّاسِ بالحجِّ يَأتوكَ رِجالاً و عَلي كُلِّ ضامِرٍ يَأتينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَميقٍ) اَللّهُمَّ و إنّي أرْجُو أنْ أكُونَ مِمّنْ أجَابَ دَعْوَتَكَ قَدْ جِئْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعيدَةٍ و فَجٍّ عَميقٍ سامِعاً لِنِدائِكَ و مُسْتَجيباً لَكَ مُطيعاً لأمْرِكَ، و كُلُّ ذَلِكَ بِفَضْلِكَ عَلَيَّ و إحْسانِكَ إلَيَّ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلي مَا وفّقْتَني لَهُ ابْتَغي بِذلِكَ الزُلْفَةَ عِنْدَكَ و الْقُرْبَةَ إلَيْكَ و الْمَنْزِلَةَ لَدَيْكَ و الْمَغْفِرَةَ لِذُنوبي و التَوْبَةَ عَلَيَّ مِنْها بِمَنِّكَ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلي مُحَمّدٍ و آل مُحَمّدٍ و حَرّمْ بَدَني علي النّارِ و آمِنّي مِنْ عَذَابِكَ و عِقَابِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أرْحَمَ الرّاحِمين»

4- Hareme girdiği zaman izhir otundan (kokulu bir ot) bir miktar alıp çiğnemesi.

Mekke’ye Ve Mescidu’l-Haram’a Girmenin Müstehapları

Mükellefin: Mekke’ye girmesi için gusletmesi, tevazu ile girmesi, Medine yoluyla gelenlerin Mekke’nin üstünden şehre girmeleri, çıkarken de şehrin aşağısından çıkmaları müstehaptır.

Mükellefin Mescidu’l-Harama gireken gusletmesi çıplak ayak ve vakarla girmesi, girerken Ben-i Şeybe kapısından girmesi -Beni Şeybe kapısının şu anki Babu’s-Selam kapısının karşısında olduğu söylenmektedir- buna göre Babu’s-Selam kapısından girmesi müstehaptır.

Mescidu’l-Haram’ın kapısında durarak şu duayı okumalıdır:

«السّلامُ عَلَيْكَ أيّها النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُاللهِ وَ بَرَكاتُهُ، بِسْمِ اللهِ و باللهِ و مِن اللهِ و ماشاءالله و السّلامُ علي أنْبِيَاءِ اللهِ وَ رُسُلِه، السّلامُ علي رَسُولِ اللهِ، السّلامُ علي إبْراهيمَ خَليلِ اللهِ و الحَمْدُ لِلّهِ رَبِ الْعالَمين»

Mescidu’l-Haram’a girdikten sonra, yüzünü Kâbe’ye çevirip ellerini açarak şu duayı okumalı:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي مَقَامِي هَذَا فِي أَوَّلِ مَنَاسِكِي أَنْ تَقْبَلَ تَوْبَتِي وَ أَنْ تَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِي وَ تَضَعَ عَنِّي وِزْرِي الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَلَّغَنِي بَيْتَهُ الْحَرَامَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّ هَذَا بَيْتُكَ الْحَرَامُ الَّذِي جَعَلْتَهُ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ أَمْناً مُبَارَكاً وَ هُدًى لِلْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَ الْبَلَدُ بَلَدُكَ وَ الْبَيْتُ بَيْتُكَ جِئْتُ أَطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ أَؤُمُّ طَاعَتَكَ مُطِيعاً لِأَمْرِكَ رَاضِياً بِقَدَرِكَ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْخَائِفِ لِعُقُوبَتِكَ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَ مَرْضَاتِكَ

Başka bir rivayette de caminin kapısının yanında şu duayı okumanın müstehap olduğu buyrulmuştur:

بِسم اللهِ و باللهِ و مِنَ الله و إلي اللهِ و مَاشاءَ اللهُ و علي مِلَّةِ رِسُولِ اللهِ صلَّي الله عليه و آله، و خَيْرُ الأَسْمَاءِ لِلّهِ و الحَمْدُلِلّه، و السّلامُ علي رَسولِ الله، السّلامُ علي مُحَمَّدِ بِنْ عَبْدِالله، السّلامُ عَلَيْكَ أيُّهَا

النبيُّ و رَحْمَةُ اللهِ و بَرَكَاتُهُ السلامُ علي أنْبِيَاءِ الله و رُسُلِهِ السّلامُ عَلي اِبْرَاهيمَ خَليلِ الرَّحْمَنِ، السّلامُ علي الْمُرْسِلينَ، و الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ العَالَمينَ، السّلامُ عَلَيْنا و علي عِبَادِ اللهِ الصَّالِحين ، اَللّهُمَّ صَلِّ علي محمدٍ وآل محمّدٍ و

أَرْحِمْ محمّداً و آل محمّد كما صلَّيتَ و بارَكْتَ و تَرَحَّمْتَ علي ابراهيمَ و آلِ اِبْرَاهيمَ إنّكَ حَميدٌ مَجيدٌ، اَللّهُمَّ صَلِّ علي محمدٍ و آلِ محمّدٍ عَبْدِكَ و رَسُولِكَ، اَللّهُمَّ صَلِّ علي إبراهيمَ خَليلِكَ وعلي أَنْبيَائِكَ ورُسُلِكَ وسَلِّمْ عَلَيْهِمْ، و سَلامٌ علي

الْمُرْسَلينَ و الْحَمْدُلِلّهِ ربِّ الْعَالَمين، اَللّهُمَّ افْتَحْ لي أَبْوابَ رَحْمَتِكَ و اسْتَعْمِلْني في طاعَتِكَ و مَرْضاتِكَ و احْفِظْني بِحِفْظِ الإيمان أَبَداً مَا أَبْقَيْتَني جَلَّ ثَناءُ وِجْهِكَ، الْحَمْدُلِلّهِ الّذي جَعَلَني مِنْ وَفْدِهِ وَزُوّارِهِ وجَعَلَني مِمَّنْ يَعْمُرُ مَساجِدَهُ وجَعَلني مِمَّنْ يُناجِيهِ اَللّهُمَّ إنّي

عَبْدُكَ وزائِرُكَ في بَيْتِكَ و علي كُلِّ مَأتِيٍّ حَقٌ لِمَنْ أَتاهُ وزارَهُ و أنتَ خَيْرُ مَأتِيٍّ و أكْرَمُ مَزُورٍ فَأَسْأَلُكَ يَا الله يَا رَحْمنُ بأنّكَ أَنْتَ الله لاإله إلاّ أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَريكَ لَكَ بأنّكَ و احِدٌ أَحَدٌ لَمْ تَلِدْ و لَمْ

تُولَدْ و لَمْ يَكن لَهُ كُفْواً أَحَدٌ و أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدَكَ و رَسُولُكَ صَلّي اللهُ عَلَيْهِ و عَلي أَهْلِ بَيْتِهِ يا جَوادُ يا كَريمُ يا ماجِدُ يا جَبّارُ يا كَريمُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ تُحْفَتَكَ إيّايَ بِزِيارَتي إيّاكَ أَوّلَ شَيءٍ تُعطيني فَكَاكَ رَقَبَتي مِنَ النّارِ»

Sonra üç defa:

«اَللّهُمَّ فُكَّ رَقَبتي من النارِ»

Ve sonra devam eder:

«و أوسِعْ عَليَّ مِنْ رِزْقِكَ الحَلالِ الطَّيّبِ و ادْرَأ عَنّي شرَّ شَياطينِ الجِنِّ و الانْسِ و شَرَّ فَسَقَةِ العَرَبِ و العَجَمِ.»

Haceru’l-Esved hizasına geldiğinde şunu okuması da müstehaptır:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ كَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ وَ بِاللَّاتِ وَ الْعُزَّى وَ بِعِبَادَةِ الشَّيْطَانِ وَ بِعِبَادَةِ كُلِّ نِدٍّ يُدْعَى مِنْ دُونِ اللَّهِ

Sonra Haceru’l-Esved’e yaklaşarak el sürmeli ve şu duayı okumalıdır.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِهِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِمَّا أَخْشَى وَ أَحْذَرُ وَ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Hz. Peygamber (s.a.a) ve evlatlarına (a.s) ve diğer paygamberlere (a.s) selat ve selam göndererek Mescid’e girerken şöyle demelidir:

اِنّي أُؤمِنُ بِوَعْدِكَ و أُوفِي بِعَهْدِكَ

Muteber rivayetlerde Hz. İmam Cafer Sadık’ın (a.s) şöyle buyurduğu kaydedilmiştir: Haceru’l-Esved’e yaklaştığında ellerini kaldırarak Allah’a hamd

ve sena etmeli Resulullah (s.a.a) efendimize salavat gönderip Allah’tan haccının kabul edilmesini talep etmeli, sonra Hacer’i öpmelidir. Öpmek mümkün olmazsa eliyle dokunmalıdır. Oda mümkün olmazsa eliyle işaret etmeli ve şu duayı

okumalıdır:

اللَّهُمَّ أَمَانَتِي أَدَّيْتُهَا وَ مِيثَاقِي تَعَاهَدْتُهُ لِتَشْهَدَ لِي بِالْمُوَافَاةِ اللَّهُمَّ تَصْدِيقاً بِكِتَابِكَ وَ عَلَى سُنَّةِ نَبِيِّكَ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ كَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ بِاللَّاتِ وَ الْعُزَّى وَ عِبَادَةِ الشَّيْطَانِ وَ عِبَادَةِ كُلِّ نِدٍّ يُدْعَى مِنْ دُونِ اللَّهُ.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Bunun hepsini okuması mümkün olmazsa şunu okur:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ بَسَطْتُ يَدِي وَ فِيمَا عِنْدَكَ عَظُمَتْ رَغْبَتِي فَاقْبَلْ سَيْحَتِي وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَ الْفَقْرِ وَ مَوَاقِفِ الْخِزْيِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

Tavaf Müstehapları

Muaviye b. Ammar İmam Sadık'ın (a.s) şöyle buyurduğunu rivayet eder: Tavaf ederken şu duayı oku:

«اَللّٰهُمَ إنّي أسْألُكَ بِاسْمِكَ اَلذي يُمْشى بِهِ علي ظُلَلِ الْمآءِ كَمَا يُمْشى بِه على جُدَدِ الأرضِ

وَاَسْألُكَ باسْمِكَ الذي يَهْتَزُّ لَهُ عَرْشُكَ وَاَسألُكَ باسْمِكَ الذي دَعاكَ بهِ موسي منْ جانِبِ الطورِ, فاسْتَجَبْتَ لَه

وألقَيْتَ عَلَيْهِ مَحَبَّةً مِنْكَ, وَاَسألُكَ باسْمِكَ الّذي غَفَرتَ بِهِ لِمُحَمَّدٍ صَلي الله عَلَيْهِ وَاِلِهِ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَاَتْمَمْتَ عَلَيْهِ نِعْمَتَكَ أنْ تَفْعَلْ بي كذا وكذا»

Sonra hacet ve isteklerini Allahtan niyaz eder. Kabe kapısına varınca peygamber (s.a.a) ve evladına salavat gönderir. Rükn-ü Yeman'i ile Haceru'l-Esved arasında şu duayı okur:

«رَبَّناآتِنَا في الدُنْيَا حَسَنَةً وَفي الاخِرَة حَسَنَة وَقِنَا عَذَابَ النَّارْ»

Tavafta da şunu okur:

«اَللَّهُمَّ إني اِلَيْكَ فَقيْرٌ وَإنّي خائِفٌ مُسْتَجيْرٌ فلا تُغَيِّر جِسْمي وَلا تُبَدِّلْ اِسْمِي»

Hz. İmam Sadık'tan (a.s) nakledildiğine göre; İmam Zeynelabidin (a.s) Hicr-i İsmail'e ulaştığında, Navdan'a varmadan kafasını yukarı kaldırarak Navdan'a bakar ve şu duayı okurdu:

«اللَّهُمَّ اَدْخِلْني الجَنَّةَ و اَجِرْني مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ و عافِنِي مِنَ السُّقْمِ و اَوْسِعْ عَلَيَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلالِ

«وإدْرَأْعَنِّي شَرَّ فَسَقَهِ الْجِنِّ والْإنْسِ و شَرَّ فَسَقَهِ العَرَبِ وَالعَجَم

İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor: Hicr-i İsmail'i geçip Kabe'nin arkasına vardığında şunu okumalı:

«يَا ذَالْمَنِّ والطَّوْلِ يَا ذَا الجُودِ والكَرَم اِنَّ عَمَلي ضَعيفٌ

فضَاعِفْهُ لي و تَقَبَّلْهُ مِنّي اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ»

İmam Rıza (a.s) buyuruyor ki: Rükn-ü Yemani'ye vardığında ellerini kaldırarak şu duayı okudu:

«يَا اَلله يَا وَلِيَّ الْعَافِيَةِ و خَالِقَ الْعَافِيَةِ ورازِقَ الْعَافِيَةِ و الْمُنْعِمُ

بِالْعَافِيَةِ والْمُتَفضِّلُ بالْعَافِيَةِ عَلَيَّ وعَلي جَمِيْعِ خَلْقِكَ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا والْآخِرةِ وَرَحيمَهُمَا صَلِّ عَلي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدْ وَ اَرْزُقْنَا

الْعَافِيَةَ وتَمامَ العافِيَةَ وشُكْرَ الْعَافِيَةَ في الدُّنْيَا وَ الْآخِرةِ يَا اَرحَمَ الرَّاحِمِيْنَ»

İmam Sadık (a.s) buyuruyor ki: Tavafını tamamlayıp Kabe'nin arkasına vardığında, her iki elini Kabe'nin duvarlarına dayayıp karnını ve yüzünü Kabe'nin duvarına yapıştırarak şu duayı okumalı:

«اللَّهُمَّ اَلْبَيْتُ بَيْتُكَ وَالْعَبْدُ عَبْدُكَ وَ هَذَا الْمَقامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ النَّارِ

Sonra günahlarına itiraf ederek Allah'tan bağışlamasını dilemeli ki; inşallah kabul olacaktır. Sonra şu duayla devam etmeli:

اَللَّهُمَّ مِنْ قِبَلِكَ الرَّوحُ والْفَرَجُ وَ الْعَافِيَةُ

اَللَّهُمَّ اِنّ عَمَلي ضَعيفٌ فَضاعِفْهُ لي وَ اِغْفِرْ لي مَا اطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنّي وَ خَفِىَ عَلى خَلْقِكَ

Bundan sonra istediği başka duası varsa okumalı, sonra Rükn-ü Yemani'ye el sürdükten sonra Haceru'l-Esved'in yanına gelip tavafı şu duayla tamamlamalıdır:

« اَللَّهُمَّ قَنِّعْني بِمَا رَزَقْتَني وَ بَارِكْ لي فيما آتَيْتَني

Tavaf edenin, her turda bütün rükünlere el sürmesi ve Haceru'l-Esved'e el sürerken şu duayı okuması müstehaptır:

اللَّهُمَّ أَمَانَتِي أَدَّيْتُهَا وَ مِيثَاقِي

تَعَاهَدْتُهُ لِتَشْهَدَ لِي بِالْمُوَافَاةِ

Tavaf Namazının Müstehapları

Tavaf namazında, birinci rekâtta Fatiha süresinden sonra İhlas süresini okuması ve ikinci rekâtta Fatiha süresinden sonra Cehd süresini okuması, namazdan sonra da

Allah’a hamt ve şükür etmesi, sonra Hz. Peygamber ve evlatlarına salavat göndermesi,

Yüce Allah’tan kabul buyurmasını talep etmesi müstehaptır. Bazı rivayetlerde Hz. İmam Cafer Sadık’ın (a.s) tavaf namazından sonra secdede şu duayı okuduğu kaydedilmiştir:

سَجَدَ لَكَ وَجْهي تَعَبُداً وَ رِقاً لا الهَ الاّ أنْتَ حَقّاً حَقّاً الأوَّلُ قَبْلَ

كلِّ شيئٍ وَ هَا اَنَا ذَا بَيْنَ يَدَيْكَ نَاصِيَتي بِيَدِكَ فَاغْفرْلي إنَّهُ لا يَغْفِرُ الذَّنبَ

الْعَظيمَ غَيْرُكَ فَاغْفِرْلي فَإنّي مُقِرٌ بِذُنُوبي عَلي نَفْسي وَ لا يَدْفَعُ الذَّنبَ الْعَظيمَ غَيْرُكَ

Tavaf namazını kıldıktan sonra ve sa’yden önce zemzem kuyusuna gidip bir veya iki kova su çekmesi ve o suyu başına, sırtına ve karnına dökerek şu duayı okuması müstehaptır:

«اللُّهُمَّ اجْعَلْهُ عِلْماً نَافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَشِفاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ»

Sa’yin Müstehapları

Haceru’l-Esved’in kapısından Safa’ya doğru vakarlı ve sakin bir şekilde çıkması müstehaptır. Safa’nın yukarısı

na çıkınca Kabe’ye yüzünü dönmeli Haceru’l-Esved’in bulunduğu rüknü dikkate alarak Allaha şükredip Allah’ın nimetlerini hatırlayarak yedi kere “Allah’u Ekber”, yedi kere “Elhamdulillah” ve yedi kere “La İlahe İllallah” demeli sonra üç kere şu duayı okumalıdır:

«لا إلَهَ إلا الله وَحْدَهُ لا شَريْكَ لَهُ, لَهُ الْمُلْكُ ولَهُ الْحَمْدُ يُحْيي وَيُميْتُ, ويُميْتُ

وَيُحيي وَهو حَيٌّ لا يَمُوتُ وَ هو عَلى كُلِّ شَيءٍ قَديرٌ».

Sonra Peygamberimize ve Ehl-i Beyt’ine selam ve salat göndererek üç kere şu duayı okur:

«الله اكْبَرُ اَلْحَمْدُ لِلَّه عَلَى مَا هَدَانَا, وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا اَوْلَانَا

«وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَيّ الْقَّيوم وَ الْحَمْدُ لله الحَيِ الدائِم

Üç kere:

«اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلَّا الله وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً

«عَبْدُهُ وَرَسولُهُ لا نَعْبُدُ إلا ايّاهُ مُخْلِصينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

Üç kere:

«اللّهُمَّ إنّي اَسْألُكَ العَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْيَقينَ في الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ»

Üç kere:

«اللّهُمَ آتِنَا في الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ في الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النّارِ»

Daha sonra yüz kere “Allah-u Ekber”, yüz kere “La İlahe İllallah”, yüz kere “Elhamdülillah” ve yüz kere “Sübhanellah” diyerek şöyle devam eder:

«لاإلهَ إلاالله وَحْدَهُ وَحْدَه اَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَغَلَبَ

الْأحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَحْدَه وَحْدَهُ, اللّهُمَّ بَارِكْ لي في الْمَوْتِ وَفِيمَا بَعْدَ

الْمَوْتِ, اللّهُمَّ إنّي اَعُوذُ بِكَ مِنْ ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ, اللّهُمَّ اَظِلَّني في ظِلِّ عَرْشِكْ يَوْمَ لا ظِلَّ إلَّا ظِلُّكْ»

Dinini, dünyasını, kendisinin ve ailesinin Allah’a emanet etmeli ve şu duayı okumalıdır:

«اَسْتَوْدِعُ اللهَ الرَّحْمَنَ الرَّحيمَ الّذي لا تَضيعُ

وَدَائِعُهُ دِيني وَ نَفْسي وَ اَهْلِي وَ مَالي وَ وَلَدي, اللّهُمَّ

اسْتَعْمِلْني عَلي كِتابِكَ وَ سُنَّةِ نَبِيِّك وَ تَوَفّني عَلي مِلَّتِهِ و اَعِذْني مِنَ الفِتْنَةِ»

Daha sonra üç kere “Allah’u Ekber” deyip onu tekrar etmeli, bir kez daha tekbir getirmeli, sonra yine tekrar etmeli. Hepsini söyleyemezse bile söyleyebildiği kadarını söylemelidir.

Hz. Emiru’l-Müminin Ali’nin (a.s) Safa’dan yukarı çıkınca Kabe’ye dönüp ellerini havaya kaldırarak şu duayı okuduğu rivayet edilmiştir:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لي كُلَّ ذَنْبٍ اَذْنَبْتُهُ قَطُّ فَإنْ عُدْتُ فَعُدْ عَليَّ بِالْمَغْفِرَةِ فَإنَّكَ اَنْتَ

الْغَفوُرُ الرَّحيمُ, اللَّهُمّ اِفْعَلْ بِي مَا اَنْتَ اَهْلُهُ فَإنّكَ إنْ تَفْعَلْ بي ما اَنْتَ اَهْلُه

تَرْحَمْني, وَ إنْ تُعَذِّبْني فَأنْتَ غَنيٌ عَنْ عَذَابي وَ أنَا مُحْتَاجٌ إلي رَحْمَتِكَ فيَامَنْ أنَا مُحْتَاجٌ إلي

رَحْمَتِهِ إرْحَمْني وَ لا تَفْعَلْ بي مَا أنَا اَهْلُهُ فإنّكَ إنْ تَفْعَلْ بِي مَا أنَا اَهْلُهُ تُعَذِّبْني وَلَمْ تَظْلِمْني

اَصْبَحْتُ أتَّقِى عَدْلَكَ وَلا اَخافُ جَوْرَكَ فَيَامَنْ هُوَ عَدْلٌ لا يَجُورُ إرْحَمْني»

İmam Sadık’ın (a.s)’da “Servetinin artmasını istiyorsan Safa’da fazla dur” diye buyurduğu nakledilmiştir.

Piyade olarak vakarlı ve sakin bir şekilde sa’y etmek birinci minareyi geçip ikinci minareye doğru hafiften koşmalı, sonra sakin ve vakarlı bir şekilde yürüyerek Merve’nin üstünde Safa’da yaptıklarını tekrarlaması,

Safa’ya doğru dönerken herhangi bir şeye binmiş ise iki minare arasında biraz hızlanması müstehaptır. Kadınlara koşmak yoktur.

Bu hallerde Allah’ı çok anıp ağlamaya çalışması uygundur. Allah’ı çok zikretmesi ve ondan yardım dilemesi müstehaptır.

Arafat Vakfesine Kadar İhramın Müstehapları

Umre ihramı için müstehap olanlar, hac ihramı için de müstehaptır. İnsan ihram bağlayıp Mekke’den çıktıktan sonra Ebteh’e müşerref olunca yüksek sesle telbiye söylemelidir. Mina’ya döndüğünde ise şu duayı okumalı:

«اللّهُم اِيّاكَ اَرْجُو وَ اِيَّاكَ اَدْعُو فَبَلِّغْني اَمَلِي وَ اَصْلِحْ لي عَمَلي»

Vücudu ve yüreği sakin bir şekilde Hak Teala’yı zikrederek gitmeli ve Mina’ya varınca şu duayı okumalı:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذي اَقْدَمَنيهَا صَالِحاً في عَافِيَةٍ وَ بَلِّغْني هَذَا الْمَكَان»

Sonra da şu duayı okumalı

«اللّهُمَّ هَذِه مِنَي وَ هِيَ مِمَّا مَنَنْتَ بِهِ عَلَي اَوْلِياءكَ مِنَ الْمَنَاسِكِ

فَاسْأَلُكَ اَنْ تُصَلّيَ عَليَ مُحمدٍ و آل مُحَمَّدٍ اَنْ

تَمُنَّ عَلَيَّ فيها بِما مَنَنْتَ عَلي اَوْلِيَاءِكَ و اَهْلِ طَاعَتِكَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُكَ وَ في قَبْضَتِكَ»

Arefe gecesi Mina’da kalıp ibadetle meşgul olması müstehaptır. İbadet, özellikle de namazlarını Mescid-i Hif’de kılması daha iyidir.

Sabah namazını kıldıktan sonra güneş doğuncaya kadar takibat okuması ve Arafat’a doğru yola koyulması müstehaptır.

Güneş doğmadan önce Mina’dan yola çıkmak isterse sakıncası yoktur. Arafat’a yöneldiği zaman şu duayı okumalı:

«اللّهُمَّ اِلَيْكَ صَمَدْتُ وَ إيّاكَ إعْتَمَدْتُ وَ

وَجْهَكَ اَرَدْتُ اَسْأَلُكَ اَنْ تُبَارِكَ لي في

رِحْلَتي وَ اَنْ تَقْضيَ لي حَاجَتي وَ اَنْ تَجْعَلَني مِمَّن تُبَاهِي بِهِ اليَوْمَ مَنْ هُوَ اَفْضَلُ مِنِّي

Ve Arafat’a varıncaya kadar “telbiye” söylemesi müstehaptır.

Daha sonra gökyüzüne bakarak gözlerini semaya doğru dikti ve o mübarek gözlerinden, sel gibi yaşlar akarken yüksek sesle şunları söyledi:

يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ وَ يَا أَسْرَعَ

الْحَاسِبِينَ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ السَّادَةِ

الْمَيَامِينِ وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ حَاجَتِيَ الَّتِي إِنْ أَعْطَيْتَنِيهَا لَمْ يَضُرَّنِي مَا

مَنَعْتَنِي وَ إِنْ مَنَعْتَنِيهَا لَمْ يَنْفَعْنِي مَا أَعْطَيْتَنِي أَسْأَلُكَ فَكَاكَ رَقَبَتِي مِنَ

النَّارِلاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْمُلْكُ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا رَبِّ يَا رَبِ يَا رَبِ

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Ayni Dualarin devami

Daha sonra birçok defa "Ya Rab!" dedi. O hazretin çevresindeki insanların hepsi ona kulak vermiş, onu dinliyorlar ve dualarına 'amin' demekle yetiniyorlardı.

Daha sonra onların ağlama sesleri de yükseldi ve İmam’ın (a.s) sesini bastırdı. Güneş batınca, yüklerini sararak Meş’aru’l haram’a doğru yola çıktılar.

Müellif şunları söylüyor: “Kefami, İmam Hüseyin (a.s)’in Beledu’l Emin’deki Arafe duasının buraya kadar olan kısmını nakletmiştir.

Allame-i Meclisi Zadu’l Meadında bu duayı şerifi, Kefa’mi’nin rivayetine uygun olarak zikretmişlerdir. Ancak Seyyid b. Tavus, “İkbal”inde Ya Rab! Ya Rab! Ya Rab! kısmından sonra şu kısmı da eklemiştir:

يَا رَبِّ يَا رَبِ يَا رَبِ إِلَهِي أَنَا الْفَقِيرُ فِي غِنَايَ فَكَيْفَ لاَ أَكُونُ فَقِيراً فِي فَقْرِيإِلَهِي أَنَا الْجَاهِلُ فِي عِلْمِي فَكَيْفَ لاَ أَكُونُ جَهُولاً فِي جَهْلِيإِلَهِي إِنَّ اخْتِلاَفَ تَدْبِيرِكَ وَ سُرْعَةَ طَوَاءِ مَقَادِيرِكَ مَنَعَا عِبَادَكَ الْعَارِفِينَ بِكَ عَنِ السُّكُونِ إِلَى عَطَاءٍ وَ الْيَأْسِ مِنْكَ فِي بَلاَءٍ إِلَهِي مِنِّي مَا يَلِيقُ بِلُؤْمِي وَ مِنْكَ مَا يَلِيقُ بِكَرَمِكَ إِلَهِي وَصَفْتَ نَفْسَكَ بِاللُّطْفِ وَ

الرَّأْفَةِ لِي قَبْلَ وُجُودِ ضَعْفِي أَ فَتَمْنَعُنِي مِنْهُمَا بَعْدَ وُجُودِ ضَعْفِي إِلَهِي إِنْ ظَهَرَتِ الْمَحَاسِنُ مِنِّي فَبِفَضْلِكَ وَ لَكَ الْمِنَّةُ عَلَيَ وَ إِنْ ظَهَرَتِ

الْمَسَاوِي مِنِّي فَبِعَدْلِكَ وَ لَكَ الْحُجَّةُ عَلَيَ إِلَهِى كَيْفَ تَكِلُنِي وَ قَدْ تَكَفَّلْتَ لِي (تَوَكَّلْتُ) وَ كَيْفَ أُضَامُ وَ أَنْتَ النَّاصِرُ لِي أَمْ كَيْفَ أَخِيبُ وَ أَنْتَ الْحَفِيُّ بِيهَا أَنَا أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِفَقْرِي إِلَيْكَ وَ كَيْفَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِمَا هُوَ مَحَالٌ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَأَمْ كَيْفَ أَشْكُو إِلَيْكَ حَالِي وَ هُوَ لاَ يَخْفَى

عَلَيْكَ أَمْ كَيْفَ أُتَرْجِمُ بِمَقَالِي وَ هُوَ مِنْكَ بَرَزٌ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ تُخَيِّبُ آمَالِي وَ هِيَ قَدْ وَفَدَتْ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ لاَ تُحْسِنُ أَحْوَالِي وَ بِكَ قَامَتْ إِلَهِي مَا أَلْطَفَكَ بِي مَعَ عَظِيمِ جَهْلِي وَ مَا أَرْحَمَكَ بِي مَعَ قَبِيحِ فِعْلِي إِلَهِي مَا أَقْرَبَكَ مِنِّي وَ أَبْعَدَنِي عَنْكَ وَ مَا أَرْأَفَكَ بِي فَمَا الَّذِي يَحْجُبُنِي عَنْكَ إِلَهِي عَلِمْتُ بِاخْتِلاَفِ الْآثَارِ وَ تَنَقُّلاَتِ الْأَطْوَارِ أَنَّ مُرَادَكَ مِنِّي أَنْ تَتَعَرَّفَ إِلَيَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى لاَ أَجْهَلَكَ فِي شَيْءٍ إِلَهِي كُلَّمَا

أَخْرَسَنِي لُؤْمِي أَنْطَقَنِي كَرَمُكَ وَ كُلَّمَا آيَسَتْنِي أَوْصَافِي أَطْمَعَتْنِي مِنَنُكَ إِلَهِي مَنْ كَانَتْ مَحَاسِنُهُ مَسَاوِيَ فَكَيْفَ لاَ تَكُونُ مَسَاوِيهِ مَسَاوِيَ وَ مَنْ كَانَتْ حَقَائِقُهُ دَعَاوِيَ فَكَيْفَ لاَ تَكُونُ دَعَاوِيهِ دَعَاوِيَ إِلَهِي حُكْمُكَ النَّافِذُ وَ مَشِيَّتُكَ

الْقَاهِرَةُ لَمْ يَتْرُكَا لِذِي مَقَالٍ مَقَالاً وَ لاَ لِذِي حَالٍ حَالاً إِلَهِي كَمْ مِنْ طَاعَةٍ بَنَيْتُهَا وَ حَالَةٍ شَيَّدْتُهَا هَدَمَ اعْتِمَادِي عَلَيْهَا عَدْلُكَ بَلْ أَقَالَنِي مِنْهَا فَضْلُكَ إِلَهِي إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي وَ إِنْ لَمْ تَدُمِ الطَّاعَةُ مِنِّي فِعْلاً جَزْماً فَقَدْ دَامَتْ مَحَبَّةً وَ عَزْماً إِلَهِي كَيْفَ أَعْزِمُ وَ أَنْتَ الْقَاهِرُ وَ كَيْفَ لاَ أَعْزِمُ وَ أَنْتَ الْآمِرُ إِلَهِي تَرَدُّدِي فِي

الْآثَارِ يُوجِبُ بُعْدَ الْمَزَارِ فَاجْمَعْنِي عَلَيْكَ بِخِدْمَةٍ تُوصِلُنِي إِلَيْكَ كَيْفَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ بِمَا هُوَ فِي وُجُودِهِ مُفْتَقِرٌ إِلَيْكَ أَ يَكُونُ لِغَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَيْسَ

لَكَ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الْمُظْهِرَ لَكَ مَتَى غِبْتَ حَتَّى تَحْتَاجَ إِلَى دَلِيلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ وَ مَتَى بَعُدْتَ حَتَّى تَكُونَ الْآثَارُ هِيَ الَّتِي تُوصِلُ إِلَيْكَ عَمِيَتْ عَيْنٌ لاَ تَرَاكَ عَلَيْهَا رَقِيباً وَ خَسِرَتْ صَفْقَةُ عَبْدٍ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصِيباً إِلَهِي أَمَرْتَ بِالرُّجُوعِ إِلَى الْآثَارِ فَأَرْجِعْنِي إِلَيْكَ بِكِسْوَةِ الْأَنْوَارِ وَ هِدَايَةِ

الاِسْتِبْصَارِ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ مِنْهَا كَمَا دَخَلْتُ إِلَيْكَ مِنْهَا مَصُونَ السِّرِّ عَنِ النَّظَرِ إِلَيْهَا وَ مَرْفُوعَ الْهِمَّةِ عَنِ الاِعْتِمَادِ عَلَيْهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

إِلَهِي هَذَا ذُلِّي ظَاهِرٌ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ هَذَا حَالِي لاَ يَخْفَى عَلَيْكَ مِنْكَ أَطْلُبُ الْوُصُولَ إِلَيْكَ وَ بِكَ أَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ فَاهْدِنِي بِنُورِكَ إِلَيْكَ وَ أَقِمْنِي بِصِدْقِ الْعُبُودِيَّةِ بَيْنَ يَدَيْكَ إِلَهِي عَلِّمْنِي مِنْ عِلْمِكَ الْمَخْزُونِ وَ صُنِّي بِسِتْرِكَ الْمَصُونِ إِلَهِي حَقِّقْنِي بِحَقَائِقِ أَهْلِ الْقُرْبِ وَ اسْلُكْ بِي مَسْلَكَ أَهْلِ الْجَذْبِ إِلَهِي أَغْنِنِي بِتَدْبِيرِكَ لِي عَنْ تَدْبِيرِي وَ

بِاخْتِيَارِكَ عَنِ اخْتِيَارِي وَ أَوْقِفْنِي عَلَى مَرَاكِزِ اضْطِرَارِي إِلَهِي أَخْرِجْنِي مِنْ ذُلِّ نَفْسِي وَ طَهِّرْنِي مِنْ شَكِّي وَ شِرْكِي قَبْلَ حُلُولِ رَمْسِيبِكَ أَنْتَصِرُ

فَانْصُرْنِي وَ عَلَيْكَ أَتَوَكَّلُ فَلاَ تَكِلْنِي وَ إِيَّاكَ أَسْأَلُ فَلاَ تُخَيِّبْنِي وَ فِي فَضْلِكَ أَرْغَبُ فَلاَ تَحْرِمْنِيوَ

بِجَنَابِكَ أَنْتَسِبُ فَلاَ تُبْعِدْنِي وَ بِبَابِكَ أَقِفُ فَلاَ تَطْرُدْنِيإِلَهِي تَقَدَّسَ رِضَاكَ أَنْ يَكُونَ لَهُ عِلَّةٌ مِنْكَ فَكَيْفَ يَكُونُ لَهُ عِلَّةٌ مِنِّيإِلَهِي أَنْتَ الْغَنِيُّ بِذَاتِكَ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ النَّفْعُ مِنْكَ فَكَيْفَ لاَ تَكُونُ غَنِيّاً

عَنِّيإِلَهِي إِنَّ الْقَضَاءَ وَ الْقَدَرَ يُمَنِّينِي وَ إِنَّ الْهَوَى بِوَثَائِقِ الشَّهْوَةِ أَسَرَنِيفَكُنْ أَنْتَ النَّصِيرَ لِي حَتَّى تَنْصُرَنِي وَ تُبَصِّرَنِي وَ أَغْنِنِي بِفَضْلِكَ حَتَّى أَسْتَغْنِيَ بِكَ عَنْ

طَلَبِيأَنْتَ الَّذِي أَشْرَقْتَ الْأَنْوَارَ فِي قُلُوبِ أَوْلِيَائِكَ حَتَّى عَرَفُوكَ وَ وَحَّدُوكَ وَ أَنْتَ الَّذِي أَزَلْتَ الْأَغْيَارَ عَنْ قُلُوبِ أَحِبَّائِكَ حَتَّى لَمْ يُحِبُّوا سِوَاكَ وَ لَمْ يَلْجَئُوا إِلَى غَيْرِكَ أَنْتَ الْمُونِسُ لَهُمْ حَيْثُ أَوْحَشَتْهُمُ الْعَوَالِمُ وَ أَنْتَ الَّذِي هَدَيْتَهُمْ حَيْثُ اسْتَبَانَتْ لَهُمُ الْمَعَالِمُ مَا ذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ وَ مَا الَّذِي فَقَدَ

مَنْ وَجَدَكَلَقَدْ خَابَ مَنْ رَضِيَ دُونَكَ بَدَلاً وَ لَقَدْ خَسِرَ مَنْ بَغَى عَنْكَ مُتَحَوِّلاً كَيْفَ يُرْجَى

سِوَاكَوَ أَنْتَ مَا قَطَعْتَ الْإِحْسَانَ وَ كَيْفَ يُطْلَبُ مِنْ غَيْرِكَ وَ أَنْتَ مَا بَدَّلْتَ عَادَةَ الِامْتِنَانِيَا مَنْ أَذَاقَ أَحِبَّاءَهُ حَلاَوَةَ الْمُؤَانَسَةِ فَقَامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مُتَمَلِّقِينَوَ يَا مَنْ أَلْبَسَ أَوْلِيَاءَهُ مَلاَبِسَ هَيْبَتِهِ فَقَامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ

مُسْتَغْفِرِينَأَنْتَ الذَّاكِرُ قَبْلَ الذَّاكِرِينَ وَ أَنْتَ الْبَادِي بِالْإِحْسَانِ قَبْلَ تَوَجُّهِ الْعَابِدِينَوَ أَنْتَ الْجَوَادُ بِالْعَطَاءِ قَبْلَ طَلَبِ الطَّالِبِينَ وَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ثُمَّ لِمَا وَهَبْتَ لَنَا مِنَ الْمُسْتَقْرِضِينَ إِلَهِي اطْلُبْنِي بِرَحْمَتِكَ حَتَّى أَصِلَ إِلَيْكَ وَ اجْذِبْنِي بِمَنِّكَ حَتَّى أُقْبِلَ عَلَيْكَإِلَهِي إِنَّ رَجَائِي لاَ يَنْقَطِعُ عَنْكَ وَ إِنْ عَصَيْتُكَ كَمَا أَنَّ خَوْفِي لاَ

يُزَايِلُنِي وَ إِنْ أَطَعْتُكَ فَقَدْ دَفَعَتْنِي الْعَوَالِمُ إِلَيْكَ وَ قَدْ أَوْقَعَنِي عِلْمِي بِكَرَمِكَ عَلَيْكَإِلَهِي كَيْفَ أَخِيبُ وَ أَنْتَ أَمَلِي أَمْ كَيْفَ أُهَانُ وَ عَلَيْكَ مُتَّكَلِيإِلَهِي كَيْفَ أَسْتَعِزُّ وَ فِي الذِّلَّةِ

أَرْكَزْتَنِي أَمْ كَيْفَ لاَ أَسْتَعِزُّ وَ إِلَيْكَ نَسَبْتَنِي إِلَهِي كَيْفَ لاَ أَفْتَقِرُ وَ أَنْتَ الَّذِي فِي الْفُقَرَاءِ أَقَمْتَنِي أَمْ كَيْفَ أَفْتَقِرُ وَ أَنْتَ الَّذِي بِجُودِكَ أَغْنَيْتَنِي وَ أَنْتَ الَّذِي لاَ إِلَهَ غَيْرُكَ تَعَرَّفْتَ لِكُلِّ شَيْءٍ فَمَا جَهِلَكَ شَيْءٌ وَ أَنْتَ الَّذِي تَعَرَّفْتَ إِلَيَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ

فَرَأَيْتُكَ ظَاهِراً فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ أَنْتَ الظَّاهِرُ لِكُلِّ شَيْءٍ يَا مَنِ اسْتَوَى بِرَحْمَانِيَّتِهِ فَصَارَ الْعَرْشُ غَيْباً فِي ذَاتِهِ مَحَقْتَ الْآثَارَ بِالْآثَارِ وَ مَحَوْتَ الْأَغْيَارَ بِمُحِيطَاتِ أَفْلاَكِ الْأَنْوَارِ يَا مَنِ احْتَجَبَ فِي سُرَادِقَاتِ عَرْشِهِ عَنْ أَنْ تُدْرِكَهُ الْأَبْصَارُ يَا مَنْ تَجَلَّى بِكَمَالِ بَهَائِهِ

فَتَحَقَّقَتْ عَظَمَتُهُ الِاسْتِوَاءَ (مِنَ الِاسْتِوَاءِ) كَيْفَ تَخْفَى وَ أَنْتَ الظَّاهِرُأَمْ كَيْفَ تَغِيبُ وَ أَنْتَ

الرَّقِيبُ الْحَاضِرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

İMAM SECCAD’IN (A.S)DUASI

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّالْعَالَمِينَاَللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ذَا الْجَلاَلِ وَ الْإِكْرَامِ رَبَّ الْأَرْبَابِ وَ إِلَهَ كُلِّ مَأْلُوهٍوَ خَالِقَ كُلِّ مَخْلُوقٍ وَ وَارِثَ كُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ لاَ يَعْزُبُ عَنْهُ عِلْمُ شَيْءٍ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبٌأَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الْأَحَدُ الْمُتَوَحِّدُ الْفَرْدُ الْمُتَفَرِّدُوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الْكَرِيمُ الْمُتَكَرِّمُ الْعَظِيمُ

الْمُتَعَظِّمُ الْكَبِيرُ الْمُتَكَبِّرُوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْمُتَعَالِ الشَّدِيدُ الْمِحَالِوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الْقَدِيمُ الْخَبِيرُوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الْكَرِيمُ الْأَكْرَمُ الدَّائِمُ الْأَدْوَمُوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ وَ الْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ عَدَدٍوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الدَّانِي فِي عُلُوِّهِ وَ الْعَالِي فِي دُنُوِّهِوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ذُو الْبَهَاءِ وَ الْمَجْدِ وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْحَمْدِوَ أَنْتَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ الَّذِي أَنْشَأْتَ الْأَشْيَاءَ مِنْ غَيْرِ سِنْخٍ وَ صَوَّرْتَ مَا صَوَّرْتَ مِنْ غَيْرِ مِثَالٍ وَ ابْتَدَعْتَ الْمُبْتَدَعَاتِ بِلاَ احْتِذَاءٍأَنْتَ الَّذِي قَدَّرْتَ كُلَّ شَيْءٍ تَقْدِيراً وَ يَسَّرْتَ كُلَّ شَيْءٍ تَيْسِيراً وَ دَبَّرْتَ مَا دُونَكَ

تَدْبِيراًأَنْتَ الَّذِي لَمْ يُعِنْكَ عَلَى خَلْقِكَ شَرِيكٌ وَ لَمْ يُوَازِرْكَ فِي أَمْرِكَ وَزِيرٌ وَ لَمْ يَكُنْ لَكَ مُشَاهِدٌ وَ لاَ نَظِيرٌأَنْتَ الَّذِي أَرَدْتَ فَكَانَ حَتْماً مَا أَرَدْتَ وَ قَضَيْتَ فَكَانَ عَدْلاً مَا قَضَيْتَ وَ حَكَمْتَ فَكَانَ نِصْفاً مَا حَكَمْتَأَنْتَ الَّذِي لاَ يَحْوِيكَ مَكَانٌ وَ لَمْ يَقُمْ لِسُلْطَانِكَ سُلْطَانٌ وَ لَمْ يُعْيِكَ بُرْهَانٌ وَ لاَ بَيَانٌأَنْتَ الَّذِي أَحْصَيْتَ كُلَّ شَيْءٍ عَدَداً وَ جَعَلْتَ لِكُلِّ

شَيْءٍ أَمَداً وَ قَدَّرْتَ كُلَّ شَيْءٍ تَقْدِيراًأَنْتَ الَّذِي قَصُرَتِ الْأَوْهَامُ عَنْ ذَاتِيَّتِكَ وَ عَجَزَتِ الْأَفْهَامُ عَنْ كَيْفِيَّتِكَ وَ

لَمْ تُدْرِكِ الْأَبْصَارُ مَوْضِعَ أَيْنِيَّتِكَأَنْتَ الَّذِي لاَ تُحَدُّ فَتَكُونَ مُحْدُوداً وَ لَمْ تُمَثَّلْ فَتَكُونَ مَوْجُوداً وَ لَمْ تَلِدْ فَتَكُونَ مَوْلُوداًأَنْتَ الَّذِي لاَ ضِدَّ مَعَكَ فَيُعَانِدَكَ وَ لاَ عِدْلَ لَكَ فَيُكَاثِرَكَ وَ لاَ نِدَّ لَكَ فَيُعَارِضَكَأَنْتَ الَّذِي ابْتَدَأَ وَ اخْتَرَعَ وَ اسْتَحْدَثَ وَ ابْتَدَعَ وَ أَحْسَنَ صُنْعَ مَا صَنَعَسُبْحَانَكَ مَا أَجَلَّ شَأْنَكَ وَ أَسْنَى فِي الْأَمَاكِنِ مَكَانَكَ وَ أَصْدَعَ بِالْحَقِّ فُرْقَانَكَسُبْحَانَكَ مِنْ لَطِيفٍ مَا أَلْطَفَكَ وَ رَءُوفٍ مَا أَرْأَفَكَ وَ حَكِيمٍ مَا أَعْرَفَكَسُبْحَانَكَ مِنْ مَلِيكٍ مَا أَمْنَعَكَ وَ جَوَادٍ مَا أَوْسَعَكَ وَ رَفِيعٍ مَا أَرْفَعَكَ ذُو الْبَهَاءِ وَ الْمَجْدِ وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْحَمْدِسُبْحَانَكَ بَسَطْتَ بِالْخَيْرَاتِ يَدَكَ وَ عُرِفَتِ الْهِدَايَةُ مِنْ عِنْدِكَ فَمَنِ الْتَمَسَكَ لِدِينٍ أَوْ دُنْيَا

وَجَدَكَسُبْحَانَكَ خَضَعَ لَكَ مَنْ جَرَى فِي عِلْمِكَ وَ خَشَعَ لِعَظَمَتِكَ مَا دُونَ عَرْشِكَ وَ انْقَادَ لِلتَّسْلِيمِ لَكَ كُلُّ خَلْقِكَسُبْحَانَكَ لاَ تُحَسُّ وَ لاَ تُجَسُّ وَ لاَ تُمَسُّ وَ لاَ تُكَادُ وَ لاَ تُمَاطُ وَ لاَ تُنَازَعُ وَ لاَ تُجَارَى وَ لاَ تُمَارَى وَ لاَ تُخَادَعُ وَ لاَ تُمَاكَرُسُبْحَانَكَ سَبِيلُكَ جَدَدٌ وَ أَمْرُكَ رَشَدٌ وَ أَنْتَ حَيٌّ صَمَدٌسُبْحَانَكَ قَوْلُكَ حُكْمٌ وَ قَضَاؤُكَ حَتْمٌ وَ إِرَادَتُكَ عَزْمٌسُبْحَانَكَ لاَ رَادَّ لِمَشِيَّتِكَ وَ لاَ مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِكَسُبْحَانَكَ بَاهِرَ الْآيَاتِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ بَارِئَ النَّسَمَاتِلَكَ الْحَمْدُ حَمْداً يَدُومُ بِدَوَامِكَوَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً خَالِداً بِنِعْمَتِكَوَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً يُوَازِي صُنْعَكَوَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً يَزِيدُ عَلَى رِضَاكَوَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً مَعَ حَمْدِ كُلِّ حَامِدٍ وَ شُكْراً يَقْصُرُ عَنْهُ شُكْرُ كُلِّ شَاكِرٍحَمْداً لاَ يَنْبَغِي إِلاَّ لَكَ وَ لاَ يُتَقَرَّبُ بِهِ إِلاَّ إِلَيْكَحَمْداً يُسْتَدَامُ بِهِ الْأَوَّلُ وَ يُسْتَدْعَى بِهِ دَوَامُ الْآخِرِحَمْداً يَتَضَاعَفُ عَلَى كُرُورِ الْأَزْمِنَةِ وَ يَتَزَايَدُ أَضْعَافاً مُتَرَادِفَةًحَمْداً يَعْجِزُ عَنْ إِحْصَائِهِ الْحَفَظَةُ وَ يَزِيدُ عَلَى مَا أَحْصَتْهُ فِي كِتَابِكَ

الْكَتَبَةُحَمْداً يُوازِنُ عَرْشَكَ الْمَجِيدَ وَ يُعَادِلُ كُرْسِيَّكَ الرَّفِيعَحَمْداً يَكْمُلُ لَدَيْكَ ثَوَابُهُ وَ يَسْتَغْرِقُ كُلَّ جَزَاءٍ جَزَاؤُهُحَمْداً ظَاهِرُهُ وَفْقٌ لِبَاطِنِهِ وَ بَاطِنُهُ وَفْقٌ لِصِدْقِ النِّيَّةِحَمْداً لَمْ يَحْمَدْكَ خَلْقٌ مِثْلَهُ وَ لاَ يَعْرِفُ أَحَدٌ سِوَاكَ فَصْلَهُحَمْداً يُعَانُ مَنِ اجْتَهَدَ فِي تَعْدِيدِهِ وَ يُؤَيَّدُ مَنْ أَغْرَقَ نَزْعاً فِي تَوْفِيَتِهِحَمْداً يَجْمَعُ مَا خَلَقْتَ مِنَ الْحَمْدِ وَ يَنْتَظِمُ مَا أَنْتَ خَالِقُهُ مِنْ بَعْدُحَمْداً لاَ حَمْدَ أَقْرَبُ إِلَى قَوْلِكَ مِنْهُ وَ لاَ أَحْمَدَ مِمَّنْ يَحْمَدُكَ

بِهِحَمْداً يُوجِبُ بِكَرَمِكَ الْمَزِيدَ بِوُفُورِهِ وَ تَصِلُهُ بِمَزِيدٍ بَعْدَ مَزِيدٍ طَوْلاً مِنْكَحَمْداً يَجِبُ لِكَرَمِ وَجْهِكَ وَ يُقَابِلُ عِزَّ جَلاَلِكَرَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ الْمُصْطَفَى الْمُكَرَّمِ الْمُقَرَّبِ أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِ أَتَمَّ بَرَكَاتِكَ وَ تَرَحَّمْ عَلَيْهِ أَمْتَعَ

رَحَمَاتِكَرَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَةً زَاكِيَةً لاَ تَكُونُ صَلاَةٌ أَزْكَى مِنْهَاوَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاَةً نَامِيَةً لاَ تَكُونُ صَلاَةٌ أَنْمَى مِنْهَا وَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاَةً رَاضِيَةً لاَ تَكُونُ صَلاَةٌ فَوْقَهَارَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَةً تُرْضِيهِ وَ تَزِيدُ عَلَى رِضَاهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاَةً تُرْضِيكَ و تَزِيدُ

عَلَى رِضَاكَ لَهُوَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاَةً لاَ تَرْضَى لَهُ إِلاَّ بِهَا وَ لاَ تَرَى غَيْرَهُ لَهَا أَهْلاًرَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَةً تُجَاوِزُ رِضْوَانَكَ وَ يَتَّصِلُ اتِّصَالُهَا بِبَقَائِكَ وَ لاَ يَنْفَدُ كَمَا لاَ تَنْفَدُ كَلِمَاتُكَرَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَةً تَنْتَظِمُ صَلَوَاتِ مَلاَئِكَتِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَوَ تَشْتَمِلُ عَلَى صَلَوَاتِ عِبَادِكَ مِنْ جِنِّكَ وَ إِنْسِكَ وَ أَهْلِ إِجَابَتِكَ وَ تَجْتَمِعُ عَلَى صَلاَةِ كُلِّ مَنْ ذَرَأْتَ وَ بَرَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِكَرَبِّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ آلِهِ صَلاَةً تُحِيطُ بِكُلِّ صَلاَةٍ سَالِفَةٍ وَ مُسْتَأْنَفَةٍ وَ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ صَلاَةً مَرْضِيَّةً لَكَ وَ لِمَنْ دُونَكَوَ تُنْشِئُ مَعَ ذَلِكَ صَلَوَاتٍ تُضَاعِفُ مَعَهَا تِلْكَ الصَّلَوَاتِ عِنْدَهَا وَ تَزِيدُهَا عَلَى كُرُورِ الْأَيَّامِ زِيَادَةً فِي تَضَاعِيفَ لاَ يَعُدُّهَا

غَيْرُكَرَبِّ صَلِّ عَلَى أَطَايِبِ أَهْلِ بَيْتِهِ الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ لِأَمْرِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ خَزَنَةَ عِلْمِكَ وَ حَفَظَةَ دِينِكَ وَ خُلَفَاءَكَ فِي أَرْضِكَوَ حُجَجَكَ عَلَى عِبَادِكَ وَ طَهَّرْتَهُمْ مِنَ الرِّجْسِ وَ الدَّنَسِ تَطْهِيراً بِإِرَادَتِكَ وَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيْكَ وَ الْمَسْلَكَ إِلَى جَنَّتِكَرَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَةً تُجْزِلُ لَهُمْ بِهَا مِنْ نِحَلِكَ وَ كَرَامَتِكَوَ تُكْمِلُ لَهُمُ الْأَشْيَاءَ مِنْ عَطَايَاكَ وَ

نَوَافِلِكَ وَ تُوَفِّرُ عَلَيْهِمُ الْحَظَّ مِنْ عَوَائِدِكَ وَ فَوَائِدِكَرَبِّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ صَلاَةً لاَ أَمَدَ فِي أَوَّلِهَا وَ لاَ غَايَةَ لِأَمَدِهَا وَ لاَ نِهَايَةَ لِآخِرِهَارَبِّ صَلِّ عَلَيْهِمْ زِنَةَ عَرْشِكَ وَ مَا دُونَهُ وَ مِلْءَ سَمَاوَاتِكَ وَ مَا فَوْقَهُنَّ وَ عَدَدَ أَرَضِيكَ

وَ مَا تَحْتَهُنَّ وَ مَا

بَيْنَهُنَصَلاَةً تُقَرِّبُهُمْ مِنْكَ زُلْفَى وَ تَكُونُ لَكَ وَ لَهُمْ رِضًى وَ مُتَّصِلَةً بِنَظَائِرِهِنَّ أَبَداًاَللَّهُمَّ إِنَّكَ أَيَّدْتَ دِينَكَ فِي كُلِّ أَوَانٍ بِإِمَامٍ أَقَمْتَهُ عَلَماً لِعِبَادِكَ وَ مَنَاراً فِي بِلاَدِكَ بَعْدَ أَنْ وَصَلْتَ حَبْلَهُ بِحَبْلِكَوَ جَعَلْتَهُ الذَّرِيعَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ وَ افْتَرَضْتَ طَاعَتَهُ وَ حَذَّرْتَ مَعْصِيَتَهُ وَ أَمَرْتَ بِامْتِثَالِ أَوَامِرِهِ وَ الاِنْتِهَاءِ عِنْدَ نَهْيِهِوَ أَلاَّ يَتَقَدَّمَهُ مُتَقَدِّمٌ وَ لاَ يَتَأَخَّرَ عَنْهُ مُتَأَخِّرٌ فَهُوَ عِصْمَةُ اللاَّئِذِينَ وَ كَهْفُ

الْمُؤْمِنِينَ وَ عُرْوَةُ الْمُتَمَسِّكِينَ وَ بَهَاءُ الْعَالَمِينَاَللَّهُمَّ فَأَوْزِعْ لِوَلِيِّكَ شُكْرَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيْهِ وَ أَوْزِعْنَا مِثْلَهُ فِيهِ وَ آتِهِ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَاناً نَصِيراً وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراًوَ أَعِنْهُ بِرُكْنِكَ الْأَعَزِّ وَ اشْدُدْ أَزْرَهُ وَ قَوِّ عَضُدَهُ وَ

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

İMAM SECCAD’IN (A.S) DUASI Devami

رَاعِهِ بِعَيْنِكَ وَ احْمِهِ بِحِفْظِكَ وَ انْصُرْهُ بِمَلاَئِكَتِكَ وَ امْدُدْهُ بِجُنْدِكَ الْأَغْلَبِوَ أَقِمْ بِهِ كِتَابَكَ وَ حُدُودَكَ وَ شَرَائِعَكَ وَ سُنَنَ رَسُولِكَ - صَلَوَاتُكَ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - وَ أَحْيِ بِهِ مَا أَمَاتَهُ الظَّالِمُونَ مِنْ مَعَالِمِ دِينِكَوَ اجْلُ بِهِ صَدَاءَ الْجَوْرِ عَنْ طَرِيقَتِكَ وَ أَبِنْ بِهِ الضَّرَّاءَ مِنْ سَبِيلِكَ وَ أَزِلْ بِهِ النَّاكِبِينَ عَنْ صِرَاطِكَ وَ امْحَقْ بِهِ بُغَاةَ قَصْدِكَ عِوَجاًوَ أَلِنْ جَانِبَهُ لِأَوْلِيَائِكَ وَ ابْسُطْ يَدَهُ عَلَى أَعْدَائِكَ وَ هَبْ لَنَا رَأْفَتَهُ وَ رَحْمَتَهُ وَ تَعَطُّفَهُ وَ تَحَنُّنَهُ وَ اجْعَلْنَا لَهُ سَامِعِينَ مُطِيعِينَوَ فِي رِضَاهُ سَاعِينَ وَ إِلَى نُصْرَتِهِ وَ الْمُدَافَعَةِ عَنْهُ مُكْنِفِينَ وَ إِلَيْكَ وَ إِلَى رَسُولِكَ - صَلَوَاتُكَ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - بِذَلِكَ مُتَقَرِّبِينَاَللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى أَوْلِيَائِهِمُ الْمُعْتَرِفِينَ بِمَقَامِهِمُ الْمُتَّبِعِينَ مَنْهَجَهُمُ الْمُقْتَفِينَ آثَارَهُمُ

الْمُسْتَمْسِكِينَ بِعُرْوَتِهِمُ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلاَيَتِهِمُالْمُؤْتَمِّينَ بِإِمَامَتِهِمُ الْمُسَلِّمِينَ لِأَمْرِهِمُ الْمُجْتَهِدِينَ فِي طَاعَتِهِمُ الْمُنْتَظِرِينَ أَيَّامَهُمُالْمَادِّينَ إِلَيْهِمْ أَعْيُنَهُمْ اَلصَّلَوَاتِ الْمُبَارَكَاتِ الزَّاكِيَاتِ النَّامِيَاتِ الْغَادِيَاتِ الرَّائِحَاتِوَ سَلَّمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ اجْمَعْ عَلَى التَّقْوَى أَمْرَهُمْ وَ أَصْلِحْ لَهُمْ شُئُونَهُمْ وَ تُبْ عَلَيْهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُوَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ وَ

اجْعَلْنَا مَعَهُمْ فِي دَارِ السَّلاَمِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَاَللَّهُمَّ هَذَا يَوْمُ عَرَفَةَ يَوْمٌ شَرَّفْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَ عَظَّمْتَهُ نَشَرْتَ فِيهِ رَحْمَتَكَ وَ مَنَنْتَ فِيهِ بِعَفْوِكَ وَ أَجْزَلْتَ فِيهِ عَطِيَّتَكَ وَ تَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَى عِبَادِكَاَللَّهُمَّ وَ أَنَا عَبْدُكَ الَّذِي أَنْعَمْتَ عَلَيْهِ قَبْلَ خَلْقِكَ لَهُ وَ بَعْدَ خَلْقِكَ إِيَّاهُ فَجَعَلْتَهُ مِمَّنْ هَدَيْتَهُ

لِدِينِكَوَ وَفَّقْتَهُ لِحَقِّكَ وَ عَصَمْتَهُ بِحَبْلِكَ وَ أَدْخَلْتَهُ فِي حِزْبِكَ وَ أَرْشَدْتَهُ لِمُوَالاَةِ أَوْلِيَائِكَ وَ مُعَادَاةِ أَعْدَائِكَثُمَّ أَمَرْتَهُ فَلَمْ يَأْتَمِرْ وَ زَجَرْتَهُ فَلَمْ يَنْزَجِرْ وَ نَهَيْتَهُ عَنْ مَعْصِيَتِكَ فَخَالَفَ أَمْرَكَ إِلَى نَهْيِكَ لاَ مُعَانَدَةً لَكَ وَ لاَ اسْتِكْبَاراً عَلَيْكَبَلْ دَعَاهُ هَوَاهُ إِلَى مَا زَيَّلْتَهُ وَ إِلَى مَا حَذَّرْتَهُ وَ أَعَانَهُ عَلَى ذَلِكَ عَدُوُّكَ وَ عَدُوُّهُفَأَقْدَمَ عَلَيْهِ عَارِفاً بِوَعِيدِكَ رَاجِياً لِعَفْوِكَ وَاثِقاً بِتَجَاوُزِكَ وَ كَانَ أَحَقَّ عِبَادِكَ مَعَ مَا مَنَنْتَ عَلَيْهِ أَلاَّ يَفْعَلَوَ هَا أَنَا ذَا بَيْنَ

يَدَيْكَ صَاغِراً ذَلِيلاً خَاضِعاً خَاشِعاً خَائِفاً مُعْتَرِفاً بِعَظِيمِ مِنَ الذُّنُوبِ تَحَمَّلْتُهُ وَ جَلِيلٍ مِنَ الْخَطَايَا اجْتَرَمْتُهُمُسْتَجِيراً بِصَفْحِكَ لاَئِذاً بِرَحْمَتِكَ مُوقِناً أَنَّهُ لاَ يُجِيرُنِي مِنْكَ مُجِيرٌ وَ لاَ يَمْنَعُنِي مِنْكَ مَانِعٌفَعُدْ عَلَيَّ بِمَا تَعُودُ بِهِ عَلَى مَنِ اقْتَرَفَ مِنْ تَعَمُّدِكَ وَ جُدْ عَلَيَّ بِمَا تَجُودُ بِهِ عَلَى مَنْ أَلْقَى بِيَدِهِ إِلَيْكَ مِنْ عَفْوِكَوَ امْنُنْ عَلَيَّ بِمَا لاَ يَتَعَاظَمُكَ أَنْ تَمُنَّ بِهِ عَلَى مَنْ أَمَّلَكَ مِنْ غُفْرَانِكَوَ اجْعَلْ لِي فِي هَذَا الْيَوْمِ نَصِيباً أَنَالُ بِهِ حَظّاً مِنْ رِضْوَانِكَ وَ لاَ تَرُدَّنِي

صِفْراً مِمَّا يَنْقَلِبُ بِهِ الْمُتَعَبِّدُونَ لَكَ مِنْ عِبَادِكَوَ إِنِّي وَ إِنْ لَمْ أُقَدِّمْ مَا قَدَّمُوهُ مِنَ الصَّالِحَاتِ فَقَدْ قَدَّمْتُ تَوْحِيدَكَ وَ نَفْيَ الْأَضْدَادِ وَ الْأَنْدَادِ وَ الْأَشْبَاهِ عَنْكَ وَ أَتَيْتُكَ مِنَ الْأَبْوَابِ الَّتِي أَمَرْتَ أَنْ تُؤْتَى مِنْهَا وَ تَقَرَّبْتُ إِلَيْكَ بِمَا لاَ يَقْرُبُ أَحَدٌ مِنْكَ إِلاَّ بِالتَّقَرُّبِ بِهِثُمَّ أَتْبَعْتُ ذَلِكَ بِالْإِنَابَةِ إِلَيْكَ وَ التَّذَلُّلِ وَ الاِسْتِكَانَةِ لَكَ وَ حُسْنِ

الظَّنِّ بِكَوَ الثِّقَةِ بِمَا عِنْدَكَ وَ شَفَعْتُهُ بِرَجَائِكَ الَّذِي قَلَّ مَا يَخِيبُ عَلَيْهِ رَاجِيكَوَ سَأَلْتُكَ مَسْأَلَةَ الْحَقِيرِ الذَّلِيلِ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ الْخَائِفِ

الْمُسْتَجِيرِ وَ مَعَ ذَلِكَ خِيفَةً وَ تَضَرُّعاً وَ تَعَوُّذاًلاَ مُسْتَطِيلاً بِتَكَبُّرِ الْمُتَكَبِّرِينَ وَ لاَ مُتَعَالِياً بِدَالَّةِ الْمُطِيعِينَ وَ لاَ مُسْتَطِيلاً بِشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَوَ أَنَا بَعْدُ أَقَلُّ الْأَقَلِّينَ وَ أَذَلُّ الْأَذَلِّينَ وَ مِثْلُ الذَّرَّةِ أَوْ دُونَهَافَيَا مَنْ لَمْ يُعَاجِلِ الْمُسِيئِينَ وَ لاَ يَنْدَهُ الْمُتْرَفِينَ وَ يَا مَنْ يَمُنُّ بِإِقَالَةِ الْعَاثِرِينَ وَ يَتَفَضَّلُ بِإِنْظَارِ الْخَاطِئِينَأَنَا الْمُسِيءُ الْمُعْتَرِفُ الْخَاطِئُ الْعَاثِرُأَنَا الَّذِي أَقْدَمَ عَلَيْكَ مُجْتَرِئاًأَنَا الَّذِي عَصَاكَ مُتَعَمِّداًأَنَا الَّذِي اسْتَخْفَى مِنْ عِبَادِكَ وَ بَارَزَكَأَنَا الَّذِي هَابَ عِبَادَكَ وَ أَمِنَكَأَنَا الَّذِي لَمْ يَرْهَبْ سَطْوَتَكَ وَ لَمْ يَخَفْ بَأْسَكَأَنَا الْجَانِي عَلَى نَفْسِهِأَنَا الْمُرْتَهَنُبِبَلِيَّتِهِأَنَا القَلِيلُ

الْحَيَاءِأَنَاالطَّوِيلُ الْعَنَاءِبِحَقِّ مَنِ انْتَجَبْتَ مِنْ خَلْقِكَ وَ بِمَنِ اصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِكَ بِحَقِّ مَنِ اخْتَرْتَ مِنْ بَرِيَّتِكَ وَ مَنِ اجْتَبَيْتَ لِشَأْنِكَبِحَقِّ مَنْ وَصَلْتَ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِكَ وَ مَنْ جَعَلْتَ مَعْصِيَتَهُ كَمَعْصِيَتِكَبِحَقِّ مَنْ قَرَنْتَ مُوَالاَتَهُ بِمُوَالاَتِكَ وَ مَنْ نُطْتَ مُعَادَاتَهُ بِمُعَادَاتِكَتَغَمَّدْنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِمَا تَتَغَمَّدُ بِهِ مَنْ جَأَرَ إِلَيْكَ مُتَنَصِّلاً وَ عَاذَ بِاسْتِغْفَارِكَ تَائِباًوَ تَوَلَّنِي بِمَا تَتَوَلَّى بِهِ أَهْلَ طَاعَتِكَ وَ الزُّلْفَى لَدَيْكَ وَ الْمَكَانَةِ مِنْكَوَ تَوَحَّدْنِي بِمَا تَتَوَحَّدُ بِهِ مَنْ وَفَى بِعَهْدِكَ وَ أَتْعَبَ نَفْسَهُ فِي ذَاتِكَ وَ أَجْهَدَهَا فِي مَرْضَاتِكَوَ لاَ تُؤَاخِذْنِي بِتَفْرِيطِي فِي جَنْبِكَ وَ تَعَدِّي

طَوْرِي فِي حُدُودِكَ وَ مُجَاوَزَةِ أَحْكَامِكَوَ لاَ تَسْتَدْرِجْنِي بِإِمْلاَئِكَ لِي اسْتِدْرَاجَ مَنْ مَنَعَنِي خَيْرَ مَا عِنْدَهُ وَ لَمْ يَشْرَكْكَ فِي حُلُولِ نِعْمَتِهِ بِيوَ نَبِّهْنِي مِنْ رَقْدَةِ الْغَافِلِينَ وَ سِنَةِ الْمُسْرِفِينَ وَ نَعْسَةِ الْمَخْذُولِينَوَ خُذْ بِقَلْبِي إِلَى مَا اسْتَعْمَلْتَ بِهِ الْقَانِتِينَ وَ اسْتَعْبَدْتَ بِهِ الْمُتَعَبِّدِينَ وَ اسْتَنْقَذْتَ بِهِ الْمُتَهَاوِنِينَوَ أَعِذْنِي مِمَّا يُبَاعِدُنِي عَنْكَ وَ يَحُولُ بَيْنِي وَ بَيْنَ حَظِّي مِنْكَ وَ يَصُدُّنِي عَمَّا

أُحَاوِلُ لَدَيْكَوَ سَهِّلْ لِي مَسْلَكَ الْخَيْرَاتِ إِلَيْكَ وَ الْمُسَابَقَةَ إِلَيْهَا مِنْ حَيْثُ أَمَرْتَ وَ الْمُشَاحَّةَ فِيهَا عَلَى مَا أَرَدْتَوَ لاَ تَمْحَقْنِي فِيمَن تَمْحَقُ مِنَ الْمُسْتَخِفِّينَ بِمَا أَوْعَدْتَوَ لاَ تُهْلِكْنِي مَعَ مَنْ تُهْلِكُ مِنَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَقْتِكَوَ لاَ تُتَبِّرْنِي فِيمَنْ تُتَبِّرُ مِنَ الْمُنْحَرِفِينَ عَنْ سُبُلِكَوَ نَجِّنِي مِنْ غَمَرَاتِ

الْفِتْنَةِ وَ خَلِّصْنِي مِنْ لَهَوَاتِ الْبَلْوَى وَ أَجِرْنِي مِنْ أَخْذِ الْإِمْلاَءِوَ حُلْ بَيْنِي وَ بَيْنَ عَدُوٍّ يُضِلُّنِي وَ هَوًى يُوبِقُنِي وَ مَنْقَصَةٍ تَرْهَقُنِيوَ لاَ تُعْرِضْ عَنِّي إِعْرَاضَ مَنْ لاَ تَرْضَى عَنْهُ بَعْدَ غَضَبِكَوَ لاَ تُؤْيِسْنِي مِنَ الْأَمَلِ فِيكَ

فَيَغْلِبَ عَلَيَّ الْقُنُوطُ مِنْ رَحْمَتِكَوَ لاَ تَمْنَحْنِي بِمَا لاَ طَاقَةَ لِي بِهِ فَتَبْهَظَنِي مِمَّا تُحَمِّلُنِيهِ مِنْ فَضْلِ مَحَبَّتِكَوَ لاَ تُرْسِلْنِي مِنْ يَدِكَ إِرْسَالَ مَنْ لاَ خَيْرَ فِيهِ وَ لاَ حَاجَةَ بِكَ إِلَيْهِ وَ لاَ إِنَابَةَ لَهُوَ لاَ تَرْمِ بِي رَمْيَ مَنْ سَقَطَ مِنْ عَيْنِ رِعَايَتِكَ وَ مَنِ اشْتَمَلَ عَلَيْهِ الْخِزْيُ مِنْ عِنْدِكَبَلْ خُذْ بِيَدِي مِنْ سَقْطَةِ الْمُتَرَدِّينَ وَ وَهْلَةِ الْمُتَعَسِّفِينَ وَ زَلَّةِ الْمَغْرُورِينَ وَ وَرْطَةِ الْهَالِكِينَوَ عَافِنِي مِمَّا ابْتَلَيْتَ بِهِ طَبَقَاتِ عَبِيدِكَ وَ إِمَائِكَ وَ بَلِّغْنِي مَبَالِغَ مَنْ عُنِيتَ بِهِ وَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِ وَ رَضِيتَ عَنْهُ فَأَعَشْتَهُ حَمِيداً وَ تَوَفَّيْتَهُ سَعِيداًوَ طَوِّقْنِي طَوْقَ الْإِقْلاَعِ عَمَّا يُحْبِطُ الْحَسَنَاتِ وَ يَذْهَبُ بِالْبَرَكَاتِوَ أَشْعِرْ قَلْبِيَ الِازْدِجَارَ عَنْ قَبَائِحِ السَّيِّئَاتِ وَ فَوَاضِحِ الْحَوْبَاتِوَ لاَ تَشْغَلْنِي بِمَا لاَ أُدْرِكُهُ إِلاَّ بِكَ عَمَّا لاَ يُرْضِيكَ عَنِّي غَيْرُهُوَ انْزِعْ مِنْ قَلْبِي حُبَّ دُنْيَا دَنِيَّةٍ تَنْهَى عَمَّا عِنْدَكَ وَ تَصُدُّ عَنِ

ابْتِغَاءِ الْوَسِيلَةِ إِلَيْكَ وَ تُذْهِلُ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنْكَوَ زَيِّنْ لِيَ التَّقَرُّدَ بِمُنَاجَاتِكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِوَ هَبْ لِي عِصْمَةً تُدْنِينِي مِنْ خَشْيَتِكَ وَ تَقْطَعُنِي عَنْ رُكُوبِ مَحَارِمِكَ وَ تَفُكَّنِي مِنْ أَسْرِ الْعَظَائِمِوَ هَبْ لِيَ التَّطْهِيرَ مِنْ دَنَسِ الْعِصْيَانِ وَ أَذْهِبْ عَنِّي دَرَنَ الْخَطَايَا وَ سَرْبِلْنِي بِسِرْبَالِ عَافِيَتِكَوَ رَدِّنِي رِدَاءَ مُعَافَاتِكَ وَ جَلِّلْنِي سَوَابِغَ نَعْمَائِكَ وَ ظَاهِرْ لَدَيَّ فَضْلَكَ وَ طَوْلَكَوَ أَيِّدْنِي بِتَوْفِيقِكَ وَ

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Duanin Devami

تَسْدِيدِكَ وَ أَعِنِّي عَلَى صَالِحِ النِّيَّةِ وَ مَرْضِيِّ الْقَوْلِ وَ مُسْتَحْسَنِ الْعَمَلِوَ لاَ تَكِلْنِي إِلَى حَوْلِي وَ قُوَّتِي دُونَ حَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَوَ لاَ تُخْزِنِي يَوْمَ تَبْعَثُنِي لِلِقَائِكَ وَ لاَ تَفْضَحْنِي بَيْنَ يَدَيْ أَوْلِيَائِكَ وَ لاَ تُنْسِنِي ذِكْرَكَ وَ لاَ تُذْهِبْ عَنِّي شُكْرَكَبَلْ أَلْزِمْنِيهِ فِي أَحْوَالِ السَّهْوِ عِنْدَ غَفَلاَتِ الْجَاهِلِينَ لِآلاَئِكَ وَ أَوْزِعْنِي أَنْ أُثْنِيَ بِمَا أَوْلَيْتَنِيهِ وَ أَعْتَرِفَ بِمَا أَسْدَيْتَهُ إِلَيَوَ اجْعَلْ رَغْبَتِي إِلَيْكَ فَوْقَ رَغْبَةِ الرَّاغِبِينَ وَ حَمْدِي إِيَّاكَ فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِينَوَ لاَ تَخْذُلْنِي عِنْدَ فَاقَتِي إِلَيْكَ وَ لاَ تُهْلِكْنِي بِمَا أَسْدَيْتُهُ إِلَيْكَ وَ لاَ تَجْبَهْنِي بِمَا جَبَهْتَ بِهِ الْمُعَانِدِينَ لَكَفَإِنِّي لَكَ مُسَلِّمٌ أَعْلَمُ أَنَّ الْحُجَّةَ لَكَ وَ أَنَّكَ أَوْلَى بِالْفَضْلِ وَ أَعْوَدُ بِالْإِحْسَانِ وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِوَ أَنَّكَ بِأَنْ تَعْفُوَ أَوْلَى مِنْكَ بِأَنْ تُعَاقِبَ وَ أَنَّكَ بِأَنْ تَسْتُرَ

أَقْرَبُ مِنْكَ إِلَى أَنْ تَشْهَرَفَأَحْيِنِي حَيَاةً طَيِّبَةً تَنْتَظِمُ بِمَا أُرِيدُ وَ تَبْلُغُ مَا أُحِبُّ مِنْ حَيْثُ لاَ آتِي مَا تَكْرَهُ وَ لاَ أَرْتَكِبُ مَا نَهَيْتَ عَنْهُ وَ أَمِتْنِي مِيتَةَ مَنْ يَسْعَى نُورُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ عَنْ يَمِينِهِوَ ذَلِّلْنِي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ أَعِزَّنِي عِنْدَ خَلْقِكَ وَ ضَعْنِي إِذَا خَلَوتُ بِكَ وَ ارْفَعْنِي بَيْنَ عِبَادِكَ وَ أَغْنِنِي عَمَّنْ هُوَ غَنِيٌّ عَنِّي وَ زِدْنِي إِلَيْكَ فَاقَةً وَ فَقْراًوَ أَعِذْنِي مِنْ شَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَ مِنْ حُلُولِ الْبَلاَءِ وَ مِنَ الذُّلِّ وَ

الْعَنَاءِتَغَمَّدْنِي فِيمَا اطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنِّي بِمَا يَتَغَمَّدُ بِهِ الْقَادِرُ عَلَى الْبَطْشِ لَوْ لاَ حِلْمُهُ وَ الْآخِذُ عَلَى الْجَرِيرَةِ لَوْ لاَ أَنَاتُهُوَ إِذَا أَرَدْتَ بِقَوْمٍ فِتْنَةً أَوْ سُوءاً فَنَجِّنِي مِنْهَا لِوَاذاً بِكَ وَ إِذْ لَمْ تُقِمْنِي مَقَامَ فَضِيحَةٍ فِي دُنْيَاكَ فَلاَ تُقِمْنِي مِثْلَهُ فِي آخِرَتِكَوَ اشْفَعْ لِي أَوَائِلَ مِنَنِكَ بِأَوَاخِرِهَا وَ قَدِيمَ فَوَائِدِكَ بِحَوَادِثِهَا وَ لاَ تَمْدُدْ لِي مَدّاً يَقْسُو مَعَهُ

قَلْبِيوَ لاَ تَقْرَعْنِي قَارِعَةً يَذْهَبُ لَهَا بَهَائِي وَ لاَ تَسُمْنِي خَسِيسَةً يَصْغُرُ لَهَا قَدْرِي وَ لاَ نَقِيصَةً يُجْهَلُ مِنْ أَجْلِهَا مَكَانِيوَ لاَ تَرُعْنِي رَوْعَةً أُبْلِسُ بِهَا وَ لاَ خِيفَةً أُوجِسُ دُونَهَا اجْعَلْ هَيْبَتِي فِي وَعِيدِكَ وَ حَذَرِي مِنْ إِعْذَارِكَ وَ إِنْذَارِكَ وَ رَهْبَتِي عِنْد تِلاَوَةِ آيَاتِكَوَ اعْمُرْ لَيْلِي بِإِيقَاظِي فِيهِ لِعِبَادَتِكَ وَ تَفَرُّدِي

بِالتَّهَجُّدِ لَكَ وَ تَجَرُّدِي بِسُكُونِي إِلَيْكَوَ إِنْزَالِ حَوَائِجِي بِكَ وَ مُنَازَلَتِي إِيَّاكَ فِي فَكَاكِ رَقَبَتِي مِنْ نَارِكَ وَ إِجَارَتِي مِمَّا فِيهِ أَهْلُهَا مِنْ عَذَابِكَوَ لاَ تَذَرْنِي فِي طُغْيَانِي عَامِهاً وَ لاَ فِي غَمْرَتِي سَاهِياً حَتَّى حِينٍ وَ لاَ تَجْعَلْنِي عِظَةً لِمَنِ اتَّعَظَ وَ لاَ نَكَالاً لِمَنِ اعْتَبَرَ وَ لاَ فِتْنَةً لِمَنْ نَظَرَوَ لاَ تَمْكُرْ بِي فِيمَنْ تَمْكُرُ بِهِ وَ لاَ تَسْتَبْدِلْ بِي غَيْرِي وَ لاَ تُغَيِّرْ لِي اسْماً وَ لاَ تُبَدِّلْ لِي جِسْماًوَ لاَ

تَتَّخِذْنِي هُزُواً لِخَلْقِكَ وَ لاَ سُخْرِيّاً لَكَ وَ لاَ تَبَعاً إِلاَّ لِمَرْضَاتِكَ وَ لاَ مُمْتَهَناً إِلاَّ بِالِانْتِقَامِ لَكَوَ أَوْجِدْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حَلاَوَةَ رَحْمَتِكَ وَ رَوْحِكَ وَ رَيْحَانِكَ وَ جَنَّةِ نَعِيمِكَوَ أَذِقْنِي طَعْمَ الْفَرَاغِ لِمَا تُحِبُّ بِسَعَةٍ مِنْ سَعَتِكَ وَ الِاجْتِهَادِ فِيمَا يُزْلِفُ لَدَيْكَ وَ عِنْدَكَ وَ أَتْحِفْنِي بِتُحْفَةٍ مِنْ تُحَفَاتِكَوَ اجْعَلْ تِجَارَتِي رَابِحَةً وَ كَرَّتِي غَيْرَ خَاسِرَةٍ وَ أَخِفْنِي مَقَامَكَ وَ شَوِّقْنِي لِقَاءَكَوَ ثُبْ عَلَيَّ تَوْبَةً نَصُوحاً لاَ تُبْقِ مَعَهَا ذُنُوباً صَغِيرَةً وَ لاَ

كَبِيرَةً وَ لاَ تَذَرْ مَعَهَا عَلاَنِيَةً وَ لاَ سَرِيرَةًوَ انْزِعِ الْغِلَّ مِنْ صَدْرِي لِلْمُؤْمِنِينَ وَ اعْطِفْ بِقَلْبِي عَلَى الْخَاشِعِينَ وَ كُنْ لِي كَمَا تَكُونُ لِلصَّالِحِينَوَ حَلِّنِي حِلْيَةَ الْمُتَّقِينَ وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْغَابِرِينَ وَ ذِكْراً نَامِياً فِي الْآخِرِينَ وَ وَافِ بِي عَرْصَةَ الْأَوَّلِينَوَ تَمِّمْ سُبُوغَ نِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَ ظَاهِرْ كَرَامَاتِهَا لَدَيَّ امْلَأْ مِنْ فَوَائِدِكَ يَدَيَّ وَ سُقْ كَرَائِمَ

مَوَاهِبِكَ إِلَيَوَ جَاوِرْ بِيَ الْأَطْيَبِينَ مِنْ أَوْلِيَائِكَ فِي الْجِنَانِ الَّتِي زَيَّنْتَهَا لِأَصْفِيَائِكَ وَ جَلِّلْنِي شَرَائِفَ نِحَلِكَ فِي الْمَقَامَاتِ الْمُعَدَّةِ لِأَحِبَّائِكَوَ اجْعَلْ لِي عِنْدَكَ مَقِيلاً آوِي إِلَيْهِ مُطْمَئِنّاً وَ مَثَابَةً أَتَبَوَّؤُهَا وَ أَقَرُّ عَيْناً وَ لاَ تُقَايِسْنِي بِعَظِيمَاتِ

الْجَرَائِرِوَ لاَ تُهْلِكْنِي يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ وَ أَزِلْ عَنِّي كُلَّ شَكٍّ وَ شُبْهَةٍ وَ اجْعَلْ لِي فِي الْحَقِّ طَرِيقاً مِنْ كُلِّ

رَحْمَةٍوَ أَجْزِلْ لِي قِسَمَ الْمَوَاهِبِ مِنْ نَوَالِكَ وَ وَفِّرْ عَلَيَّ حُظُوظَ الْإِحْسَانِ مِنْ إِفْضَالِكَوَ اجْعَلْ قَلْبِي وَاثِقاً بِمَا عِنْدَكَ وَ هَمِّي مُسْتَفْرَغاً لِمَا هُوَ لَكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْتَعْمِلُ بِهِ خَالِصَتَكَوَ أَشْرِبْ قَلْبِي عِنْدَ ذُهُولِ الْعُقُولِ طَاعَتَكَ وَ اجْمَعْ لِيَ الْغِنَى وَ

الْعَفَافَ وَ الدَّعَةَ وَ الْمُعَافَاةَ وَ الصِّحَّةَ وَ السَّعَةَ وَ الطُّمَأْنِينَةَ وَ الْعَافِيَةَوَ لاَ تُحْبِطْ حَسَنَاتِي بِمَا يَشُوبُهَا مِنْ مَعْصِيَتِكَ وَ لاَ خَلَوَاتِي بِمَا يَعْرِضُ لِي مِنْ نَزَغَاتِ فِتْنَتِكَوَ صُنْ وَجْهِي عَنِ الطَّلَبِ إِلَى أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ وَ ذُبِّنِي عَنِ الْتِمَاسِ مَا عِنْدَ الْفَاسِقِينَوَ لاَ تَجْعَلْنِي لِلظَّالِمِينَ ظَهِيراً وَ لاَ لَهُمْ عَلَى مَحْوِ كِتَابِكَ يَداً وَ نَصِيراً وَ

حُطْنِي مِنْ حَيْثُ لاَ أَعْلَمُ حِيَاطَةً تَقِينِي بِهَاوَ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ تَوْبَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ إِنِّي إِلَيْكَ مِنَ الرَّاغِبِينَ وَ أَتْمِمْ لِي إِنْعَامَكَ إِنَّكَ خَيْرُ الْمُنْعِمِينَوَ اجْعَلْ بَاقِيَ عُمُرِي فِي الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَوَ

صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِالطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ السَّلاَمُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَبَدَ الْآبِدِينَ

Muaviye b. Ammar İmam Cafer Sadık'ın (a.s) şöyle burduğunu nakletmiştir: "Arefe günü öğlen ve ilkindi namazını birlikte kıl ve dua etmek için kendini hazırla. Zira Arefe günü dua ve hacet isteme günüdür. Sonra vakar ve sükunetle dua yerine gelirsin. Sonra Allah'a hamd ve şükrederek " La İlahe illallah" söyle.

Sonra yüz kere "Allah'u Ekber" yüz kere "Elhamdulillah", yüz kere "Sübhanallah" ve yüz kere ihlâs süresini oku. İstediğin kimselere dua et. Duada ciddi ve ısrarlı ol. Zira Arefe günü dua edip hacet isteme günüdür.

Şeytandan Allah'a sığın, zira şeytan için Arefe günü insana Allah'ı unutturmak en çok istediği şeydir. O gün halkı seyre dalmaktan sakın. Okuduğun dualar arasında şu duayı da oku:

«اللّهُم إنّي عَبْدُك فَلا تَجْعَلْني مِنْ اَخِيبِ وَفْدِكَ وَ ارْحَمْ مَسيرى إلَيْكَ مِنَ الفَجِّ الْعَمِيقِ»

Şu duayı okuması da müstehaptır:

«اللّهُمَّ رَبَّ الْمَشَاعِرِ كُلِّها فُكَّ رَقَبَتي مِنَ النّار وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلالِ وَ اَدْرَأ عَنّي شَرَّ فَسَقَهِ الْجِنَّ وَالإنْسِ»

Ve şöyle der:

«اللّهُمَّ لا تَمْكِرْ بي وَلا تَخْدَ عَنّي وَ لا تَسْتَدْرِجْني»

Sonra şöyle der:

«اللّهُمَّ إنّي اَسأَلُكَ بِحَوْلِكَ وَ جودِكَ وَ مَنِّكَ وَكَرَمِكَ وَ فَضلِكَ, يا اَسْمَعَ السامِعينَ وَ يا اَبْصَرَ النّاظِرينَ وَ يا اَسْرَعَ الْحَاسِبينَ وَ يَا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ اَنْ تُصَلّي عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلْ بِى كَذا وَ كَذا»

Sonra da isteklerini dile getirerek ellerini duaya kaldırarak şu duayı okur:

«اللّهُم حاجَتي اِلَيْكَ الّتي اِنْ اَعْطَيْتَنيهَا لَمْ يَضُرُّني مَا مَنَعْتَني وَاِنْ مَنَعْتَنيهَا لَمْ يَنْفَعْني مَا اَعْطَيْتَني اَسأَلُكَ

«خَلاصَ رَقَبَتي مِنَ النّار

Şu duayı da okur:

«اللّهُم إنّي عَبْدُكَ وَ مِلْكُ يَدِكَ ناصِيَتي بِيَدِكَ وَ اَجَلِي بِعِلْمِكَ اَسأَلُكَ اَنْ تُوَفِّقَني لِمَا يُرْضيكَ عَنّي وَ اَنْ تُسَلِّمَ مِنّي مَنَاسِكِي الّتي اَرَيْتَهَا خَليلَكَ اِبْرَاهِيمَ صَلَواتُ اللهِ عَلَيْهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهَا نَبِيَّكَ مُحَمَّدٍ صَلّي اللهُ عَلَيْهِ وَ آله»

Yine aynı şekilde şu duayı da okur:

«اللّهُمَّ اجْعَلني مِمَّنْ رَضَيْتَ عَمَلَهُ وَ اَطَلْتَ عُمْرَهُ وَ اَحْيَيْتَهُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَياةً طَيِّبَةً

Rivayet edilen dualardan bir de Resulullah’ın (s.a.a) Hz. Ali’ye öğrettiği şu duadır:

«لا إله إلا اللهُ وَحْدَهُ لا شَريكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيي وَ يُميتُ وَ هُوَ حَيٌ لا يَموتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَي كُلِّ شَيءٍ قَديرٌ, اللّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا تَقولُ و خَيْرٌ مِمّا يَقولُ القائِلونَ اللّهُمَّ لَكَ صَلاتي وَ نُسُكي وَ مَحْيايَ وَ مَمَاتي وَ لَكَ تُرَاثِي وَ بِكَ حَوْلي وَ مِنْكَ قُوَّتي, اللّهُمَّ إنّي اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَ مِنْ وَسْوَاسِ الصُدْرِ وِ مِن شِتاتِ الأَمْرِ وَ مِنْ عَذَابِ النّارِ و مِن عَذابِ الْقَبْر, اللّهُمَّ إنّي اَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَأتي بِهِ الريَاح وَ اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَأتي بِهِ الرّيَاح, إنّي اَسأَلُكَ خَيْرَ الرِّياحِ, وَاَسأَلُكَ خَيْرَاللّيلِ وَ خَيْرَ النّهارِ

Bu dualardan biri de Abdullah b. Meym’un naklettiği şu rivayettir: İmam Sadık’ın (a.s) şöyle buyurduğunu duydum ‘Allah Resulü (s.a.a) Arafat’ta vukuf etti. Güneş batmaya yakın hareket etmeden önce şöyle dua ettiler:

اَللّهُمَّ إنّي أعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَ مِنْ تَشَتُّتِ الأَمْرِ وَ مِنْ شَرِّ ما يُحْدث (لي) بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ اَمْسي ظُلْمي مُسْتَجيراً بِعَفْوِكَ و اَمْسي خَوْفي مُسْتجيراً بِأمانِكَ وَ اَمْسي ذُلّي مُسْتَجيراً بِعِزِّكَ وَ اَمْسي وَجْهي الْفانِي مُسْتَجيراً بِوَجْهِكَ الْبَاقِي يا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ وَ يَا اَجْوَدَ مَنْ اَعْطَي جلّلني بِرَحْمَتِكَ وَ أَلْبَسَني عافِيَتِكَ وَ اصْرِفْ عَنّي شَرَّ جَميعِ خَلْقِكَ.

Ebu Besir, İmam Sadık’ın (a.s) şöyle buyurduğunu nakleder: Arefe günü güneş battıktan sonra şöyle dua et:

اَللّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ هَذَا الْمَوْقِف من قابلٍ أَبَداً وَ ارْزُقْنيهِ ما اَبْقَيْتَني و اَقْلِبْني الْيَوْمَ مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجاباً لي مَرْحُوماً مَغْفُوراً لي ، بِاَفْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ هَذَا الْيَوْمَ اَحَدٌ مِنْ وَفْدِكَ وَ حُجّاجِ بَيْتِكَ الْحَرامِ وَ اجْعَلْني الْيَوْمَ مِنْ اَكْرَمِ وَفْدِكَ عَلَيْكَ وَ اَعْطِني اَفْضَلَ ما اَعْطَيْتَ اَحَداً مِنْهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَ الْبَرَكَةِ وَ الْعافِيَةِ وَ الرّحْمَةِ وَ الرِّضْوانِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ بَارِكْ لي فِيمَا اَرْجِعُ اِلَيْهِ مِنْ اَهلٍ اَوِ مَالٍ اَوْ قَليلٍ اَوْ كَثيرٍ وَ بَارِكْ لَهُمْ فِيَّ.

HACC AMELLERİ HACC AMELLERİ

Müzdelife Vakfesinin Müstehapları

Bu müstehaplar da Arafat müstehapları gibi çoktur. Fakat burada birkaçını zikretmekle yetineceğiz:

1)Huzurlu bir kalple Arafat’tan Müzdelife’ye doğru yola çıkmak, istiğfar etmek, sağ taraftan kırmızı tepeye varıncaya kadar şu duayı okumak müstehaptır:

اَللّٰهُمَّ ارْحِمْ مَوْقَعِي وَ زِدْ في عَمَلي وَ سَلِّمْ لي دِيني وَ تَقَبَّلْ مِنّي مِنَاسِكي.

2) Yol yürürken normal şekilde yürümek

3) Gecenin üçte biri geçmiş olsa bile akşam ve yatsı namazını Meş'ar'e varıncaya kadar geciktirmek, iki namazı bir ezan ve iki ikame ile kılmak müstehaptır.

4) "Derre" vadisinin ortasında yolun sağından inmesi, ilk defa hacca gelen kimsenin ayağını Maş'er toprağına koyması.

5) O geceyi elinden geldiği kadar Allah'a ibadet ve itaatle geçirmesi ve şu duayı okuması:

اَللّٰهُمَّ اِنّي أسأَلُكَ أنْ تَجْمَعَ لي فِيها جَوامِعَ الْخَيْرِ اَللّٰهُمَّ لا تُؤْيِسْني مِنَ الْخَيْرِ الَّذي سَأَلْتُكَ اَن تَجْمَعَهُ لي في قَلْبي ثُمَّ اَطْلُبُ مِنْكَ أنْ تُعَرِّفْني مَا عَرَّفتَ اَوْلِيَائَكَ في مَنْزِلي هَذَا وَ اَنْ تَقِيني جَوامِعَ الشَّرِ.

6) Abdestli sabahlayıp, sabah namazından sonra abdestli olarak Allah'ı hamd ve sena ederek elinden geldiği kadar ilahi nimetleri ve lütufları zikretmek, Hz. Muhammet ve Ehl-i Beytine salat ve selam göndermek ve şu duayı okumak müstehaptır:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ فُكَّ رَقَبَتي مِنَّ النّارِ وَ اَوْسِعْ عَليَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلالِ وِ ادْرَأْ عَنّي شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنِّ وَ الأنْسِ اَللّٰهُمَّ اَنْتَ خَيْرُ مَطْلوبٍ اِلَيْهِ وَ خَيرُ مَدْعُوٍّ اِلَيْهِ و خَيْرُ مُسئولٍ وَ لِكُلِّ وافِدٍ جائِزَهٌ فَاجْعَلْ جائِزَتي في مَوْطِني وَ مَوْقِفي هذا اَنْ تُقيلَني عَثْرَتي وَ تَقَبَّل مَعْذِرَتي وَ اَنْ تَتَجاوَزَ عَن خَطيئَتي ثُمَّ اجْعَلْ التَّقوي مِنَ الدُّنْيَا زَادِي

7) Meş'ar'dan Cemarat'ı taşlamak için gerekli olan 70 adet çakıl toplamak.

8) Muhassar vadisinden hızlı bir şekilde geçmek. Miktarının 100 adım olduğu tayin edilmiştir.

اَللّٰهُمَّ سَلِّمْ لي عَهدي واقْبَلْ تَوبَتي وَ اَجِبْ دَعْوَتي واخْلُفْني بِخَيْرِ فِيمَنْ تَركْتُ بَعديَ

Cemaratı Taşlamanın Müstehapları

Cemarat'ı taşlama müstehaplarından bir kaçı şunlardır:

1) Cemaratı taşlarken taharetli olmak.

2) Taşları eline aldığında şu duayı okumak:

اَللّٰهُمَّ إنَّ هذهِ حَصَيَاتِي فاحْصِهِنَّ لي وارْفَعْهُنَّ في عَمَلِي.

3) Her taşı atarken şu duayı okumak:

اللهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُمَّ ادْحَرْ عنّي الشّيطَانَ اَللّٰهُمَّ تَصْديقاً بِكِتَابِكَ و عَلَي سُنَّةِ نَبيِّكَ مُحَمَّدٍ صلّي اللهُ عليهِ و آلهِ

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لي حَجّاً مَبْروراً و عَمَلاً مَقْبولاً و سَعْياً مَشْكوراً و ذَنْباً مَغْفُوراً

4) Akabe cemeresi ile arasında on veya on beş zıra mesafe bulunması.

5) Akabe cemeresini yüzü cemereye ve arkası kıbleye dönük taşlamak. Birinci ve orta cemereyi ise Kıble'ye yüzü dönük olarak taşlamak.

6) Çakıl taşını başparmağın ucuna alıp şahadet parmağıyla vurarak atması.

7) Mina'da ki yerine döndükten sonra şu duayı okumak.

اَللّٰهُمَّ بِكَ وَثِقْتُ و عَلَيْكَ تَوَكَّلتُ فَنِعْمَ الرَّبُّ و نِعْمَ الْمَولَي و نِعْمَ النَّصِيرِ

Kurban Kesmenin Müstehapları

Kurban kesmenin müstehapları birkaç şeydir:

1)Mümkün olduğu taktirde kurbanlığın deve, sığır, o da mümkün değilse koç olması.

2) Kurbanlığın besili olması.

3) Kurban keserken şu duayı okuması:

وَجَّهتُ وَجْهِيَ لِلَّذي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ و الأَرض حَنيفاً مُسْلِماً و مَا أَنَا مِنَ الْمُشركين إِنَّ صَلاتِي و نُسُكِي و مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِين لا شَريكَ لَهُ و بِذَالِكَ أُمِرْتُ وَ اَنَا مِنَ الْمُسْلِمينَ اَللّٰهُمَّ منْكَ و لَكَ بسْمِ اللهِ وَ باللهِ و اللهُ اَكْبر اَللّٰهُمَّ تَقَبَّل مِنّي

Kurbanlığı kendisinin kesmesi, yapamıyorsa elini kesenin elinin üzerine bırakması, bunu da yapamıyorsa kurban kesilen yerde hazır bulunması müstehaptır.

Saçı Kesmenin Müstehapları

1) Saçı tıraş ederken başın sağ tarafından başlayarak şu duayı okumak:

اَللّٰهُمَّ أَعْطِني بِكُلِّ شَعْرَةٍ نُوراً يَومَ القِيَامَةِ

2) Saçını Mina'da kendi çadırına gömmesi.

3) Tıraştan sonra sakalının etrafını toplaması ve tırnağını alması.

Hac Tavafı Ve Sa'yin Müstehapları

Tavaf, tavaf namazı ve sa'y için söylenen müstehaplar hac ve umre arasında ortak amellerdir. Hac tavafının kurban bayramı günü yapılması ve Mescidu'l-Haram'ın kapısına vardığında şu duayı okuması müstehaptır:

اَللّٰهُمَّ أَعِنّي عَلَي نُسُكِكَ و سَلِّمني لَهُ و سَلِّمْهُ لي ، اَللّٰهُمَّ اِنّي أَسأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَلِيلِ الذّلِيلِ الْمُعْتَرِفِ بِذَنْبِهِ أَن تَغْفِرَ لي ذُنُوبي و أَنْ تُرْجِعَني بِحَاجَتي ، اَللّٰهُمَّ إنّي عَبدُكَ وَ الْبَلدُ بَلدُكَ و الْبَيتُ بَيتُكَ جِئْتُ أَطلُبُ رَحْمَتَك و اَؤُمُّ طَاعَتَكَ مُتَبِّعاً لِأَمْرِكَ رَاضِياً بِقَدَرِكَ أَسأَلُكَ مَسألةَ الْمُضطَرِّ اِلَيكَ الْمُطيعِ لِأَمْرِك الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ لِعُقُوبَتِكَ اَنْ تُبَلِّغَني عَفْوَكَ و تُجِيرَني مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ.

Sonra Haceru’l-Esved’in yanına yaklaşarak elini sürüp öpmesi, öpmek mümkün değilse elini sürerek elinden öpmesi, o da mümkün değilse, Hacer’in karşısında durup tekbir getirmesi müstehaptır. Mekke’ye girerken tavaf esnasında söylediklerini veya benzerini söylemesi müstehaptır.

Mina’da Ki Müstehap Ameller

Hacının 11, 12 ve 13. günleri Mina’da bulunması müstehaptır. Müstehap tavaf için olsa bile Mina’dan ayrılmaması, bayram günü öğlen namazından başlayarak Mina’da 15 ve Mina dışında 10 namaz kıldıktan sonra tekbir getirmesi müstehaptır. Tekbiri şu şekilde söylemek daha iyidir:

اَللّٰهُ أَكْبَرُ اللّٰهُ أَكْبَرُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ أَكْبَرُ اللّٰهُ أَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ اللّٰهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا وَلهُ الْحَمْدُ عَلَى مَااَبلاناوَ رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

Mina’da bulunduğu sürece vacip ve sünnet namazları Hıyf mescidinde kılması müstehaptır. Ebu Hamza Sumali, İmam Bakır’dan (a.s) naklen şöyle rivayet etmiştir.

Hıyf’ta kılınan yüz rekât namaz, yetmiş yıllık namaza eşittir. Orada yüz kere “Sübhanallah” söylemek, bir köle azat etmek sevabındadır. Yine orada yüz kere “La İlahe İlallah” söylemek bir can diriltmek sevabındadır. Yüz kere “Allah-u Ekber” söylemek iki Irak’ın vergisini Allah yolunda sadaka vermek kadar sevaptır.

Mekke-i Muazzama’ya Ait Müstehaplar

Mekke-i Muazzama’nın bazı müstehapları şunlardır:

1)Allah’ı çokça zikredip Kurân okumak

2)Orada bir Kurân hatmetmek.

3)Zemzem suyu içmek ve içtikten sonra şu duayı okumak:

«اللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ عِلْماً نافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَشِفاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ»

Sonra da şunu demesi:

بسم الله و بالله والشكر لله

4) Kabe’ye çokça bakmak

5) Bir gece gündüz on kere tavaf etmek; şöyle ki gecenin başlangıcında 3 kere, gecenin sonunda 3 kere, sabah olduktan sonra iki kere ve öğleden sonra iki kere tavaf etmelidir.

6) Mekke'de bulunduğu sırada yılın günleri sayısınca yani 365 kere tavaf etmek, bu miktarda olmazsa 52 kere, bu da mümkün olmazsa yapabildiği kadar tavaf etmesi.

7) İlk haccına giden hacı, Kâbe evine girmeden önce gusletmeli ve girerken de şu duayı okumalı:

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ قُلْتَ وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِناً فآمِنّي مِنْ عَذَابِ النَّارِ

Sonra iki rekât namaz kılıp, birinci rekâtında Fatiha süresinden sonra, Hamim secde süresini ve ikinci rekâtında Fatiha süresinden sonra, Kurân'ın çeşitli yerlerinden 55 ayet okuması müstehaptır.

8) Kabe'nin 4 köşesinin her birinde 2 rekât namaz kılarak, namazdan sonra şu duayı okuması:

اللّٰهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ اَوْ تَاَبَّأَ اَوْ اَعَدَّ اَوْ اسْتَعَدَّ لِوفَادَةٍ اِلَى مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ جَائِزَتِهِ وَ نَوَافِلِهِ وَ فَوَاضِلِهِ فَاِلَيْكَ يَا سَيِّدِى تَهَيئَتى وَ تَعْبِئَتى وَ اِعْدَادِى وَ اسْتِعْدَادِى رِجَاءَ رِفْدِكَ وَ نَوَافِلِكَ وَ جَائِزَتِكَ فَلا تُخِيبُ الْيَوْمَ رَجَائِي يَا مَنْ لا يَخِيبُ عَلَيْهِ سَائِلٌ وَ لا يَنْقُصُهُ نَائِلٌ فَاِنِّي لَمْ آتِكَ الْيَوْمَ ثِقَة بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ وَ لا شَفَاعَةُ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ وَلَكِني أَتَيْتُهُ مُقِرّاً بِالظُّلْمِ وَالْاِسَاءَةِ عَلَى نَفْسِى فَاِنَّهُ لا حُجَّةَ لِى وَ لا عُذْرَ فَأَسْأَلُكَ يَا مَنْ هُوَ كَذَالِكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تُعْطِينِي مَسْأَلَتِى وَ تُقِيلَنِي عُثْرَتِي وَ تَقْلِبْنِي بِرَغْبَتِى وَ لا تَرُدَّنِى مَجْبُوهاً مَمْنُوعاً وَ لا خَائِباً يَا عَظيمُ يَا عَظيمَ يَا عَظيمَ اَرْجُوكَ لِلْعَظِيمِ أَسْأَلُكَ يَا عَظيمُ اَنْ تَغْفِرَ لِيَ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ لا اِلَهَ الا اَنْتَ

Kâbe'den çıkarken üç kere "Allah-u Ekber" demesi ve sonra şu duayı okuması müstehaptır:

اَللّٰهُمَّ لا تجْهدْ بَلاءَنَا رَبَّـنَـا و لا تـُشْـمِـتْ بِنَـا اَعْـدَاءَنَـا فـَاِنَّـكَ اَنْـتَ الضَّارُّ النَّافِـع

Sonra aşağı inip merdivenleri soluna alarak Kâbe'yi karşısına alması ve merdivenin yanında iki rekât namaz kılması müstehaptır.

Veda Tavafı

Mekke'den ayrılmak isteyenin veda tavafı yapması müstehaptır. Her turda mümkün olursa Hacerul-Esved ve Rükn'ü Yemani'ye elini sürmesi müstehaptır. Müstecar'a vardığında daha önce o yer için zikredilen müstehapları yerine getirmeli ve istediği her duayı yapmalı.

Sonra Haceru'l-Esved'e elini sürüp sinesini Kabe'ye yapıştırarak, bir elini Hacer'e diğerini de kapıya taraf koymalı ve Allah'a hamd ve sena edip, peygamber (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'ine (a.s) salat ve selam gönderdikten sonra şu duayı okumalıdır:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمّدٍ و آلِ مُحَمّدٍ عَبْدِكَ و رَسُولِكَ و نَبِيِّكَ و اَمِينِكَ وَ حَبِيبِكَ و نَجَّـيْكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ اَللّٰهُمَّ كَمَا بَلَّغَ رِسَالاتِكَ وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِكَ وَ صَدَعَ بِأَمْرِكَ وَ اُوذِي فِي جَمْبِكَ وَ عَبْدِكَ حَتَّي اَتَاهُ الْيَقِيـنِ اَللّٰهُمَّ اَفْلِبْنِي مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجَاباً لِي بِاَفْضَلِ مَا يُرْجَعُ بِهِ اَحَدٌ مِنْ وِفْدِكَ مِنْ الْمَغْفِرَةِ وَالْبَـرَكَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْعَافِيَةِ

Şam-i rüknünün karşısında bulunan Hannatiyn kapısından çıkması, tekrar bu mukaddes yerlere dönebilmeyi Yüce Allah'tan dilemesi ve çıkarken bir dirhemlik hurma alarak fakirlere sadaka vermesi müstehaptır.

PEYGAMBER EFENDİMİZİN (S.A.A)

ZİYARETİ

السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِالسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ وَ أَقَمْتَ الصَّلاَةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِوَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَتُهُ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ

HZ.FATIMA'NIN(S.A)ZİYARETİ

يَا مُمْتَحَنَةُ امْتَحَنَكِ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكِ فَوَجَدَكِ لِمَا امْتَحَنَكِ صَابِرَةًوَ زَعَمْنَا أَنَّا لَكِ أَوْلِيَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِكُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوكِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَتَى بِهِ وَصِيُّهُفَإِنَّا نَسْأَلُكِ إِنْ كُنَّا صَدَّقْنَاكِ إِلاَّ أَلْحَقْتِنَا بِتَصْدِيقِنَا لَهُمَا لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوِلاَيَتِك

BAKİ MEZARLIĞINDA DİĞER İMAMLARA(A.S)AİT ZİYARETLERİ

اَلسَّلامُ عَلي اَوْلِياءِ اللهِ و اَصفِيائِهِ اَلسَّلامُ عَلي اَنبياءِ اللهِ و اَحِبّائِهِ اَلسَّلامُ عَلي انْصارِ اللهِ و خُلَفائِهِ اَلسَّلامُ عَلي مَحالِّ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي مَساكِنِ ذِكْرِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي مُظْهِري اَمْرِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي اَمْرِ اللهِ و نَهيِهِ اَلسَّلامُ عَلي الدُّعاةِ اِليَ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي الْمُسْتَقَرّينَ في مَرْضاتِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي الْمُلِصينَ في طاعَةِ اللهِ اَلسَّلامُ عَلي الأَدِلَّاءِ عَلَي اللهِ اَلسَّلامُ عَلي الَّذينَ مَنْ والاهُمْ فَقَدْ والي اللهِ و مَنْ عاداهُمْ فَقَد عاديَ اللهِ و مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللهِ و مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهلَ اللهِ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللهِ وَ مَنْ تَخَلّي مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلّي مِنَ اللهِ عَزَّ و جَلَّ اُشهِدُ اللهَ اَنّي سِلْمٌ لِمَنْ سالَمْتُم و حَرْبٌ لِمَنْ حارَبْتُم مُؤمِنٌ بِسِرِّ كُمْ و عَلانِيَتِكُمْ مُفَوِّضٌ في ذلِكَ كُلِّهِ اِلَيْكُمْ لَعَنَ اللهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الإنْسِ وَ اَبرَءُ اِليَ اللهِ مِنهُمْ و صَلّي اللهِ عَلي مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ اَوَّلاً وَ آخِرا

KISACA HAC AMELLERİ

Hac iki bölümden oluşur:

1-Temettü Umresi

2-Temettü Haccı

TEMETTÜ UMRESİ

Temettü umresinin 5 vacip ameli vardır:

1-Mikattan ihrama girmek

İhramda 3 amel farzdır:

a) Niyet: “Haccetu’l-İslam’da Temettü Umresi için ihrama giriyorum, kurbeten ilellah” der.

b) Telbiye söylemek: “Lebbeyk Allahumme Lebbeyk, Lebbeyke La Şerike Leke Lebbeyk (müstehap olarak izafi edilir) İnnel Hamde Ven’ni’mete Leke Velmülk La Şerike Leke Lebbeyk”

c) İki parça ihram elbisesi giymek. (Kadınların ihramı elbiseleridir)

2-Kâbe’yi tavaf etmek

Niyet ettikten sonra “Temettü umresi için tavaf ediyorum kurbeten ilallah” diyerek, Haceru’l-Esvet’ten başlayarak yedi defa Kabe’nin etrafını dönüp Haceru’l-Esvet’te bitirmek.

3-İki rekât tavaf namazı kılmak

Tavaftan sonra Makam-ı İbrahim’in arkasında “Temettü umresi için iki rekât tavaf namazı kılıyorum kurbeten ilallah” diye, niyet ettikten sonra sabah namazı gibi kılınır.

4-Sefa ve Merve arasında sa’y etmek

Tavaf namazından sonra Safa tepesine çıkarak “Temettü umresi için say ediyorum kurbeten ilallah” diyerek yedi defa Sefa ile Merve arasında yürür. Sa’yi Sefadan başlayıp Merve’de bitirmelidir.

5-Taksir

Sa’y bittikten sonra “Temettü umresi için taksir yapıyorum kurbeten ilallah” diyerek saç, sakal veya bıyığından bir miktar kesmelidir. Bu amelden sonra ihramdan çıkar.

TEMETTÜ HACCI

Temettü haccının vacipleri 13 tanedir:

1-Mekke’de İhrama girmek

Umrede olduğu gibi niyet ve telbiye şarttır.

Niyet: “Haccı temettü için ihrama giriyorum kurbeten ilallah”

Telbiye: “Lebbeyk Allahumme Lebbeyk, Lebbeyke La Şerike Leke Lebbeyk (müstehap olarak izafi edilir) İnnel Hamde Ven’ni’mete Leke Velmülk La Şerike Leke Lebbeyk”

2-Arafat’ta vakfe

Niyet ettikten sonra öğlen vaktinden akşama kadar Arafat’ta bulunmak.

3-Müzdelife’de vakfe

Bayram gecesi şafak vaktinden güneş doğuncaya kadar niyet ederek Müzdelife’de bulunmak.

4-Bayram günü Mina’da büyük şeytanı taşlamak.

5-Mina’da kurban kesmek.

6- Mina’da saçı tıraş etmek.

7-Mekke’ye dönünce Kabe’yi tavaf etmek.

8-Makam’ı İbrahim’in arkasında 2 rekât tavaf namazı kılmak.

9-Sefa ve Merve arasında sa’y etmek

10-Nisa tavafı yapmak.

11-İki rekat nisa tavafı namazı kılmak.

12-On bir, on iki ve bazı durumlarda on üçüncü gece Mina’da kalmak.

13-Üç cemereyi taşlamak.

İHRAMLIYA HARAM OLAN ŞEYLER

1- Çöl hayvanı avlamak

2- Kadınla ilişkide bulunmak

3- Kadın öpmek

4- Kadına şehvetle dokunmak

5- Kadına bakmak ve şehvet getiren oynaşma

6- İstimna (Sonradan açıklaması gelecek)

7- Nikâh akdi

8- Güzel koku kullanmak

9- Erkeğin dikili ve dikili hükmünde elbise giymesi

10- Sürme çekmek

11- Aynaya bakmak

12- Erkeğin çorap çizme giymesi

13- Yalan söylemek, küfretmek ve bir mümine hakaret olacak şekilde övünmek

14- Tartışmak

15- İnsan bedenine eziyet eden bit ve benzerlerini öldürmek

16- Süslenmek

17- Yağ sürmek

18- Bedenden tüy ve kıl koparmak

19- Erkeğin başını örtmesi ve suya dalmak. İkinci hüküm kadınlar içinde geçerlidir.

20- Kadının yüzünü örtmesi

21- Erkeğin gölgede durması

22- Bedenden kan çıkarmak

23- Tırnak almak

24- Bir görüşe göre; diş çekmek-çektirmek

25- Silah taşımak

[1] - Âl-i İmran/ 97